

Poliisin rooli ilmastoradikalismien hallinnassa - Case Elokapina

Asko Ala-Petäys & Anssi Enqvist

2022 Laurea

A decorative horizontal bar at the bottom of the page, consisting of three segments: a pink segment on the left, a blue segment in the middle, and a teal segment on the right.

Poliisin rooli ilmastoradikalismien hallinnassa - Case Elokapina

Asko Ala-Petäys, Anssi Enqvist
Turvallisuusjohtaminen, YAMK
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2022

2022 Laurea

Asko Ala-Petäys, Anssi Enqvist

Poliisin rooli ilmastoradikalismien hallinnassa - Case ElokapinaVuosi 2022 Sivumäärä 111

Ilmastonmuutokseen liittyvä ulkoparlamentaarinen liikehdintä on noussut viime vuosina Suomessa uudelle tasolle. Vaikka ilmastoliikkeiden radikalisoituminen on maailmalla jo arkipäivää, Suomessa keskustelu radikalisoitumisen ympärillä keskittyy yleensä poliittisiin ja uskonnollisiin teemoihin. Ilmastonmuutokseen liittyvää radikalisoitumista ei ole juurikaan tutkittu Suomessa, joten aihe koettiin tärkeäksi tutkimuskohteeksi sen ajankohtaisuuden ja ilmiössä tapahtuneiden muutosten lisäksi.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tapaustutkimuksena ja tutkimusmenetelmänä on käytetty kriittisten tapahtumien menetelmää. Tietoperusta koostuu radikalisoitumiseen liittyvistä kirjallisuus- ja verkkolähteistä sekä ennalta estävän työn dokumenteista. Tutkimus toteutettiin analysoimalla ilmastoliike Elokapinaa koskevia mediassa esiintyneitä kriittisiä tapauksia rajattuna ajanjaksona. Kriittiset tapahtumat tunnistettiin lehtiartikkeleiden ja uutisoinnin perusteella käyttäen luotettaviksi tunnustettuja ja puolueettomia journalismin edustajia. Opinnäytetyössä käytettiin yleisiä radikalisoitumiseen liittyviä teorioita, jota vasten tapaustutkimusta peilattiin. Case-osiossa tutustutaan ilmastoliike Elokapinaan. Opinnäytetyö antaa tilannekuvan ilmastoradikalismista Suomessa ja lisää poliisin tietämystä ilmiöstä ja Elokapinasta, sekä auttaa hahmottamaan ennalta estävän työn keinojen soveltuvuutta tutkittavaan ilmiöön. Tutkielmassa havaittiin, että poliisi on huomionnut toiminnassaan radikaalit ympäristöliikkeet ja niiden toiminnassa tapahtuvat muutokset, mutta poliisin ennalta estävän toiminnan näkökulmasta niitä ei käsitellä muusta radikalismista erillisenä ilmiönä.

Opinnäytetyön johdanto esittelee tutkimusongelman, -rakenteen, työn keskeiset käsitteet sekä rajaukset. Teoriaosuus pureutuu ensin radikalisoitumiseen sen eri määritelmien kautta. Tämän jälkeen tarkastellaan radikalisoitumisen ennalta estämisen keinoja kirjallisuuden kautta sekä lopulta perehdytään tapaus Elokapinaan. Menetelmäosuus esittelee tutkielmassa käytetyt menetelmät, miten tutkimus on toteutettu sekä keskustelee tutkielman validiteetista ja reliabiliteetista. Lopuksi tutkielma esittelee tulokset sekä sen pohjalta vedetyt johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset.

Asiasanat: ympäristöaktivismi, radikalisoituminen, ennaltaehkäisy

Asko Ala-Petäys, Anssi Enqvist

Police`s role in controlling climate radicalization - Case Elokapina

Year 2022

Pages 111

The movement of the foreign parliament in climate change has risen to a new level in Finland during the past years. Even though the radicalization of the climate movement around the world is everyday life, in Finland the conversation around the radicalization evolves usually with political and religious themes. The radicalization related to climate change in Finland has not been studied much, so the subject was seen as an important study target.

The study is a qualitative case research and as a research method it has used the critical incident technique. The theory base is consisted of the sources in radicalization related literature and internet sources and by the documents of the preventive work. As a research method was qualified a case study: The research was implemented by analyzing the critical cases involving climate movement Elokapina on a limited period. The critical events were recognized through newspaper articles and the news, using reliable known and impartial representative of journalism. Common theories of radicalization have been used in the thesis to which the case study was reflected. The case part of the thesis presents climate movement Elokapina. The thesis gives a snapshot of the changed snapshot of the climate radicalization in Finland and increases the Police`s knowledge around the phenomenon and the climate movement Elokapina and helps to outline the means of preventive work suitability around the phenomenon studied. It was detected in the thesis that the police have notified the radical climate movements in their actions and the changes in their actions, but from the point of view of the preventive work of the police they are not handled as a separate phenomenon in radicalization.

The introduction of the thesis demonstrates the study problem, it`s structure, the main concepts of the thesis and markings. The theory part consists of different definitions of radicalization. After this the means of preventing radicalization if studied through literature and at the end the climate movement Elokapina will be oriented. The method part is presenting the methods used in the thesis, how the study was implemented, and it will conversate the validity and the reliability of the study. At the end the thesis will introduce the outcome and the conclusions based to it and the suggestions for further studies.

keywords: climate activism, radicalization, prevention

Sisällys

Poliisin rooli ilmastoradikalismien hallinnassa - Case Elokapina	1
1 Johdanto.....	6
1.1 Tutkimusongelma	7
1.2 Tutkimuksen rakenne.....	8
1.3 Keskeiset käsitteet.....	9
1.4 Tutkimuksen rajaukset	10
2 Radikalisoituminen ja sen määritelmä	11
2.1 Radikalisoitumisen tasot: laillinen ja lainvastainen toiminta.....	13
Laillinen toiminta	15
Lainvastainen toiminta	16
2.2 Käytettyjen määritelmien epätäydellisyys ja rajoitteet.....	18
2.3 Radikalisoitumisprosessi.....	19
2.4 Radikalisoitumisen tuki ja kasvualusta	24
2.5 Aaltojen teoria	27
2.6 Äärimmäinenkin radikalismi loppuu aikanaan.....	29
3 Radikalisoitumisen ennaltaehkäiseminen poliisin näkökulmasta	32
3.1 Ennalta estävän työn jako ja strategian työmuodot	43
3.2 Yleiset keinot radikalisoituvan henkilön toimintaan puuttumiseksi.....	47
3.3 Poliisin viitekehys ja keinot radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi	51
4 Ilmastoaktivismista kohti ilmastoradikalismia.....	53
5 Johdatus tapaustutkimuksen juurille: Elokapina - osa kansainvälistä Extinction Rebellion- liikettä	60
5.1 Päätöksentekomalli sekä uuden organisaation luominen	64
5.2 Kansallisten liikkeiden perusta ja toimintatapa	66
5.3 Rekrytointiprosessi.....	67
5.4 Ristiriitainen suhtautuminen poliisiin ja rangaistuksiin.....	69
5.5 Liikkeen tulevaisuus	72
6 Tutkimus- ja analysointimenetelmät	73
6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusstrategia.....	73
6.2 Tapaustutkimus ja kriittisten tapausten menetelmä tutkimusmenetelmänä.....	74
6.3 Aineiston hankinta ja analyysi.....	77
6.4 Aineiston luotettavuus	78
7 Tutkimusaineisto: Elokapinan kriittiset tapaukset 1.1.2019-30.6.2021	79
8 Tulokset	84
8.1 Poliisin keinoja Elokapinan radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi	84
8.2 Elokapinan radikalisoitumisen taso	85

8.3	Elokapina radikalisoitumisen prosessin ja aaltoteorian kautta	86
8.4	Elokapina poliisin ennalta estävän työn keinojen kautta.....	88
9	Johtopäätökset	89
	Lähteet.....	93

1 Johdanto

Euroopassa on viime vuosina esiintynyt lisääntyvässä määrin ilmastonmuutokseen liittyvää ulkoparlamentaarista liikehdintää ja kritiikkiä hidasta päätöksentekoa kohtaan. Ilmastomielenosoituksissa eri puolilla Eurooppaa on nähty kansalaistottelemattomuutta ja erilaisia liikennettä häiritseviä protesteja. Suomessa ilmastomielenosoitukset ovat yleensä näyttäneet kansalaisille maailmalla nähtyä maltillisempina, mutta samankaltaisia toimia on nähty vuosien 2019-2021 aikana myös pääkaupungissamme. Muutamit suuremmat ilmastomielenosoitukset ovat ylittäneet valtakunnallisen uutiskynnyksen ja nousseet yhteiskunnallisen keskustelun aiheeksi. Sisäministeriö on julkaissut vuodesta 2013 lähtien vuosittain väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksen, jossa tarkastellaan kaikkien Suomessa toimivien väkivaltaisten ekstremististen ryhmien toimintaa ja niissä tapahtunutta kehitystä. Vuoden 2020 tilannekatsaukseen Sisäministeriö nosti ensimmäisen kerran mukaan ilmastonmuutokseen kytkeytyvän ulkoparlamentaarisen liikehdinnän, jollaista on useita Euroopan maita vastaavasti ilmennyt lisääntyvässä määrin myös Suomessa. Tämä muutos oli avain innostumaan juuri tästä ilmiöstä ja tutkimaan sitä opinnäytetyössä tarkemmin.

Ennalta estävä työ on poliisin lakisääteinen tehtävä (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 1 §). Poliisin ennalta estävää työtä kohdennetaan radikalisoitumisvaarassa oleviin ryhmiin ja yksilöihin. Ennalta estävän työn tavoitteena on torjua väkivaltaisten ekstremististen ryhmien ja yksilöiden aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia ihmisten arkeen ja elinympäristöön (väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus, 2020). Ilmastonmuutokseen kytkeytyvä toiminta ja siihen liittyvä kansalaistottelemattomuus on aiheuttanut muun muassa pitkäkestoista häiriötä liikenteelle Helsingin vilkkaimmin liikennöidyillä ajoväylillä. Toiminta työllistää poliisia, jonka keskeisiä tehtäviä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 1 §).

Vuoden 2019 aikana Suomeen rantautui Extinction Rebellion-niminen kansainvälinen ympäristöliike, joka tunnetaan Suomessa nimellä Elokapiina. Liike pyrkii herättämään huomiota muun muassa näkyvillä protesteilla. Tässä opinnäytetyössä perehdytään ilmastoradikalismien ilmentymään tarkastelemalla ilmastoilike Elokapiinan toimintaa Suomessa vuosina 2019-2021 sen medianäkyvyyden ja avoimien viranomaisdokumenttien kautta. Opinnäytetyössä pyritään osoittamaan aineistojen pohjalta poliisin ennalta estävän työn keinoja. Opinnäytetyö pyrkii lisäämään tietoisuutta ilmastoaktivismista ilmiönä tapaustutkimuksen kautta ja tarkastelemaan poliisin olemassa olevia ennalta estävän työn keinojen soveltuvuutta sen hallitsemiseksi, että toiminta pysyisi laillisen toiminnan rajoissa.

1.1 Tutkimusongelma

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä keinoja poliisilla on käytettävissä ilmastoradikalismien ennaltaehkäisemiseksi Elokapinan tapauksessa. Tutkimusongelmaa tarkastellaan radikalisoitumisen ennaltaehkäisyn teorioiden avulla, poliisin ennalta estävässä työssään käyttämien keinojen kautta, sekä ilmastoliikkeen radikalisoitumisen näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa ongelmaa on pyritty ratkaisemaan kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Mitä ilmastoradikalisoitumisella tarkoitetaan?
- 2) Miten radikalisoitumista voi ennaltaehkäistä poliisin roolissa?
- 3) Mitä keinoja poliisi voi käyttää Elokapinan radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi?

Tutkimus on kvalitatiivinen tapaustutkimus ja tutkimusmenetelmänä on käytetty kriittisten tapahtumien tekniikkaa, joka toteutetaan analysoimalla tapaustutkimuksena ilmastoliike Elokapinaa koskevia kriittisiä tapauksia rajattuna ajanjaksona. Kriittiset tapaukset tunnistettiin lehtiartikkeleiden ja uutisoinnin perusteella. Elokapinaa käsittelevät artikkelit kerättiin yleisesti luotettaviksi tunnustetuilta ja puolueettomilta journalismin edustajilta, jollaisiksi valikoitui YLE ja Helsingin Sanomat.

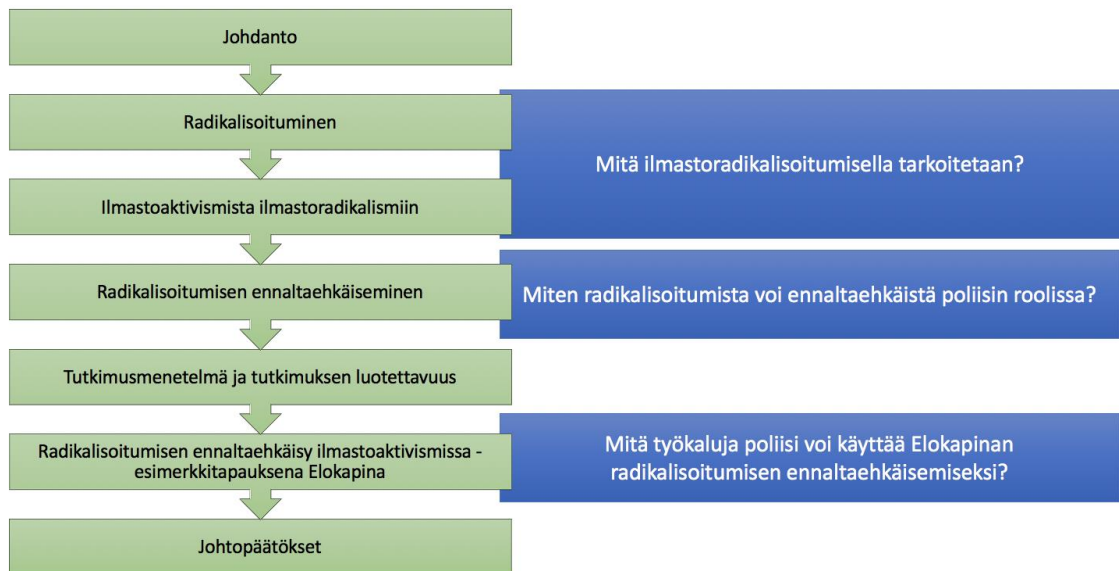
Tutkimuksen kohteeksi valikoitui ilmastoradikalismi. Vaikka ympäristöliikkeiden radikalisoitumista on tapahtunut myös aikaisemmin, on Suomessa radikalisoitumiseen liittyvä keskustelu ja tutkimus yleensä keskittynyt poliittisiin ja uskonnollisiin ilmiöihin, kuten ulkoparlamentaariseen äärioikeistoon ja ulkoparlamentaariseen ääriivasemmistoon, sekä uskonnolla perusteltuun väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Näissä huomion kohteina on ollut erityisesti radikaali-islamistinen ja joissakin määrin äärioikeistolainen radikalisoituminen. Perinteisesti ilmastoliikkeet on tulkittu yhden asian liikkeiksi, vaikka asian ei voida sanoa olevan kaikilta osin näin. Tällä hetkellä Suomessa ilmastoaktivismi ja siihen liittyvä kansalaistottelemattomuus ovat nousseet uutisotsikoihin useita kertoja eri yhteyksissä (esim. aineisto-osumat, esiteltyinä luvussa 7). Vaikka ympäristöaktivismia on ollut olemassa jo vuosikymmeniä, on ilmastoaktivismin nousu ja ennen kaikkea radikalisoituminen vähemmän tutkittu ilmiö myös maailmalla ja erityisesti Suomessa.

Poliisin lakisääteisiin tehtäviin kuuluu rikosten ennalta estäminen (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 1 §). Poliisin tulee toimia jo ennen kuin laittomuuden raja on ylitetty. Siksi onkin erityisen mielenkiintoista nostaa tutkimuksen aiheeksi Suomessa verraten uusi ilmiö, ilmastoradikalismi, joka maailman trendien perusteella voi mahdollisesti radikalisoitua lisää ja eskaloitua nykyisestä aktivismista ja kansalaistottelemattomuudesta radikaalimmaksi toiminnaksi. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan poliisin käytössä olevia keinoja

radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi ja perehdytään miten olemassa olevaa keinovalikoimaa voi käyttää Ilmastoliike Elokapinan tapauksessa.

1.2 Tutkimuksen rakenne

Opinnäytetyö jakaantuu kahteen isompaan aihealueeseen: teoreettiseen viitekehykseen, sekä empiiriseen tutkimukseen. Opinnäytetyön luvut 2. Radikalisoituminen ja sen määrittelmä ja 4. Ilmastoaktivismista kohti ilmastoradikalismia pyrkivät vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, eli kuvaamaan radikalisoitumista ja sen eri vaiheita ilmiönä, sekä ymmärtämään ilmastoliikkeiden kehityskaarta kyseisessä kontekstissa. Toiseen tutkimuskysymykseen vastataan luvussa 3, jossa käsitellään radikalisoitumisen ennaltaehkäisemistä. Luvussa tunnistetaan yleisiä ennaltaehkäisyn teorioita ja kuvataan Suomen Poliisin ennaltaehkäisevän työn toimintamallit. Viimeiseen tutkimuskysymykseen, joka on myös empiirisen osion ydin, haetaan vastausta ja tuloksia luvussa 8, joka käsittelee tuloksia ja Poliisin roolia Elokapinan tapauksessa. Luku 6. Tutkimus- ja analysointimenetelmät valottaa lukijalle tutkimuksen suorittamiseen liittyviä kysymyksiä ja valintoja. Samassa luvussa analysoidaan myös tutkimuksen luotettavuutta.

Kuvio 1: Opinnäytetyön rakenne ja niiden suhde osaongelmiin vastaamiseen

1.3 Keskeiset käsitteet

Käsite	Määritelmä	Lähde (jos erityinen)
Radikalisoituminen	Radikalisoituminen on prosessi, jossa henkilö tai ryhmä, saavuttaakseen oman poliittisen tai ideologisen tavoitteensa, kokee oikeudekseen ryhtyä laittomiin tai turvallisuutta uhkaaviin tekoihin.	Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin toimenpideohjelma 2019-2023, 2020, 20.
	Suora tai epäsuora uhka yleiselle tai yksilön turvallisuudelle	Sedgwick 2010, 479-485.
Ilmastoaktivismi	Aktivismi on sosiaalista toimintaa, jossa vaikutetaan jollakin poliittisella areenalla ja jossa pyritään esimerkiksi ympäristölle haitallisen käytöksen tai tuotannon tapojen vähenemiseen. Painopiste ei siis ole pelkästään henkilökohtaisten elämäntapojen muuttamisessa ympäristöystävälliseen suuntaan, vaan koko elämäntapaa koskevaan muutokseen osallistumisesta	<i>Stern 2000; O'Brian, Selboe & Hayward 2018.;</i> Kiilakoski, Ojajärvi & Piispa 2020, 16.
Poliisin ennalta estävä työ	Poliisin ennalta estävällä työllä tarkoitetaan suunnitelmallisia ja johdettuja toimia rikosten, turvallisuutta heikentävien häiriöiden ja muiden ihmisten turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavien ei-toivottujen tapahtumien ennaltaehkäisemiseksi.	ENSKA 2019, 10.

Taulukko 1: Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

Tässä tutkimuksessa keskitytään radikalisoitumiseen ja sen ennalta ehkäisemiseen vain seuraavan määritelmän puitteissa:

”Radikalisoituminen on prosessi, jossa henkilö tai ryhmä henkilöitä, saavuttaakseen oman poliittisen tai ideologisen tavoitteensa, kokee oikeudekseen ryhtyä laittomiin tai turvallisuutta uhkaaviin tekoihin” (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin toimenpideohjelma 2019-2023, 2020, 20).

1.4 Tutkimuksen rajaukset

Tämä opinnäytetyö käsittelee radikalismien muodoista ilmastoradikalismia. Työssä keskitytään ilmiön tilaan kansallisella tasolla. Opinnäytetyö rajautuu tutkimaan kansainvälisen ympäristöliike Extinction Rebellionin toimintaa Suomessa eli liikkeeseen, joka tunnetaan nimellä Elokapina. Tutkimus tehdään tapaustutkimuksen kautta. Tarkastelu-aika on rajattu puolentoista vuoden aikajanelle vuoden 2019 alusta kesäkuun 2021 loppuun.

Radikalisoitumisen tarkastelu rajautuu kaikista vaihtoehtoisista näkökulmista (Sedgwick 2010, 479-485) turvallisuusnäkökulmaan ja turvallisuuskontekstiin poliisin viranomaisroolin takia.

Tavoitteena ei ole arvioida poliisin ennaltaehkäisevien keinojen suhdetta yleisiin tai vaihtoehtoisin radikalismien ennaltaehkäisevien menetelmiä koskeviin teorioihin, vaan tunnistaa poliisin keinoja osana tätä teoreettista viitekehystä. Työ ei yritä antaa holistista kuvaa Elokapinasta, vaan ymmärtää sen toimintaa rajattuna ajanjaksona suhteessa esitettyihin radikalisoitumisen teorioihin.

Työssä ei rakenneta uusia keinoja poliisille, tai arvioida nykyisen ennaltaehkäisevän työn tehokkuutta Elokapinan tapauksessa, vaan sovelletaan olemassa olevaa yleistä tutkimustietoa toimintamalleista Elokapinan toimintaan. Tavoitteena on pikemminkin luoda ymmärrystä nykytilanteesta, ennaltaehkäisevän työn potentiaalista myös ilmastoradikalisoitumisen näkökulmasta, kyseisen työn mahdollisuudet, sekä sen positiivinen merkitys. Tavoitteena on herättää keskustelua ja ajatuksia myös Suomen poliisiorganisaatiossa siitä, miten hyvää ennaltaehkäisevää työtä voidaan tehdä myös ilmastoliikkeiden kanssa laskeakseen sen radikalisoitumisen riskiä. Tutkimuksen tuloksen pohjalta on mahdollista ymmärtää, kuinka vakavasta radikalisoitumisesta Elokapinan tapauksessa on kyse ja arvioida onko syytä päivittää poliisin toimintatapoja.

Tässä työssä lähestytään radikalisoitumista radikalisoituvan henkilön ajatusmaailman ja sen kehityksen kautta, kuten asiaan liittyvissä tutkimuksissa on usein tehty. Yksilöön kohdistuvassa radikalisoitumisen arviointitilanteessa henkilöä tarkastellaan yleisesti objektiivisemmin, arvioiden henkilöä tietyn tarkastuslistan mukaisesti. Esimerkkinä tällaisesta voidaan mainita Vera2 (Pressman & Flockton 2012, 237-251). Poliisin tekniset ja taktiset välineet radikalisoitumisen tunnistamiseen ovat salassa pidettäviä, eikä niitä siksi käsitellä tässä opinnäytetyössä (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999).

Tässä tutkielmassa tutkitaan poliisin roolia ilmastoradikalismien hallinnassa. Poliisin näkökulmasta radikalisoituminen ja sen ennaltaehkäisy ei siis rajoitu vain väkivaltaiseen radikalismiin, vaan radikalisoitumiseen prosessina sen uhatessa lakia tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tässä tutkielmassa radikalisoitumisen määritelmä noudattaa turvallisuuskontekstista määritelmää sekä kunnioittaa poliisin roolia yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja oikeusjärjestyksen ylläpitämisessä. Se jättää ulkopuolelle laillisissa

puitteissa tapahtuvan kansalaistoiminnan, joka on edustuksellisenkin demokratian perusoikeus.

2 Radikalisoituminen ja sen määritelmä

Euroopan komission Muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto (2021) määrittelee radikalisoitumisen vaiheittaisena ja kompleksisena prosessina, jossa yksilö tai ryhmä ihannoii radikaalia ideologiaa tai uskomusta, joka hyväksyy, käyttää tai suvaitsee väkivallan, myös terroristiset teot, saavuttaakseen poliittisen tai ideologisen tavoitteensa ja tarkoituksensa. Radikalisoituminen on siis termi, joka yleisesti ottaen kuvaa tapahtumia “ennen kuin pommi räjähti”. Se on prosessi ja jatkumo, jonka sisällä on eri tasoja mielipiteiden ja toiminnan voimakkuudessa. Radikalisoituminen nimenomaan kuvaa tätä siirtymistä eli eskaloitumista tasolta seuraavalle. (Sedgwick 2010, 479-481.)

Radikalisoitumisen määritelmä on kuitenkin haasteellinen, eikä lainkaan yksiselitteinen. Määritelmä ja myös lähestymistapa määrittelyyn vaihtelee riippuen siitä, onko kyseessä turvallisuuskonteksti, integraatiokonteksti vai ulkopoliittinen konteksti. (Sedgwick 2010, 479-485.) Poliisi on mitä suuremmissa määrin sisäisestä turvallisuudesta vastaava viranomainen ja näin turvallisuusnäkökulma ja turvallisuuskonteksti on tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaisin.

Turvallisuudesta puhuttaessa radikalisoitumisen määritelmä on selkein, vaikka sen sisällä poliisi ja yhteiskunnan muut turvallisuudesta vastaavat toimijat voivat painottaa sitä hieman eri tavoilla. Kuitenkin kaikki turvallisuudesta vastaavat toimijat näkevät radikalisoitumisen ensisijaisesti suorana tai epäsuorana uhkana yleiselle tai yksilön turvallisuudelle. (Sedgwick 2010, 479-485.) Radikalisoituminen voi johtaa äärimmillään terrorismiin tai väkivaltaiseen radikalismiin. Radikalisoituminen voi muodostaa suoran uhan turvallisuudelle myös muuttumatta koskaan terrorismiksi. Esimerkkinä tästä voidaan antaa Jihadismipropagandan jakaminen internetissä. Jaettu propaganda voi lopulta johtaa yksittäisen henkilön tekemään terroritekoon. Radikalisoitumisen aiheuttama epäsuora uhka on myös usein monimutkaisempi tunnistaa. (Sedgwick 2010, 479-485.)

Sisäministeriön käyttämässä virallisessa kansallisessa määritelmässä keskitytään vasta radikalisoitumisen väkivaltaiseen muotoon: “Väkivaltainen radikalisoituminen on prosessi, jonka myötä yksilöt päätyvät käyttämään väkivaltaa tai uhkaamaan sillä, kannustamaan siihen tai oikeuttamaan se aatemaailmalla perustellen. Radikalisoitumisprosessin edetessä yksilö alkaa hyväksyä ja ihannoida väkivaltaa riippumatta millaisella aatemaailmalla tai eri aatteista otetuilla vaikutteilla hän väkivaltaa perustelee”. (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin toimenpideohjelma 2019-2023, 2020, 20.)

Radikalisoitumista voidaan kuvata prosessina, joka alkaa jo paljon ennen väkivaltaistumista ja alkaa jo radikaalien ideologioiden omaksumisesta (Muro 2016, 2). Amnesty International (2020) on ilmaissut huolensa Sisäministeriön *Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020 -raporttia* kohtaan ja pitää puutteellisena, ettei raportti tee selkeää eroa väkivaltaisen toiminnan, väkivallattoman suoran toiminnan ja kansalaistottelemattomuuden välillä. Amnesty Internationalin tulkinta on, että tilannekatsauksessa esiintyvät epäjohtonmukaisuudet vaarantavat rauhanomaisten kansalaisliikkeiden toiminnan.

Edustuksellisen demokratian kulmakivi on, että ihmisellä on oikeus mielipiteisiin, joiden tarkoitus on puuttua ongelmakohtiin myös tavoin, joihin vaadittaisiin voimakas poliittinen, taloudellinen tai sosiaalinen reformi (Muro 2016, 1-2). Reformi on suunnitelmallinen ja laillisin keinoin liikkeelle laitettu uudistus (Wikisanakirja, 2021). Yksi tapa mitata radikalisoitumista ja sen vaatimia toimenpiteitä onkin sen laillisuus ja laittomuus. Leuprechtin, McCauleyn ja Skillicornin (2020, 21) mukaan vain osa radikalisoitumisesta on väkivaltaista. Turvallisuudesta vastaaville toimijoille (kuten poliisi) on toiminnan laillisuuden näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää pystyä erottamaan myös aktivismi ja laitton radikalismi toisistaan, onhan poliisilla lähtökohtaisesti velvollisuus puuttua rikolliseen toimintaan. Leuprecht ym. (2020, 21) tiivistää aktivismin ja radikalismin eron selkeästi ja hieman yksinkertaistaen: "aktivismi on laillista poliittista toimintaa ja radikalismi on laitonta poliittista toimintaa".

Poliisin yksi tehtävä on rikosten ennalta estäminen ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen yhteistyössä muiden viranomaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 1 §). Lisäksi poliisin tulee kunnioittaa toiminnassaan perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 2 §). Perusoikeuksilla tarkoitetaan oikeuksia, jotka on kerrottu Suomen perustuslaissa (872/2011). Perusoikeuksia ovat mm. sananvapaus, vapaus kokoontua ja kuulua yhdistyksiin. Lisäksi perustuslaki muun muassa suojelee tasa-arvoa ja antaa oikeuden osallistua vaaleihin. Ihmisoikeudet perustuvat puolestaan kansainvälisiin sopimuksiin (Ihmisoikeusliitto 2022).

Tässä opinnäytetyössä käytetään yleisiä radikalisoitumiseen liittyviä teorioita, koska ilmastonmuutoksen vastustamiseen liittyvää radikalisoitumista ei ole tutkittu siinä määrin riittävästi, että sille olisi luotu uskottavia omia teorioita. Yleisessä radikalisoitumisen tutkimuksessa on myös osoitettu, että kaikkia spesifisten ääriyhmien jäseniä ei ohjaa myöskään lähinnä vastaava ideologia (esim. Sawyer ja Hienz 2017). Taustalla olevilla henkilökohtaisilla persoonallisuustekijöillä, kuten jännityksen tavoittelulla, voi myös olla merkitystä radikalisoitumisen kokonaisuuden kannalta. Havainto laskee myös osittain yksittäisen ideologian vaikutusta itse radikalisoitumisprosessissa (esim. Pauwels ja Heylen, 2017).

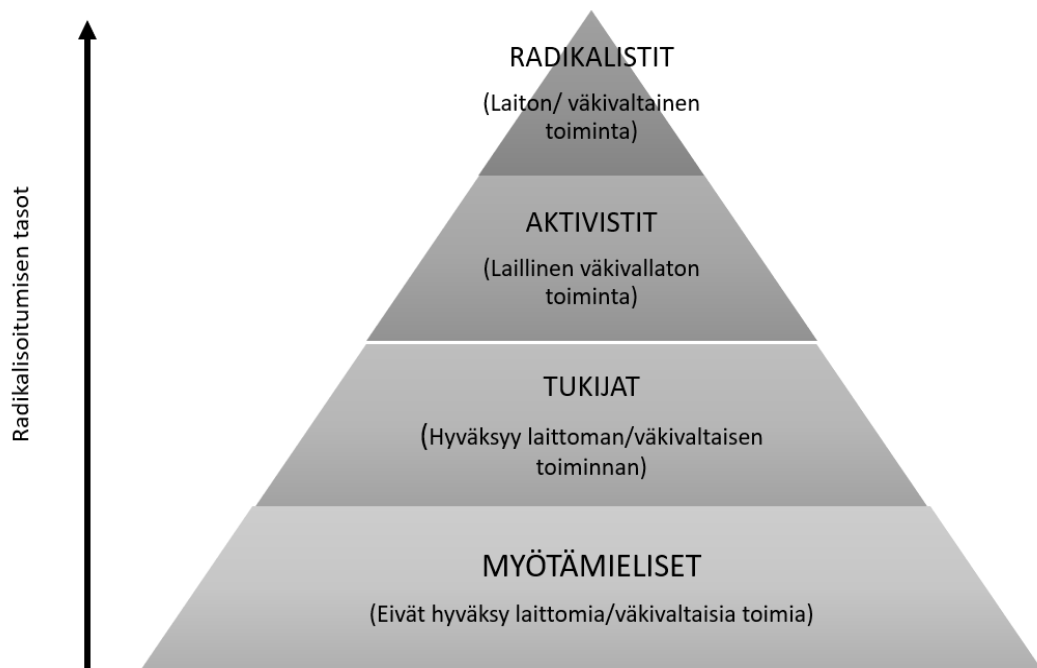
2.1 Radikalisoitumisen tasot: laillinen ja lainvastainen toiminta

Radikalisoituminen voidaan jakaa tasoihin, jotka eroavat mm. asialle omistautumisen mukaan. Kuviossa 2 Leuprecht ym. (2020, 30) on tunnistanut neljä eri toimintaa tukevaa tasoa aina myötämielisestä massasta terroristeihin. Radikalisoitumisessa on tieteellisesti osoitettu tasojen välillä olevan yhteys ja seuraava radikalisoituneempi taso saavutetaan yleisesti edellisen tason kautta (Leuprecht ym. 2020, 21-24).

Kuvio 2: Radikalisoitumisen tasot ajatusmaailman mukaan (mukaillen Leuprecht ym. 2020, 36)

Leuprechtin ym. (2020, 36) mallin mukaan tasoista ylimpänä ja eniten aatteelle omistautumista ja radikaalimpien keinojen hyväksymistä on terroristeissa. Toiseksi radikaalein taso on nimetty radikalisteiksi ja kolmas aktivisteiksi. Alimmalla eli myötämielisten tasolla aatetta voidaan sympatisoida, mutta esimerkiksi tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot eivät välttämättä aina saa enää varauksetonta tukea. Joissain tilanteissa radikaaleimpien tekojen kautta liike voikin menettää suurten massojen tuen, mikä hankaloittaa lopulta koko toimintaa.

Kuvio 3: Radikalisoinen tasot laillisuusnäkökulmasta (mukaillen Muro 2016, 4)

Liikkeiden radikalisoitumisen tasoja on tutkinut myös Muro (2016, 4). Muron mallissa (Kuvio 3) liike tai organisaatio jaetaan poliisin toiminnan kannalta kriittisesti laittoman ja laillisiin toimiin. Muron mallin pyramidin harvalukuisin ja pisimmälle menevä kärki nimetään radikalisteiksi. Radikalistien toiminta on laitonta, mahdollisesti myös väkivaltaista, tai jopa terrorismin määritelmän täyttävää toimintaa. Muro on tunnistanut mallissaan myös kolme laillista radikalisoitumisen tasoa: 1) Myötämiehet, jotka haluavat muutosta, mutta eivät hyväksy laittomia keinoja. 2) Tukijat, jotka poikkeavat myötämiehistä siten, että he hyväksyvät myös laitonta radikalismia harjoittavien toimet, vaikka eivät itse osallistu niihin. 3) Lailliset ja väkivaltattomin keinoin muutosta ajavat aktivistit, jotka mahdollisesti osallistuvat myös rekrytointiin ja osoittavat poliittista ja taloudellista tukea. (Muro 2016, 4-5.)

Muron (2016) malli huomioi myös radikalisoitumisen eri tasojen populaatioiden koot pyramidimallissaan. Laillista toimintaa harjoittavat tasot ovat merkittävä enemmistö, kun taas laittomaan radikalismiin sortuu liikkeissä tai organisaatioissa yleisesti vain pieni osa aatteen kannattajista. Näin ollen lopulta kuitenkin vain pieni osa liikkuu läpi radikalisoitumisen kaikkien tasojen. (Muro 2016, 2-5.)

Molemmassa malleissa on paljon yhteneväisyyksiä eri tasojen suhteen, joskin Muron malli korostaa radikalismia jäävuoren huippuna ja siinä on laillisen radikalismien sisällä useita eri laillisia tasoja. Leuprecht ym. (2020) taas tunnistaa radikalisoitumiselle useampia eri tasoja

myös laittomuuden rajan ylittämisen jälkeen, jolla on myös hyvät puolensa. Tämän tutkimuksen pohjaksi olemme rakentaneet mallin, joka yhdistää Leuprechtin ym. (2020) ja Muron mallit, huomioi Leuprechtin rajanvedon laillisen ja laittoman toiminnan välillä, sekä ottaa huomioon Sedgwickin ja Euroopan komission määritelmän radikalismista myös väkivallattomana toimintana. Rakentamamme mallin pohjalta radikalisoitumisen tasot on helpompi hahmottaa. Myötämielisten ja tukijoiden erottaminen ja tunnistaminen osoittautui haastavaksi, sillä kumpikaan ryhmä ei vielä ole ryhtynyt aktiiviseen toimintaan. Siksi tässä tutkimuksessa ne ovat Leuprecht ym. (2020) mukaisesti yhtenä ryhmänä.

Kuvio 4: Ala-Petäys & Enqvist: Muron (2016) ja Leuprechtin (2020) mallien pohjalta Radikalisoitumisen tasot

Laillinen toiminta

Tukijat ja myötämieliset

Myötämieliset ja tukijat ovat ryhmä, joka kokee sympatiaa niin ideologiaa, kuin radikalistejakin kohtaan, mutta eivät osallistu itse fyysisesti toimintaan (Leuprecht ym. 2020, 22). He sitoutuvat ideologiaan ja ymmärtävät tarpeen toiminnalle, mutta eivät välttämättä hyväksy siihen liittyvää väkivaltaa tai muita laittomia keinoja (Muro 2016, 2-4). Koska ryhmän toiminta on passiivista eivätkä he tuo aktiivisesti näkemyksiään esille, on myötämielisten ja tukijoiden erottaminen käytännössä hyvin hankalaa ja siksi ne on yhdistetty tässä tutkielmassa yhdeksi kohdaksi.

Aktivistit

Helsingin Yliopiston tutkija Pia Koirikivi (2018) toteaa Helsingin Yliopiston blogissaan, että “yleisesti käytetyn määritelmän mukaan aktivismi pyrkii nostamaan esiin yhteiskunnallisia ongelmia ja muuttamaan niitä, mutta jossa ei käytetä väkivaltaa näiden päämäärien saavuttamiseen”. Tämä noudattaa myös Leuprecht ym. (2020) määritelmää. Cambridge Dictionary (2021) puolestaan määrittelee aktivistin henkilöksi, joka uskoo voimakkaasti poliittiseen tai sosiaaliseen muutokseen ja ottaa osaa aktivismiin, kuten julkisiin protesteihin muutoksen saavuttamiseksi.

Aktivismi itsessään ei ole automaattisesti hyvä tai huono asia, vaan se riippuu täysin näkökulmasta ja siitä, mitä aktivismilla tavoitellaan. Aktivismi on historian aikana ollut myös tärkeä positiivinen muutosvoima, jolla on esimerkiksi parannettu sukupuolten välistä tasa-arvoa tai työntekijöiden työolosuhteita, taisteltu rasismia vastaan tai suojeltu ympäristöä. Vaikka osa ihmisistä kokee aktivismin nimenomaan progressiivisten tavoitteiden, kuten tasa-arvon ja heikkojen aseman parantajana, voidaan sitä myös yhtä lailla käyttää heikompien sortamiseen. (Martin 2007, 19-23.)

Kuten todettu, edustuksellisen demokratian kulmakivi on ihmisen oikeus mielipiteisiin, joiden tarkoitus on puuttua ongelmakohtiin myös tavoin, joihin vaadittaisiin voimakas poliittinen, taloudellinen tai sosiaalinen reformi (Muro 2016, 1-2). Toisaalta myös poliisin tehtävä on perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 2 §). Aktivismiin liittyviä perusoikeuksia ovat mm. sananvapaus, vapaus kokoontua ja kuulua yhdistyksiin. Näin ollen poliisin tehtävä ei ole hyväksyä tai olla hyväksymättä aktivismin ideologiaa tai tavoitetta, vaan turvata jokaisen kansalaisen perusoikeuksien toteutuminen sille annetuissa rajoissa. Laillisia aktivismin keinoja ovat mm. lailliset boikotit, adressit ja mielenosoitukset (Pulsa 2017).

Lainvastainen toiminta

Väkivallattomat radikalistit

Radikalismi ei edellytä itse väkivallan esiintymistä, vaikka voikin sisältää myös sitä. Kansainvälinen radikalismin tutkijatohtori Pia Koirikivi (2018) toteaa Helsingin Yliopiston blogissaan: “Toisin kuin aktivismi, radikalismi voidaan määritellä kuvaamaan ajattelutapaa, jossa saatetaan kannattaa väkivaltaisia tekoja yhteiskunnallisten muutosten saavuttamiseksi, mutta ei aktiivisesti itse osallistuta niiden tekemiseen.”

Olennaista on syntynyt uhka yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, tai siihen johtavien toimenpiteiden ihannoiti ja hyväksyntä sekä toiminnan laillisuus yleisesti. Ajattelutapa itsessään ei ole kuitenkaan lähtökohtaisesti rikos, mutta se voi johtaa niihin. Rikoksen

tekeminen ideologiansa eteen on usein tiedostettu valinta, vaikka radikalisoituminen ei sitä itsessään usein olisikaan. Rikoksen tekeminen on jossakin vaiheessa väistämätöntä edetessä kohti radikaaleinta toimintaa. Lain rikkominen perustellaan itselle omalla ideologialla omasta perspektiivistä vähempiarvoisen oikeushyvän uhraamisella tavoitteen saavuttamiseksi.

Poliisin tehtäviin kuuluu rikosten ennalta estäminen ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen yhteistyössä muiden viranomaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. (Poliisilaki 872/2011 1 luvun 1 §). Hyvätkään tarkoitukset eivät oikeuta ohittamaan laissa määrättyä lainsäädäntöjärjestystä, eikä poliisin tehtävä ole arvioida tarkoituksia. Laki edellyttää poliisilta toimintaa myös väkivallattoman radikalismien tapauksessa, mikäli se uhkaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta, tai rikkoo säädettyjä lakeja. Radikalisoituminen voi siis muodostaa suoran tai epäsuoran uhan yleiselle tai yksilön turvallisuudelle jo ennen väkivaltaistumista, kuten käy ilmi Sedgwickin (2010, 485) ja Euroopan komission määritelmistä (Euroopan neuvoston rikosasiain yhteistyökomitea 2021, 11).

Esimerkiksi kansalaistottelemattomuus voi olla epäsuoran uhan ilmentymä, vaikka se onkin usein rauhanomaisen poliittisen protestin muoto. Kansalaistottelemattomuus on tietoisesti lain noudattamatta jättämistä tai rikkomista, jossa joko puhtaasti kieltäydytään noudattamasta lakia, tai aktiivisesti rikotaan sitä tavoitteena korjata koettu epäoikeudenmukaisuus. Myös kansalaistottelemattomuutta voi olla joko suoraa, tai epäsuoraa. Suorassa muodossa laki, jota rikotaan, on itsessään protestin kohde. Epäsuorassa muodossa sen kohde on jokin muu asia. Aktiivisessa kansalaistottelemattomuudessa lakia rikotaan aktiivisesti omalla toiminnalla ja passiivisessa kansalaistottelemattomuudessa lakia rikotaan jättämällä jotain tekemättä. Vaikka väkivallan käyttöä pyritään minimoimaan eikä omaisuusvahinkoihin tietoisesti pyritä, voi näitä esiintyä toiminnan yhteydessä. (Konttori, 2021.)

Kansalaistottelemattomuus ei siis lähtökohtaisesti ole väkivaltaista, mutta se voi joissain tapauksissa myös sisältää väkivaltaa tai sen ihannoitua. Joka tapauksessa kansalaistottelemattomuuden lähtökohta on lain kunnioittamatta jättäminen. Tapauksessa, jossa vaikuttimena on myös poliittinen tai ideologinen pyrkimys muuttaa yhteiskuntaa, on se myös radikalisoitunutta toimintaa.

Väkivaltainen radikalisoituminen

Väkivaltaisella radikalismilla eli ääriajattelulla tarkoitetaan väkivallan käyttämistä, sillä uhkaamista, siihen kannustamista ja sen oikeuttamista aatemaailmalla tai ideologialla perustellen. Vaikka väkivaltainen radikalismi ei ole rikosoikeudellinen käsite, se voi esimerkiksi teon motiivina käytännössä vaikuttaa teosta annettavaan tuomioon. Usein tuolloin on kyse viharikoksesta. Väkivaltainen radikalismi kohdistuu usein viholliseksi määriteltyyn ryhmään tai yksilöihin, eikä se välttämättä ole kumouksellista. Väkivaltaisen radikalismien tavoitteena on aiheuttaa paikallisesti turvattomuuden tunnetta esimerkiksi yksittäisissä

kaupunginosissa tai asuinalueilla ja se voi olla myös omaisuuteen kohdistuvaa. Äärimmillään radikalisoituminen voi johtaa terroristisiin tekoihin. (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023, 20; Opetushallitus, 2018, 3)

Terroristit

Terrorismia on yritetty määritellä useiden vuosikymmenien ajan. Terrorismille ei kuitenkaan ole edelleenkään saatu hyväksyttävää määritelmää tutkielmassa, tai edes kansainvälisen yhteisön piirissä. Terrorismin kohdalla määrittely on osoittautunut jopa poikkeuksellisen haastavaksi. (Malkki, 2014,16)

Sisäministeriön julkaisun Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023 virallisen kansallisen määritelmän mukaan terrorismi on aina väkivaltaista radikalismia, mutta kaikki väkivaltainen radikalismi ei ole terrorismia. Terroristinen väkivalta on kumouksellista ja sen kohteena ovat maat tai kansainväliset järjestöt. Terrorismin tarkoituksena on muun muassa aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa. (Sisäministeriön julkaisu 2020:1 s. 21.) Suomen lainsäädäntöön lisättiin 2000-luvulla rikoslain (39/1889) 34 a luku, jossa säädetään terrorismirikoksista.

Terrorismi voidaan kuitenkin yleisesti ymmärtää pakottamismenetelmäksi, joka käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa pelon levittämiseksi ja siten poliittisten tai ideologisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Nykyaikainen terroristinen väkivalta erotetaan siis laissa "tavallisesta" väkivallasta klassisen terroristien "kolmion" avulla: A hyökkää B:hen saadakseen C:n vakuuttamaan tai pakottamaan hänet muuttamaan kantaansa A: n toivomasta toiminnasta tai politiikasta (UNOCD 2018, 1). Terrorismi ei näin ollen lähtökohtaisesti kohdistu suoraan vastapuoleksi koettuun tahoon, mutta sillä pyritään vaikuttamaan sen toimintaan.

2.2 Käytettyjen määritelmien epätäydellisyys ja rajoitteet

Radikalisoitumisen tason määrittelyn haastavuutta lisää arkikielessä ja tutkimuksessa esimerkiksi termien ääriajattelu, radikalismin ja ekstremismin sekoittaminen toisiinsa ja toisinaan linkittäminen automaattisesti myös terrorismiin (Koirikivi, 2018). Myös Sedgwick tunnistaa saman ongelman. Sedgwickin (2010, 479) mukaan radikalismia terminä käytetään varsin laajasti ymmärtämättä, että se tarkoittaa eri asioita riippuen kontekstista. Näitä konteksteja on kolme: turvallisuus-, integraatio- ja ulkopoliittinen konteksti. Jokaisella näillä on oma lähestymistapansa ja jokaiselle radikalismi tarkoittaa hieman eri asiaa. Siksi radikalismia ei voi ajatella absoluuttisena terminä, vaan kuvaamaan eri käyttötarkoitusten omaa agenda ja tavoitetta.

Radikalismien tasoja voi myös kuvata monella eri tapaa. Osa näkee esimerkiksi kansalaistottelemattomuuden osana aktivismia, eikä niinkään väkivallatonta radikalismia. Tässä tutkimuksessa radikalisoitumista on lähestytty nimenomaan turvallisuuskontekstista, sekä lisäksi otettu huomioon poliisin rooli sen turvaamisessa. Laillisuuden ja laittomuuden raja, sekä poliisin rooli turvallisuuden ylläpitäjänä ovat johtaneet nyt käytettyihin määritelmiin ja teoreettiseen viitekehykseen. Malli ei luonnollisesti ole yleispätevä, eikä aukoton, mutta tämän tutkielman kannalta se antaa loogisimman rakenteen lähestyä radikalisoitumista mahdollisimman objektiivisesti poliisin työn näkökulmasta.

Oman haasteensa keskusteluun ja terminologiaan tuo radikalisoitumisen käsite, joka on pikemminkin termi kuvaamaan ajattelun ja toiminnan vahvistumista prosessijatkumossa, kuin sen absoluuttista hyvyyttä tai huonoutta sen tapahtuessa laillisissa puitteissa. Kuten aiemmassa luvussa avattiin aktivismin käsitettä, aktivismi ei ole aina joko hyvää tai pahaa. Lisäksi aktivismi on perusoikeus, kun se tapahtuu laillisissa rajoissa. Radikalisoitumista terminä käytetään kuitenkin jo liikuttaessa radikalisoitumisen alimmalta tasolta *Myötämieliset ja tukijat*, seuraavalle tasolle eli *Aktivismiin*. Tämä radikalisoitumisen siirtymä tapahtuu kuitenkin täysin kansalaisoikeuksien puitteissa.

2.3 Radikalisoitumisprosessi

Radikalisoituminen kuvataan usein yksinkertaistaen prosessina. Radikalisoitumisen prosessista on tutkimuksissa osoitettu, että mielipiteiden radikalisoituminen johtaa harvoin suoraan väkivaltaiseen toimintaan ja radikalisoitumisen syventyminen ei ole muutenkaan täysin yksiselitteinen asia. Radikalisoitumisen mallintaminen on tärkeää johdonmukaisen lähestymisen vuoksi. (Leuprecht ym. 2020, 21-24.) Tutkijat ovat olleet myös erimielisiä monista radikalisoitumiseen liittyvistä asioista, mutta radikalisoitumisen prosessiluonteesta vallitsee hyvin laaja konsensus (Schmid 2013, 1). Prosessissa on hyvin paljon samaa riippumatta taustalla olevasta ideologiasta. Radikalisoitumisen prosessia on kuvattu poliittisen, uskonnollisen tai muun ideologisen ajattelumallin kehittymisenä. Pitkälle mennessään prosessi johtaa lopulta äärimmäiseen, rajoittuneeseen ajatteluun. Prosessissa ääriajattelua tukevat elementit, kuten sosiaalinen verkostoituminen ja aktiivinen tiedonhankinta, jotka vahvistavat radikalisoitumisen etenemistä. Radikalisoitumisen prosessi on kuitenkin aina yksilöllinen. (Carter & Carter 2012, 138-154; Turunen 2019)

Kuten Kuviosta 5: *Prosessikaavio radikalisoitumisen vaiheista* käy ilmi, radikalisoituminen on kognitiivinen prosessi, jossa asteittainen ekstremististen ajatusten omaksuminen voi johtaa lopulta radikalisoitumisen kautta äärimmillään joko väkivaltaiseen radikalismiin, tai jopa terrorismiin (Muro 2016, 2). Radikalisoituminen voi myös pysähtyä prosessin aikana tai kääntyä de-radikalisoitumiseksi. Radikalisoituminen ei ole yleisesti tahdonalainen ja

tavoiteltu päämäärä, vaan prosessi, joka tapahtuu ulkoisten ja henkilölähtöisten vaikuttimien seurauksena vähitellen, ilman varsinaista pyrkimystä tulla radikaaliksi (Precht, 2007, 38). Radikalisoitumisen prosessin perusrakennetta on kuvattu myös eräänlaisena mekanismina, johon liittyy todellinen tai havaittu poliittinen epäkohta, väkivaltaisten ääriliikkeiden havaittu palkkio, tai vetoisuus ja henkilökohtainen haavoittuvuus (Vergani, Iqbal, Ilbahar & Barton, 2018, 30).

Radikalisoitumiseen liittyvien teorioiden lisäksi myös radikalisoitumiseen vaikuttavia ideologioita on olemassa runsaasti ja niitä syntyy myös lisää. Osa radikalisoitumiseen liittyvistä teorioista on kehitetty tutkimalla yksittäistä ideologiaa, mutta radikalisoitumiseen liittyviä teorioita tutkimuksissa pidetään yleisesti yleispätevinä ja toimivina radikalisoitumisen ideologiasta riippumatta (Ebner 2017; Jensen & LaFree 2016). Radikalisoitumiseen johtavaa yksiselitteistä profiilia ei ole kuitenkaan kyetty tutkimuksissa luomaan edes yksittäisen ideologian tasolla (Sageman 2004; Pape 2005; Bakker 2007). Tästä syystä radikalisoitumiseen on pyritty perinteisesti vaikuttamaan hyvin yksilöllisellä tasolla, henkilön kokonaistilanne huomioiden.

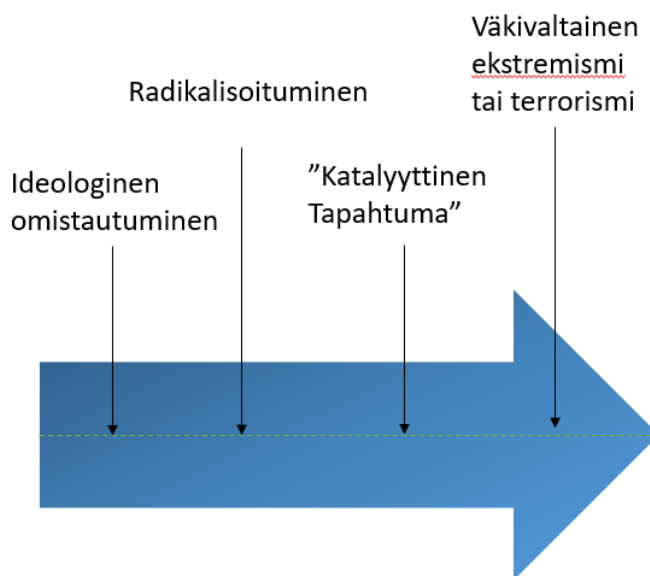
Radikalisoitumiseen vaikuttavat tekijät voidaan yleisesti jaotella esimerkiksi Prechtin (2007, 38) mukaan radikalisoitumiseen vaikuttaviin taustatekijöihin, laukaiseviin tekijöihin ja mahdollistaviin tekijöihin. Taustatekijöitä ovat esimerkiksi identiteettikriisit, traumat, elinympäristö ja rasismi. Taustatekijöillä kuvataan radikalisoituneen henkilön taustaa ja siihen liittyviä kokemuksia ja tunteita. Laukaisevia tekijöitä ovat esimerkiksi ideologiat, politiikka, ryhmä ja johtaja. Laukaisevia tekijöitä ovat siis yksittäiset, radikalisoitumiseen johtavat tekijät. Mahdollistavia tekijöitä puolestaan ovat esimerkiksi tapaamispaikat, joissa voi kohdata samanhenkisiä ja jakaa mm. ideologiaa. Nykyisin tapaaminen voi tapahtua useilla eri virtuaalisilla alustoilla fyysisen tapaamisen ohella.

Radikalisoitumiseen johtavia tekijöitä voidaan jakaa esimerkiksi työntäviin, vetäviin ja henkilökohtaisiin tekijöihin. Radikalisoitumiseen työntävinä tekijöinä voidaan nostaa esimerkiksi yhteiskunnan ääriliikkeille suotuisat olosuhteet ja vetävinä tekijöinä esimerkiksi ryhmään kuuluminen ja ideologia, sekä henkilökohtaisina tekijöinä esimerkiksi persoonallisuuden piirteet ja koetut traumaattiset tilanteet. (Vergani, Iqbal, Ilbahar & Barton 2018) Radikalisoitumiseen johtavia tekijöitä voidaankin lähestyä useista eri näkökulmista.

Edellä esiteltyjen teorioiden mukaan radikalisoitumiseen vaikuttaa siis useita radikalisoitumisen mahdollistavia ja tukevia tekijöitä. Mallit kuvaavat hyvin sitä, miten monitahoisia radikalisoitumisen prosessiin vaikuttavat tekijät ovat. Radikalisoitumisen tarkastelu edellä esiteltyjen teorioiden perusteella ja käytännössä radikalisoitumista edesauttavien tekijöiden perusteella antaa kuitenkin vain puolet totuudesta. Pelkkien radikalisoitumista edistävien asioiden läpikäyminen korostaa radikalisoitumisen mahdollistavia

tekijöitä ja antaa lopputuloksena liikaa vääriä positiivisia tuloksia. Kaikki henkilöt, jotka omaavat voimakkaitakin radikalisoitumiseen altistavia tekijöitä, eivät kuitenkaan radikalisoitu. Radikalisoitumisvaarassa olevaan henkilöön vaikuttaa aina radikalisoitumista edistäviä, mutta myös siltä suojaavia tekijöitä. Mikäli suojaavien tekijöiden vaikutus, vaikka niitä olisi lukumäärällisestikin vähemmän, on suurempi, ei radikalisoitumista pääse tapahtumaan. Jos henkilön mahdollista radikalisoitumista ei tarkastella kokonaisuutena myös suojaavien tekijöiden kautta, voidaan henkilöön kohdistaa vääriä, jopa radikalisoivia toimia. Pahimmassa tapauksessa henkilöön kohdistetut voimakkaat toimenpiteet, kuten vangitseminen, voivat edesauttaa radikalisoitumista. Ennalta estävien toimien arviointi tuleekin tehdä aina yksilötasolla ja kokonaisuus huomioiden (Lösel, Bender, Jugl & King 2020, 57).

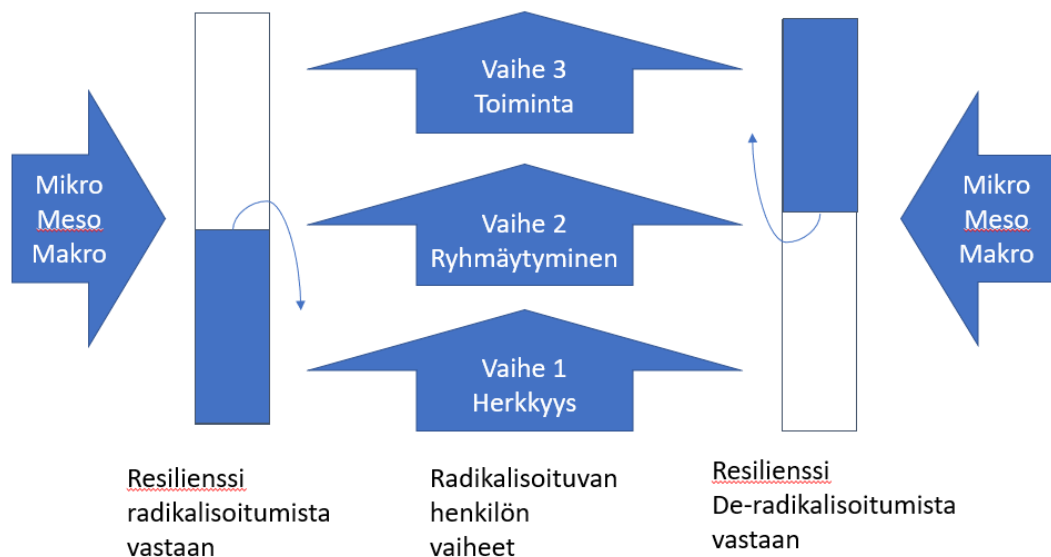
Radikalisoitumisen prosessi voidaan asettaa myös kriittisten tapahtumien perusteella aikajanelle (Kuvio 5: Prosessikaavio radikalisoitumisen vaiheesta). Radikalisoitumisen aikana eri asioiden vaikutuksesta henkilö radikalisoituu ensin ideologisen omistautumisen asteelle ja ennen äärimmäistä radikalisoitumista saa jonkin ulkoisen katalyytin tai laukaisevan tekijän, mikä lopulta radikalisoi henkilön siirtymään väkivaltaiseen radikalismiin, tai jopa terrorismiin. Ilman tätä ulkoista tekijää henkilö jäisi radikalisoitumatta ainakin sillä hetkellä. Quintan Wiktorowicz (2004; 2005) onkin nimennyt radikalisoitumisen prosessin "kognitiiviseksi avautumiseksi", koska prosessi tekee henkilöstä vastaanottavaisemman uusien ideoiden ja keinojen mahdollisuudelle ja maailmankatsomukselle kohti haluttua päämäärää. (Muro, 2016.)

Kuvio 5: Prosessikaavio radikalisoitumisen vaiheista (mukaillen Muro 2016)

Myös radikalisoitumisen etenemisnopeus vaihtelee tapauskohtaisesti aina tunneista useisiin vuosiin. Radikalisoitumisen etenemisnopeudesta vallitsee myös hieman erimielisyyttä viranomaisten ja tutkijoiden keskuudessa. Yhdysvaltain ja Iso-Britannian ennalta estävää työtä tekevät viranomaiset ovat puhuneet mieluummin päivistä ja viikoista ja tutkijat puolestaan ennemmin kuukausista ja vuosista. Tulkinnan eroon voi mahdollisesti vaikuttaa myös näkökulmien ero. Viranomaisen näkökulmasta tieto tulee heille viiveellä radikalisoitumisen jo ollessa käynnissä ja antaen jo ulkoisia merkkejä. Viranomaisen on kyettävä tämän jälkeen ennalta estämään teko, jolloin aikaikkuna on käytännössä huomattavasti lyhempi varsinaiseen radikalisoitumisen prosessiin nähden. On kuitenkin ilmeistä, että radikalisoitumisprosessit ovat erilaisia ja niiden etenemisvauhdit riippuvat useista eri syistä. (Klausen, Campion, Needle, Nguyen & Libretti 2015, 68.)

Radikalisoitumisen prosessiin vaikuttavia seikkoja voidaan tarkastella tutkimuksen valossa myös kolmella yhteiskunnallisella tasolla. Mikro eli yksilötasolla, meso eli sosiaalisella ryhmätasolla ja laajimpana makrotasolla, sisältäen koko yksilön ympärillä olevan yhteiskunnan tason (Doosje ym. 2016). Erilaisten tasojen tunnistaminen on tärkeää osana prosessia, sillä niihin tehtävä ennalta estävä vaikuttaminen tulee olla kohdistettuna eri tasolla yhteiskuntaan. Tasoissa tapahtuvaan kehitykseen vaikuttavat erilaiset sisäiset ja ulkoiset muuttujat.

Kuvio 6: Radikalisoitumisen vaiheet ja niihin vaikuttavat yhteiskunnalliset tasot (mukaillen Doosje ym. 2016)

Ennalta estävä toiminta sijoittuu luonnollisesti radikalisoitumisen prosessiin eri vaiheisiin. Toimenpiteet voivat kohdistua radikalisoitumisen alkuvaiheessa oleviin, jolloin toiminta on luonnollisesti monin tavoin tehokkainta ja toimenpiteen kohteella on vielä osittain suoja äärimmäistä radikalisoitumista vastaan (herkkyysvaihe). Radikalisoitumisen aikana

radikaloituvalla henkilöllä muodostuu myös suojaa deradikalisoitumiselta (ryhmytyminen). Myös tuolloin henkilöön voidaan pyrkiä vaikuttamaan, mutta deradikalisoimista voi haitata henkilölle muodostunut resilienssi tätä vastaan (Kuvio 6). Pitkälle radikaloituneeseen voidaan pyrkiä vaikuttamaan myös lisätekojen ennalta estämiseksi. Tuolloin radikaloituneelle on muodostunut jo resilienssiä, joka vaikeuttaa henkilön deradikalisoitumista (toimintavaihe).

Tärkeimpiä radikaloituneeseen henkilön deradikalisoitumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat tämänhetkisen tutkimuksen valossa pettymys radikaaleihin ryhmiin ja niiden menetelmiin, positiiviset perhesiteet ja sosiaaliset kokemukset radikaalin ryhmän ulkopuolella, itsereflektio omasta identiteetistä ja mielenmuutoksesta, kriittiset elämäntapahtumat kuten terveysongelmat, vankeus tai oma vanhemmuus. (Lösel ym. 2020, 66.). Kaikkiin näihin ei luonnollisesti ole usein ulkopuolelta mahdollista vaikuttaa, mutta mikäli henkilöllä on sisäsyntyistä motivaatiota, voidaan esimerkiksi suotuista kehitystä tukea viranomaisten toimesta. Aina keinot eivät kuitenkaan ole näin yksiselitteisiä ja kuten aikaisemmin on jo todettu, esimerkiksi vankeus voi olla myös entisestään radikaloiva ajanjakso.

Äärimmillään radikaloitunut henkilökin voi kuitenkin deradikalisoitua sekä irtaantua radikaalista ryhmästä. Ryhmästä irtaantuminen ei välttämättä kuitenkaan tarkoita ideologiasta, tai edes ideologisesta toiminnasta luopumista. Terroritekoihin syyllystyneistä järjestöistä on irtaantunut henkilöitä, jotka yhä kannattavat aatetta ja järjestön tavoitteita. Henkilö voikin irtaantua radikaalista ryhmästä hyväksyen yhä niiden tavoitteet ja ideologian. Tutkimusten mukaan yksi suurin syy radikaalista ryhmästä irtaantumisiin on ollut pettymys ryhmän toimintaan, eikä sinänsä ideologiaan. Pettymys voi johtua esimerkiksi johtajien toiminnasta, ryhmän solidaarisuuden puutteesta tai ryhmän sisäisestä kiistelystä. (Malkki 2021, 275-283.)

Radikaalista ryhmästä eronneet saattavat luoda uusia ryhmiä tai muita organisaatioita toiminnan jatkamiseen. Suomessa väkivaltaiseen radikalismiinkin syyllystynyt Pohjoismainen vastarintaliike lakkautettiin viranomaisten määräyksellä, mutta järjestössä toimineista ainakin osa siirtyi välittömästi uusiin perustettuihin ryhmiin, jatkaen joltain osin saman tyyppistä toimintaa. Liikkeen kieltojen toimivuuteen on havaittu vaikuttaneen niiden juridinen perusta ja yleisimmät yhteiskunnalliset tekijät. Lopulta jääkin pidemmällä aikavälillä nähtäväksi, miten viranomaisen määräys on lopulta toimintaan vaikuttanut. Tutkimuksen valossa viranomaisen määräyksellä voi olla vaikutusta järjestöjen toiminnan organisointiin ja radikaaliuteen molempiin suuntiin. (Kotonen & Sallamaa 2020; Botsch, Kopke & Virhow 2013, 257-277)

2.4 Radikalisoitumisen tuki ja kasvualusta

Kuten aikaisemmin kohdassa 2.3 on esitetty, radikaalit ryhmät saavat jäseniä yleisesti tukijoidensa keskuudesta (Leuprecht ym. 2020, 21-24). Samassa kohdassa on esitetty myös seikkoja, jotka vaikuttavat radikaaliin järjestöön liittymiseen ja radikalisoitumiseen. Radikalisoitumiseen vaikuttaa erilaisia tekijöitä mikrotasolta aina makrotasolle asti, eli henkilöön liittyvistä vaikuttavista tekijöistä aina yhteiskunnalliselta tasolta tuleviin vaikutteisiin asti (Doosje ym. 2016). Nämä kaikki yhdessä vaikuttavat siihen, miten houkuttelevana henkilö pitää radikaalia toimintaa.

Mikrotasolla erityisen tärkeäksi tekijäksi radikalisoitumisessa nousee merkityksellisuuden kokemus radikaloituvalla henkilöllä. Radikaaleissa organisaatioissa kyetään usein tuottamaan merkitystä henkilölle, joka muutoin on voinut kokea elämässään merkityksen puutetta. Rekrytoitulle luodaan ideologisessa yhteenkuuluvuudessa tunne yhteenkuulumisesta, keskinäisestä kunnioituksesta, sankaruudesta, asemasta, sekä jaetaan käsitys taistelusta pyhän asian puolesta. Toinen mikrotasolla tunnistettu radikalisoitumiselle altistava tekijä on henkilön kokemus epävarmuus. Henkilön kokiessa epävarmuutta, hän on alttiimpi tunnistamaan ryhmiä, jotka poistavat epävarmuutta ja aiheuttavat mielenkiintoa. Radikaalit liikkeet poistavat epävarmuutta antamalla hyvin mustavalkoisen kuvan maailmasta ja tarjoamalla selvät normit ja arvot, joiden mukaan toimia. Mustavalkoinen maailmankuva myös jakaa ihmisiä luoden vastakkainasettelua, joka puolestaan luo lisää alustaa radikalisoitumiselle. (Doosje ym. 2016.)

Radikalisoitumisen ryhmäytymisvaiheessa mikrotasolla henkilö liittyy ryhmään tai järjestöön. Liittyessään henkilö ja ryhmä sitoutuvat toisiinsa. Liittyjä alkaa osoittamaan uskollisuuttaan ryhmälle ja sen arvoille ja säännöille. Liittynyt henkilö voi esimerkiksi alentaa ryhmäytymisen aikana vastapuolta ryhmän arvojen mukaisesti julkisissakin yhteyksissä. (Doosje ym. 2016.)

Kolmannen, eli iskuvaiheen suorittamiseen vaaditaan usein mikrotasolla vielä jokin yksittäinen mikrotasoon vaikuttava katalyyttinen laukaiseva tapahtuma, jonka jälkeen radikaalimpi isku suoritetaan. Henkilökohtaiseen tapahtumaan viitataan myös Kuviossa 5: *prosessikaavio radikalisoitumisen vaiheista*. Sama yksittäinen fyysinen tapahtuma voi myös radikalisoida useita henkilöitä (Muro 2016).

Mesotasolla radikalisoitumiseen vaikuttaa erityisesti sosiaalinen ympäristö, kuten ystävät, perhe ja muut henkilön lähiverkot, tai niiden puute. Radikalisoitumiseen vaikuttaa myös epäoikeudenmukaisuuden tunne. Tunteen kohde on osittain kiinni radikaalista ideologiasta, mutta tunteen on yleisesti havaittu olevan yhdistävä tekijä radikalisoitumiselle. Toinen mesotasolla kuvattu radikaalille ideologialle altistava tunne on ryhmään kuulumisen tunne. Radikaalissa ryhmittymässä ryhmään kuulumisen tunnetta korostaa nimenomaan

vastakkainasettelu ryhmään ja sen vastapuolelle kuuluviin, joka korostaa ryhmän sisäistä yhteenkuuluvuutta. (Doosje ym. 2016.)

Vastakkainasettelu on hyvin yleistä erilaisissa radikaaleissa organisaatioissa.

Vastakkainasettelu voi myös vahvistaa vastakkaista radikaalia ideologiaa. Näin on esitetty tapahtuneen myös esimerkiksi Islam-motivoituneen terrorismin jälkeen nousseen äärioikeistolaisen Islamin vastaisen terrorismin kohdalla, tai esimerkiksi äärioikeisto- ja ääriivasemmistoasettelussa niiden luodessa vastamielenosoituksia toisiaan kohtaan. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020, 18; Pascual ym. 2008, 9.)

Ryhmään liittymisvaiheessa mesotasolla on kaikkein suurin merkitys, koska ryhmän ja yksilön siteet vahvistuvat ryhmään liittymisen johdosta. Ryhmään liittyessä voidaan suorittaa liittymistä korostava aloitusrituaali tai muu sitoumus ryhmän toimintaan. Lisäksi fyysinen ja psykologinen eristäytyminen ulkopuolisista voi tulla kyseeseen ryhmään liittymisvaiheessa ja usein radikaaleissa ryhmissä pyritään kannustamaan irtaantumiseen vanhoista ihmissuhteista. Tämä tekee ryhmästä sisäisesti yhtenäisemmän ja vahvan. Vanhoista ihmissuhteista irtaantuminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä, jos ryhmään liittyvän radikaaleja ajatuksia tuetaan jo liittyjän nykyisessä ympäristössä, kuten esimerkiksi kaveripiirissä. (Doosje ym. 2016.)

Ryhmään liittyneen henkilön erotessa liittyjän tulee erota liikkeen lisäksi myös ryhmästä. Tämä ei aina onnistu helposti. Joissakin radikaaleissa ryhmissä eroamiseen on liitetty väkivaltaa ja sillä uhkailua. Lähteminen tarkoittaa usein myös ryhmään liittyvien sosiaalisten suhteiden katkaisemista. Mikäli liittymisvaiheessa muut ulkopuoliset suhteet ovat jääneet, voi se vaikeuttaa vapaaehtoista irtaantumista ryhmästä. Joissakin radikaaleissa liikkeissä myös jäsenen toimeentulo on siirtynyt ryhmän vastuulle, jolloin irtaantuminen on entistä vaikeampaa. (Malkki 2020, 276.) Nämä ovat tavallaan asioita, jotka luovat resilienssiä henkilön deradikalisoitumista vastaan. Ryhmäytymisvaiheessa radikalisoituvan henkilön aikaisemmin radikalisoitumiselta suojannut resilienssi kääntyy ja muuttuu suojaamaan henkilöä deradikalisoiselma. Radikalisoitumista vastustavaa resilienssiä voidaan myös tukea vaikuttamalla sitä tukeviin asioihin aina mikrotasolta makrotasolle asti. (Doosje ym. 2016.)

Makrotasolla radikalisoitumiseen vaikuttavana tekijänä tutkimuksissa on tunnistettu ainakin yhteiskuntatilanteen muutokset. Muutoksen aihe luonnollisesti liittyy ja on riippuvainen käsillä olevasta radikalisoitumiseen liittyvästä ideologiasta ja muutos myös osaltaan tukee sitä. Ryhmään liittyminen voi makrotasolla näkyä myös liikkeen saamina suurina seuraajamäärinä. Uutisoinnin seurauksena liike saa lisää seuraajia ja kasvaa tietoisuuden lisääntyessä yhä isommaksi myös kansainvälisesti. (Doosje ym. 2016.)

On olemassa kansainvälisiä tutkimuksia, joissa on pyritty tunnistamaan tarkemmin makrotasolla olevia epätasa-arvoisia vaikuttimia, jotka vaikuttavat radikalisoitumisen ja

lopulta terrorismin syntyyn. Näissä on tutkittu asiaa mm. taloudellisen kehityksen, koulutuksen, työttömyyden, köyhyyden, tuloerojen, sekä kansalaisoikeuksiin liittyvien asioiden kuten demokratian, naisten oikeuksien, kansalaisvapauksien ja fyysisen koskemattomuuden näkökulmasta globaalisti eri ideologioiden kautta. Tutkimustuloksissa on havaittu jonkin verran vaikuttimien ristiriitaisuuksia. Havaitut ristiriidat saattavat osittain johtua esimerkiksi tapahtuma-alueista ja ideologioista. Suomi on näillä vaikuttimien mittareilla globaalisti verraten nykyisellään äärettömän hyvässä tilanteessa. (Pavlovic & Renata 2018, 47.)

Esitettyjen radikalisoitumiseen vaikuttavien asioiden välillä on myös havaittu, että sosiaalipoliittisen eriarvoisuuden vähentäminen terrorismin ja radikalisoitumisen vähentämisessä on tehokkaampaa, kuin taloudellisen eriarvoisuuden vähentäminen (Pavlovic & Renata 2018, 78). Poliisilla ja muilla radikalisoitumisen ennalta ehkäisevää työtä tekevillä on yleisesti myös paremmat edellytykset puuttua juuri tämän kaltaiseen eriarvoisuuteen.

Leena Malkki on puolestaan vienyt havaintoa hieman pidemmälle, todeten radikalisoitumiselle olevan ympäristön siellä missä koetaan, että oman ryhmän taloudelliset ja poliittiset mahdollisuudet ovat epäoikeudenmukaisella tavalla huonommat muihin verrattuna. Epätasa-arvon kokeminen voi liittyä myös esimerkiksi uskonnon tai kulttuurin harjoittamiseen. Tämän yhdistäminen huonoihin poliittisten osallistumisen keinoihin voi johtaa myös väkivaltaisiin keinoihin. Teoria on alun perin kehitetty kapinoiden ja sisällissotien kaltaisiin tilanteisiin, mutta sen on koettu selittävän myös äärimilleen menevää radikalisoitumista eli terrorismia. (Malkki 2020, 151.)

Toisaalta kokemus epäoikeudenmukaisuudesta voi syntyä myös silloin, kun tulevaisuuteen liittyvät odotukset eivät täyty. Tyytymättömyyttä odotusten toteutumiseen voi aiheuttaa tilanne, jossa yhteiskunnan kasvun hedelmät eivät tunnu parantavan omaa tai ryhmän asemaa. Koetut odotukset auttavat ymmärtämään myös sitä, miksi köyhimmät eivät ole tyytymättömiä, vaan katkerampia ovat korkeammin koulutetut, joilla on suuremmat odotukset tulevaisuudelle. (Malkki 2020, 151-152.)

Yksittäisellä henkilöllä ei aina löydy ystäviä tai samanhenkisiä ihmisiä lähipiiristään. Mikäli henkilöllä ei ole mahdollisuutta ryhmäytyä samanhenkisten kanssa fyysisesti, internet luo nykyisin luontevan alustan radikalisoitumiselle ja samanhenkisten ihmisten kohtaamiselle. Internetiä käytetään myös muutoin hyvin vahvasti radikaaleissa ideologioissa. Weimann (2004) on listannut kahdeksan tapaa, jolla terroristit käyttävät internetiä. Näitä tapoja ovat psykologinen sodankäynti, propagandan välittäminen ja laajemman julkisuuden saaminen, tiedon etsintä, rahoituksen hankkiminen, rekrytointi ja mobilisointi, verkostoituminen, informaation jakaminen ja suunnittelu sekä koordinointi. Myös poliisi on lisännyt toimintaansa

verkossa esimerkiksi keräten kansalaisilta ilmoituksia ja esiintyen sosiaalisessa mediassa (Nettivinkki 2021; Poliisi sosiaalisessa mediassa 2021.)

2.5 Aaltojen teoria

Radikalisoitumiseen liittyvät ideologiat ilmiötasolla etenevät aalloissa. Tutkimusten mukaan aallot ovat muodoltaan nousevia ja lopulta hiipuvia. 1900-luvun lopulta nykypäivään asti, kaikki merkittävät radikaalit terrorismiinkin johtaneet aallot ovat pitäneet sisällään hyvin samoja rakenteita. Tämä tukee myös käsitystä ideologioiden taustalla olevan toiminnan samankaltaisuudesta ideologiasta riippumatta. (Pascual ym. 2008, 7-17.) Pitkällä aikavälillä nykyiset aallot heikkenevät ja tilalle syntyy uusia aaltoja, joiden taustalla on ainakin osin eri vaikuttimet. Malkki ja Sallamaa (2018, 37, 40) toteavat, että poliittisen väkivallan merkittävää hiipumista lähivuosina voitaisiin pitää yllätyksenä ja yksi mahdollinen tapahtumakulku on ilmastonmuutokseen liittyvä radikaalin ympäristöliikkeen harjoittaman väkivallan yleistyminen ja jyrkentyminen.

Raportti (2011, 1-2) on tunnistanut aikaisemmin neljä erilaista modernin terrorismin aaltoa. Aallot on nimetty tutkimuksessa ideologiansa mukaan: anarkistinen, antikolonialistinen, uusi vasemmisto ja uskonnollinen aalto. Tutkimuksen valmistumisen jälkeen on esitetty myös havaintoja tämän jälkeisistä aalloista. Aaltoja on kuitenkin haastavaa arvioida niiden syntyvaiheessa ja toisaalta helpoin ja luotettavin niitä on arvioida vasta jälkikäteen, tai niiden ollessa jo vähintään pitkälle edenneitä.

Aalto käsitteenä on toimintaan liittyvä sykli tietyllä aikajaksolla sisältäen laajentumis- ja supistumisvaiheen. Syklin keskeinen piirre on sen kansainvälinen luonne, jolloin samankaltaista toimintaa tapahtuu useissa maissa ja sitä ohjaa yhteinen hallitseva energia, joka muokkaa osallistuvien ryhmien ominaisuuksia ja keskinäisiä suhteita. Aallon nimi heijastaa yleisesti sen erityispiirteitä ja sitä kautta myös käytännössä sen ideologiaa. Aalto koostuu organisaatiosta, mutta aalloilla ja organisaatiolla on kuitenkin hyvin erilaiset elämänrytmit. Yleensä organisaatiot hajoavat ennen niihin liittyvää aaltoa, mutta on tapauksia kuten Irlannin tasavaltalaisarmeija, joka on syntynyt ennen aaltoa ja jatkaa myös toimintaansa osittain aallon jälkeenkin. (Raportti 2011, 3-4.)

Raportin tutkimuksen jälkeen on esitetty, että äärioikeistolainen, lähinnä islamistivastainen toiminta muodostaisi ns. viidennen terrorismin aallon (Vincent 2020). Radikaaleissa teorioissa on usein paljon samankaltaisuuksia aaltojen sisällä ja niitä pyritään tunnistamaan myös esimerkiksi Europolissa radikaalien tekojen ennalta estämiseksi. Europolin raportin mukaan vuonna 2020 terrorismin määrä Euroopassa pysyi vakaana, mutta siihen liittyvät kiinniotot Euroopan Unionin alueella puolittuivat. Raportissa on esimerkiksi huomioitu, että kaikissa ääri-islam motivoituneissa terroriteoissa on ollut taustalla yksinäinen toimija ja tekovälineenä on ollut yhtä tekoa lukuun ottamatta helposti saatavia jokapäiväisiä asioita, kuten ajoneuvo,

teräase ja tulentekoon vaadittavat välineet, joten toiminta on muuttunut laaja-alaisesti. (Europol 2021, 6-7). Euroopan Unionin asiantuntijaryhmän mukaan aikaisemmista aalloista saatuja havaintoja ja oppeja tuleekin hyödyntää myös radikalisoitumisen ja terrorismin torjunnassa (Pascual ym. 2008, 9-10).

Ennen kuin uusi radikaali liike nousee laajaan yleiseen tietoisuuteen, on liikkeen taustalla tapahtunut jo usein paljon asioita. Aaltojen teorian näkökulmasta tätä julkisuuteen tuloa edeltävää vaihetta kutsutaan liikkeen kehkeytymisen vaiheeksi tai latenssivaiheeksi (Alberto Melucci 1996). Latenssivaihetta seuraa julkinen ja näkyvä aktiivinen kausi, jota kutsutaan mobilisoitumisvaiheeksi. Hiljaista latenssivaihetta voi edeltää myös aikaisempi mobilisoitumisvaihe, jonka jälkeen liike on vain pitänyt hiljaiseloa. Mobilisoitumisvaihetta puolestaan seuraa yleisesti vakiintumis- ja hiipumisvaiheet. (Konttinen & Peltokoski, 2004, 11 & 38.)

Tutkimuksissa on havaittu asenteiden esiintyvän keskimäärin kärjekkäimmillään mobilisoitumisvaiheessa. Teot eivät kuitenkaan etene täysin asenteiden kanssa samanaikaisesti, sillä tutkimuksissa on havaittu, että väkivaltaiset ja radikaalit teot usein lisääntyvät protestisyklin myöhemmässä vaiheessa. (Koopmans 1993, 642-645; della Porta 1995; Tarrow 1998, 149-150). Väkivallan ja radikaalimpien tekojen on arvioitu myöhemmässä vaiheessa lisääntyvän, koska protestin jo laantuessa tulosten on katsottu jääneen epätydyttäväksi ja osa aktivisteista katsoo radikaalimpien tekojen olevan ainut mahdollisuus muutokseen. Osan liikkeeseen osallistuneista on vaikea hyväksyä liikkeen hiipumista ja julkisen huomion vähentymistä, niinpä huomion palauttamiseen pyritään kovemmilla otteilla. Väkivaltaisiin aktioihin ryhtyvät tuolloinkin lähinnä pienet erilliset ryhmittymät (Koopmans 1993, 642). Myös viranomaisten toiminnalla on katsottu olevan merkitystä loppuvaiheen mahdolliseen radikalisoitumiseen. (Konttinen & Peltokoski, 2004, 191.)

Aallon syntyyn vaikuttaa Pascual ym. (2008, 9) mukaan:

1.Laajalle levinnyt todellinen tai havaittu epäoikeudenmukaisuuden tunne asianomaisten väestöryhmien tai koko yhteiskunnan keskuudessa
2.Epäoikeudenmukaisuuden, syrjäytymisen ja nöyryytyksen tunteet
3.Tunne kuulumisesta ihmiskunnan etenemisessä jäljelle jääneiden leiriin, mutta samalla kunnioittaa voimakkaita ja pyrkiviä voimaannuttamisen symboleja
4.Epäoikeudenmukaisuuden paheksuminen
5. Syväälle juurtunut keskinäinen epäluottamus, joka tarjoaa suotuisan kehyksen kuvata vastustajaa manichealaisilla termeillä ja "meitä vastaan heihin" -paradigmalla.

Taulukko 2: Aallon syntymiseen vaikuttavat tekijät (Pascual 2008,9)

Useat Pascual ym. (2008, 9) esittämistä kohdista ovat yksittäisen viranomaisen ennalta estävien toimien saavuttamattomissa, mutta yhteiskuntatasolla niihin voidaan kuitenkin vaikuttaa myös jokapäiväisessä kohtaamisessa.

2.6 Äärimmäinenkin radikalismi loppuu aikanaan

Äärimmilleen viety radikalismi, eli terrorismikin tulee lopulta päätökseensä ja sen loppumisen syitä on myös pyritty selvittämään. Terrorismin loppumiseen on tutkimuksissa katsottu vaikuttaneen useita eri tekijöitä, jotka voivat olla hyvinkin ristiriitaisia keskenään. Liikkeestä tai organisaatiosta eroamiseen on katsottu vaikuttaneen samoja asioita, kuin aikaisemmassa liittymisvaiheessa. On kuitenkin tärkeä ymmärtää, että useinkaan eroamiseen johtava pohjimmainen syy ei ole uskon menetys aatteeseen, tai tavoitteisiin ja radikaali toiminta voi myös vaihtaa muotoaan. (Malkki 2020, 278-279.)

Radikaalista toiminnasta irtaantumista voidaan ajatella puntarointina, jossa mietitään tyytyväisyyttä toimintaan, omaan rooliin siinä ja toisaalta muihin vaihtoehtoihin. Puntaroinnissa vaikuttavat lisäksi investoinnit, eli mitä toiminnan eteen on jo tehnyt. Ryhmästä irtaantumisella ei aina ole vaikutusta henkilön muodostamaan maailmankuvaan. Onkin tärkeää tiedostaa, että deradikalisoituminen ei ole sama asia, kuin ryhmästä irtaantuminen. Tämä on hyvä huomioida myös poliisin ennalta estävästä näkökulmasta, sillä henkilön toiminta voi muuttuessaan jatkua myös aiempaa radikaalimpana. (Malkki 2020, 278-279.)

Myös viranomaisten toiminnan tehokkuutta ja keinoja äärijärjestöjä kohtaan on tutkittu. Viranomaisilla on käytössään laaja keinovalikoima, mutta usein julkisuudessa puhutaan radikaalien terroristijärjestöjen johtajien tappamisesta, tai muista järjestöihin kohdistuneista äärimmäisistä toimita. Näitä äärimmäisiä toimia käytetään kuitenkin harvoin edes terrorismia vastaan ja niiden on katsottu usein myös olleen tehottomia (Malkki 2020, 279). Corinin (2009) tutkimuksen mukaan radikaalien järjestöjen toiminta voi kuitenkin päättyä järjestön johtajan vangitsemiseen tai johtajan kuoleman johdosta. Johtajan kuolema tai vangitseminen päättää terroristisen toiminnan useimmiten silloin, kun järjestöllä on karismaattinen johtaja, jolle ei ole seuraajaa. Pahimmillaan johtajan vangitseminen, tai kuolema voi kuitenkin ajaa toimintaa radikaalimpaan suuntaan esimerkiksi tilanteessa, jossa syntyy valtatyhjiö, jonka täyttäjäksi nouseva käyttää edeltäjänsä radikaalimpia keinoja. Erityisesti pienten ja äärimmäisten radikaalien organisaatioiden toiminta voi loppua myös, jos käytännössä sen kaikki jäsenet joko kuolevat tai vangitaan.

Viranomaisten toiminta ei kuitenkaan aina yksiselitteisesti ole se, mikä yksin lopettaa radikaalin toiminnan, etenkin viranomaisten toiminnan alkuvaiheessa. Radikaalin toiminnan loppumiseen on taustalla usein sen lisäksi muitakin syitä. Valtiovallan keinot voivat olla myös pahimmillaan syy toiminnan alkamiselle, eskaloitumiselle, tai ne voivat kannustaa ihmisiä

liittymään radikaaliin liikkeeseen. Tehokkainta viranomaisten tekemä radikalisoitumisen ennalta estävä toiminta on silloin, kun sillä kyetään taitavasti ja oikea-aikaisesti hyödyntämään järjestön heikkouksia ja sen tekemiä virheitä. Oikea-aikaisuus ja järjestön tuntemus ovatkin ennalta estämisen näkökulmasta erittäin tärkeitä asioita parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. (Malkki 2020, 278-279.)

Viranomaisten vastatoimien tehokkuus on paljolti kiinni järjestön sisäisestä kehityksestä ja kannattajakunnan tuesta. Jos radikaalin järjestön toiminta on pienen ryhmän toimintaa, se ei välttämättä aina tarvitse suurta tukijoukkoa taakseen. Järjestö tarvitsee kuitenkin käytännössä aina tukijansa. Tukijoita tarvitaan toiminnan motivaation säilyttämiseen, uusien jäsenten rekrytointiin ja toiminnan tarvitsemien muiden resurssien hankintaan. Aktiivisen ryhmän tukemisen lisäksi radikaali liike hyötyy myös passiivisesta tukemisesta. Passiivinen tukeminen tarkoittaa järjestön toiminnan tuntevien tukijoiden toimintaa, jossa ei paljasteta järjestön toimintaa, tai avusteta viranomaisia. Kansalaisten luottamus viranomaisiin on erittäin tärkeää myös radikalisoitumisen ennalta estämisen näkökulmasta. Suomessa luottamus viranomaisiin on perinteisesti katsottu olevan kansainvälisesti verraten erittäin hyvällä tasolla, mutta mikäli poliisi sortuu ylilyönteihin liikkeen toimintaa kohtaan, on se omiaan nostamaan viranomaisille tehtävien ilmoitusten kynnyistä myös tukijoiden tai neutraalistikin aatteeseen suhtautuvien keskuudessa. (Malkki 2020, 278-279; Cronin 2019.)

Toiminnan loppumiseen johtava järjestön suosion lasku tukijoidensa silmissä ei useinkaan liity ulkopuolisiin, vaan itse järjestön sisäiseen toimintaan. Järjestö joutuu jatkuvasti punnitsemaan, miten tehdä vaikutuksiltaan riittäviä aktioita, jotka samaan aikaan ovat hyväksyttäviä suuren joukon silmissä. Tässä voi helposti tulla erilaisia näkemyksiä myös liikkeen sisällä. Samaa punnintaa joutuu toisaalta tekemään myös poliisi. Jos järjestöä kohtaan käytetään liian kovia otteita, toiminta voi kääntyä itseään vastaan. Radikaalin järjestön vastainen toiminta on viranomaisillekin usein oppimisprosessi, vaikka radikaalin toiminnan vastaisista toimista olisikin jo kokemusta. Usein ajan mittaan viranomaisten toiminta radikaaleja järjestöjä kohtaan tehostuu ja myös tulokset sen myötä paranevat. (Malkki, 2020, 267)

Croninin (2009) mukaan terrorististen järjestöjen äärimmäiset teot voivat loppua myös järjestön asettaman tavoitteen saavuttamiseen. Näin käy noin 6 prosentissa tapauksista. Osassa terrorismin loppumiseen johtavista tapauksista myös terroristit hyväksyvät kompromissiratkaisun neuvotteluissa. Erityisen hyvin neuvottelut toimivat tilanteessa, jossa osapuolet ovat alkaneet epäillä, että nykyisellä toiminnalla ei saavuteta tavoiteltua päämäärää.

Radikaalin toiminnan loppumisessa tuloksiin on viranomaisten suunnalta usein päästy käyttämällä sopivasti keppiä ja porkkanaa. Radikaalin toiminnan ennalta estämistä voidaan

kutsua myös taisteluksi ”sydämistä ja mielistä”, sillä radikaalin organisaation toiminnan jatkamiselle on erittäin tärkeää sen omat tukijat. Mikäli tukijat lähtevät, myös toiminnan tarkoitus lakkaa. (Cronin, 2009.)

Terroristinen toiminta päättyy toisinaan myös liikkeen siirtymiseen pääosin rikolliseen toimintaan ja tätä kautta vielä voimakkaammin oman edun tavoitteluun. Liike voi myös palata takaisin puhtaammin poliittiseen toimintaan rikollisesta toiminnasta. Ryhmistä irtautuu usein myös yksittäisiä henkilöitä. Irtautumiseen yksittäisten henkilöiden kohdalla johtaa muun muassa kokemus solidaarisuuden puutteesta, tyytymättömyys ryhmän toimintaan, tai pettymys johtajistoon. Irtautumisen harkintaa voidaan kuvata myös puntaroinniksi ryhmään kuulumisen etujen ja siitä irtaantumisesta saatavien etujen välillä. (Cronin, 2009.)

3 Radikalisoitumisen ennaltaehkäiseminen poliisin näkökulmasta

Jotta radikalisoitumista voitaisiin ennaltaehkäistä, tulee olla olemassa malli, miten ja miksi radikalisoitumista tapahtuu (Malkki 2020, 188). Tämän työn aikaisemmissa kohdissa on käyty läpi radikalisoitumiseen liittyviä malleja ja radikalisoitumisen prosessiluonnetta, eli miten radikalisoitumista tapahtuu. Tässä kohdassa käydään läpi itse radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä tai ennalta estämistä, kuten sitä poliisissa usein kutsutaan.

Ennaltaehkäisevä työ itsessään on usein moniammatillista yhteistyötä ja sitä tehdään hieman eri näkökulmista yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Ennaltaehkäisevässä työssä radikalisoitumisen estämiseen voidaan vaikuttaa radikalisoitumisprosessin useissa eri vaiheissa. Radikalisoitumiseen voidaan vaikuttaa ensimmäisen kerran jo ennen radikalisoitumista, radikalisoitumisprosessin aikana, tai radikalisoituneen henkilön deradikalisoimiseksi tekojen jatkamisen tai raaistumisen estämiseksi. Radikalisoitumista voidaan ennaltaehkäistä käyttäen tehokkaimmin yhdessä eri viranomaisten ja yhteisöjen käytössä olevia erilaisia keinoja. Yksikään viranomainen ei kykene käyttämään kaikkia käytössä olevia keinoja yksin, eikä päättämään toisen viranomaisen puolesta sen toimivaltuuksien käytöstä. (Ankkuritoiminnan käsikirja 2019, 36-37.)

Moniammatillisessa ympäristössä voidaan käyttää eri lähestymiskulmasta tulevia keinoja. Poliisin ennalta estävään keinovalikoimaan kuuluvat esimerkiksi näkyvä poliisitoiminta, eri tavoin tapahtuva tiedonhankinta ja mahdollinen rikosprosessi. Hyvinvointipalvelut ja koulutus puolestaan voivat tarjota ennalta ehkäisevään keinovalikoimaan pehmeinä keinoina integraatiota, osallisuutta ja elämäntilanteen hallintaa vahvistavia keinoja. Järjestöt puolestaan voivat tarjota osallistamista yhteiskunnan toimintaan ja ne voivat myös tarjota vaikuttamiskanavia, sekä vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta. Järjestöjen toiminta on siis edellä mainittujen lähestymistapojen kannalta myös keskeinen osa radikalisoitumisen ehkäisemisessä yleisellä tasolla viranomaisten toiminnan lisäksi. (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023)

Poliisin ennalta estävä vaikuttaminen radikalisoituvaan henkilöön on helpointa ja usein tehokkainta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa radikalisoitumisprosessia. Vaikuttamisen tehokkuutta voidaan parantaa myös kohdistamalla sitä mahdollisuuksien mukaan yksittäiseen henkilöön, huomioiden hänen henkilökohtainen lähtökohtansa. Toisaalta: mitä aikaisemmin radikalisoitumista arvioidaan, sen vaikeampaa arviointi on, koska siihen vaikuttaa niin monia eri asioita (Malkki 2020, 189). Malkki (2020, 187) katsoo myös, että radikalisoitumista pyritään ennaltaehkäisemään tällä hetkellä etupäässä yksilökohtaisilla toimilla, koska radikalisoitumiseen liittyy paljon poikkihallinnollista yhteistyötä. Tämä tuo väistämättä esiin myös hankalia poliittisia kysymyksiä. Malkin (2020, 187) mukaan yksilöön keskittymällä

radikalisoituminen muotoutuu etupäässä yksilötason sosiaalseksi- ja turvallisuusongelmaksi. Tällöin ei tarvitse keskustella laajemmin yhteiskunnallisista kysymyksistä. Malkin kannasta voidaan tulkita, että myös laaja-alaisempi lähestyminen voisi olla tehokasta.

Tutkimuksessa tärkeimmiksi radikalisoitumiselta suojaaviksi ja resilienssiä sitä vastaan muodostaviksi tekijöiksi on nostettu esimerkiksi itsehillintä, perussääntöjen noudattaminen, viranomaisten legitiimiyys, työllisyys, positiiviset perhesiteet, hyvä koulumenestys ja sitoutuminen opiskeluun, normaali vertaisverkosto ja peruslinkittyminen yhteiskuntaan (Lösel ym. 2020, 66). Luettelo kuvaa hyvin sitä, kuinka integraatio yhteiskuntaan, elämänhalu, sekä elämän merkityksellisyys ovat radikalisoitumiselta suojaavia tekijöitä. Lista antaa myös kuvan siitä, kuinka radikalisoitumisen estämiseksi on tehtävä yhteistyötä hyvin isolla joukolla. Poliisi ei onnistu tässä tehtävässä yksin. Vaikuttamalla radikalisoitumiselta suojaaviin tekijöihin positiivisesti, voidaan saada radikalisoitumiselta ennalta estävää vaikutusta luomalla kohteelle resilienssiä radikalisoitumista vastaan (Kuvio 6).

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet on Iso-Britanniassa jaettu neljään tehokkaaseen lähestymistapaan, riippuen radikalisoitumisen asteesta. Toimenpiteillä vaikutetaan sitä yleisemmällä tasolla, mitä lievempää radikalisoituminen on. Tasot on havainnollistettu myös Kuviossa 7. Ylimpään, yhteiskunnallisesti vahingollisimpaan ja aktiivisimmin lakia rikkovaan osaan kohdistetaan henkilö- eli mikrotasolle suunnattua, pakkokeinopohjaista lähestymistä. Pakkokeinot ovat yleisesti rikosten seurauksena poliisin käyttöönsä saamia valtuuksia rikosten tutkimiseksi ja rikollisen toiminnan jatkamisen estämiseksi. Pakkokeinot kohdistuvat pääsääntöisesti epäiltyyn rikosentekijään. Suomessa nämä lain suomat valtuudet on kirjattu pääosin pakkokeinolakiin (806/2011). Seuraavaan tasoon, eli radikalismia kohti eteneviin, kohdistetaan väliin tulevaa lähestymistä radikalisoitumisen estämiseksi. Henkilöihin (mikrotaso), jotka eivät ole vielä syyllistyneet rikokseen, voidaan joissakin tapauksissa käyttää myös poliisin ennalta estäviä keinoja, lähinnä poliisilain (872/2011) perusteella. Toisinaan käytetään toimenpiteitä myös ryhmiin (mesotaso). Tällaisesta voidaan antaa esimerkkinä poistumiskäskyn antaminen häiriötä aiheuttavalle porukalle. (Audit commission 2008.)

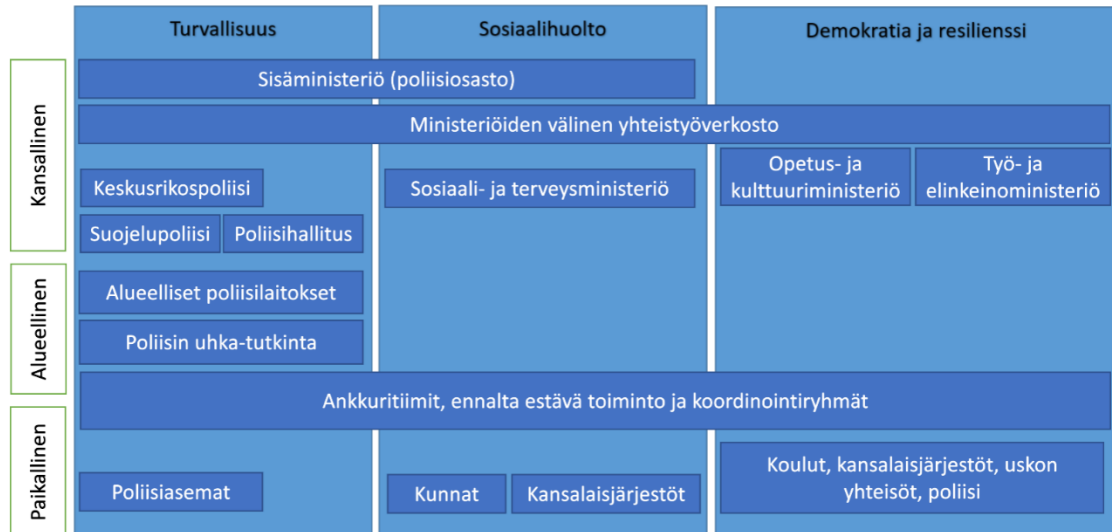
Kuvio 7: Erilaiset lähestymistavat radikalisoitumista vastaan (mukaillen Audit commission 2008)

Radikalisoitumiselle haavoittuvassa asemassa olevaan, tiettyyn ihmisjoukkoon voidaan hyödyntää kohdennettua lähestymistä (meso). Kohdennettua lähestymistä voidaan suorittaa esimerkiksi jalkautumalla tietyille alueille, tapaamalla organisaatioiden edustajia eri tilanteissa ja esimerkiksi mielenosoituksissa, pitämällä yhteyttä alueen ryhmiin tai esiintymällä halutun kohderyhmän tilaisuuksissa. Suurimpana kohderyhmänä toimenpiteitä voidaan kohdentaa myös koko yhteisöön (makro). Yleisinä lähestymiskeinoina voidaan poliisitoiminnasta mainita esimerkiksi normaali poliisin tiedottaminen, poliisin perustyö ja poliisin yleinen jalkautuminen ihmisten pariin. Vaikuttamisen tietojohtoiset keinot riippuvatkin paljolti siitä, mihin osaan radikalisoitumisen taustatekijöistä halutaan vaikuttaa (Hyvät käytännöt vihatekojen tunnistamisessa ja ennalta estämisessä 2021).

Radikalisoitumista estävien vastatoimien tulee parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi olla oikeasuhteisia, oikealla tasolla ja oikea-aikaisia ollakseen tehokkaita ja toimivia. Pahimmillaan vääränlaiset vastatoimet voivat aiheuttaa myös ei-toivottuja vaikutuksia. Esimerkiksi vankila voi joko radikalisoida henkilöä, tai toimia deradikalisoivana paikkana riippuen paljon myös siitä, miten asiat etenevät vankilassa olon aikana, tai mistä syystä henkilö on ylipäätään vankilaan päätenyt (Euroopan neuvoston käsikirja radikalisoitumisesta ja väkivaltaisesta ekstremismistä vankeinhoito- ja yhdyskuntaseuraamustyössä 2016). Vankeinhoito onkin myös yksi kriittinen lenkki yleisen radikalisoitumisen ennalta estämisessä.

Suomessa radikalisoitumiselta ennalta ehkäisevää työtä tehdään laajasti, kuten muissakin maissa. Poliisiviranomaisen sisällä operoi myös eri toimijoita eri tasoilla ja hieman eri näkökulmista. Ennaltaehkäisevän työn toimijoiden kentät voidaan jakaa vastuualueittain turvallisuuteen, sosiaalihuoltoon sekä demokratiaan ja resilienssiin. Alla olevan jaottelun

lisäksi toimintakentässä on myös muita toimijoita, kuten rikosseuraamusvirasto, jolla on myös merkittävä painoarvonsa omalla kapealla sektorillaan.

Kuvio 8: Ennalta ehkäisevän toiminnan jako Suomessa eri toimijoiden kesken (Mukaillen Ramboll 2017)

Kuten Kuviosta 8 käy ilmi, poliisihallinnolla on rooli ennaltaehkäisevässä työssä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Kansallisella tasolla ennaltaehkäisyä koordinoi ja ohjaa sisäministeriö ja etenkin ministeriön poliisiosasto, sekä kansallinen koordinoitiverkosto. Ennaltaehkäisystä operatiivisella tasolla huolehtivat kansallisella tasolla laajemmin suojelupoliisi, keskusrikospoliisi ja poliisihallitus, joka ohjaa poliisin toimintaa ja toimii poliisin ylijohdona. Kansallisen tason toimijoista Suojelupoliisi ja Keskusrikospoliisi voivat kohdistaa ennalta estäviä toimenpiteitä tarvittaessa yksittäisestä henkilöstä (mikro), aina yhteiskunnalliselle tasolle asti (makro). Alueellisella tasolla operatiivista työtä tekee poliisilaitosten sisäiset toimijat, kuten ankkuritiimit ja paikallisilla poliisiasemilla toimivat osat. Esimerkiksi Hämeessä alueellista vastuuta kantaa Hämeen Poliisilaitos ja paikallisella tasolla esimerkiksi Hämeenlinnassa toimiva poliisiaseman henkilöstö, joiden suorittamien ennalta estävien toimenpiteiden kohteena voi olla yksilöstä aina koko Hämeen poliisilaitoksen alueella vaikuttavaan yhteisöön. Myös paikallispoliisi voi suunnata toimenpiteensä henkilötasolta yhteiskuntatasolle asti (mikro - meso - makro). Suomessa poliisilla on toimiessaan hyvin samankaltaiset oikeudet ja velvollisuudet, oli kyseessä sitten valtakunnallinen toimija tai paikallispoliisi, vaikka poliisiyksikön vastuualueet vaikuttavatkin toimenkuvaan. (Sisäministeriö 2020a, 27-32.)

Erityisen tärkeää on ottaa kaikessa toiminnassa huomioon, että ennaltaehkäisevä työ on moniammatillista ja useiden viranomaisten yhteistyössä tehtävää työtä ja sitä tehdään kaikilla tasoilla ja kaikilla osa-alueilla. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin

vastaista työtä tekevät Suomessa sisäministeriön hallinnonalan lisäksi esimerkiksi opetustoimi, sosiaali- ja terveystoimi sekä erilaiset yhdistykset ja järjestöt. Vaikka lähestymistavat voivat olla erilaisia, on kaikkien toimijoiden yhteinen tavoite radikalisoitumisen ennalta ehkäiseminen. (Sisäministeriö 2020a, 27-32.)

Kuvioon 8 on tulossa muutos, sillä parhaillaan on käynnissä uudistus, jossa ministeriöiden välisen verkoston ja Nordic Safe Cities -verkoston toimintaa yhdistetään. Myös Pohjoismaiden neuvoston koordinaatiota vahvistetaan. Useilla eri toimijoilla kuten poliisilla, sosiaali- ja terveystoimella ja opetustoimella on myös omat, toiminnan kehittämiseen tähtäävät kansainväliset verkostonsa. (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023)

Vuonna 2017 ilmestyneen ”Efforts to prevent extremism in the Nordic Countries”-julkaisun mukaan Pohjoismaissa valitsee yksimielisyys siitä, että ekstremismi on sen tyyppistä (kuten ideologiapohja) huolimatta ennalta ehkäistävissä varsin samankaltaisin menetelmin. Pohjoismaiden yhteinen näkemys on, että varhainen ennaltaehkäisy on työkalu, jolla edistetään demokraattista ja kestävästä yhteiskuntaa. Radikalisoitumista ei myöskään koeta pelkääntään turvallisuusasiana. Se nähdään myös sosiaalisena haasteena, jossa tulee vaikuttaa sellaisiin riskitekijöihin, jotka tekevät ihmisistä toiminnalle haavoittuvia. Ennalta estämistä pyritään tekemään vahvistamalla resilienssiä, demokraattista yhteisöä ja yksilöitä. Ennalta estävää työtä pyritään yleisesti painottamaan koulutussektorille aikaiseen ja ennalta estäviin toimiin lapsiin ja nuoriin. Pohjoismaissa pyritään myös ennalta estämään propagandan ja vihapuheen lisääntymistä tukemalla sisäistä koheesiota ja yhteisön resilienssiä. Erityisesti pohjoismaissa ennalta estävät toimet ovatkin useiden toimijoiden ja sektorien välistä toimintaa. Valittu toimintatapa edellyttää korostuneesti yhteistyötä ja koordinoitua. (Ramboll 2017.)

Kansallisella tasolla väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyä ohjataan kansallisella toimenpideohjelmalla. Ohjelma valmistellaan laajassa yhteistyössä viranomaisten, järjestöjen ja yhteisöjen edustajien kanssa. Samat toimijat osallistuvat myös toimeenpanoon. Laaja yhteistyö on käytössä, koska eri toimijoiden yhdensuuntaisten keinojen käytöllä voidaan saavuttaa usein paras lopputulos (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023, 24)

Suomessa poliisin ennalta estävän työn strategia ENSKA sisältää strategisen tason linjaukset poliisin työstä (ENSKA 2019). Tämänhetkinen strategia on laadittu vuosille 2019-2023. Suomen poliisin ennalta estävä toiminta perustuu strategian mukaisesti seuraaviin seikkoihin: ”Poliisin ennalta estävä toiminta on poliisin laissa säädetty tehtävä, jolla ylläpidetään yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin puuttamalla varhain turvallisuutta heikentäviin tapahtumiin ja kehitykseen. Ennalta estävä toiminta on myös

taloudellisesti kannattavaa, sillä rikosten ja häiriöiden aiheuttamien vahinkojen korjaamisesta ja syllisten saattamisesta edesvastuuseen teoistaan aiheutuu paljon kustannuksia. Rikokset ja häiriöt heikentävät turvallisuuden tunnetta. Yhteiskunta, jossa turvallisuuden tunne on vahva, on menestyvä yhteiskunta.” (ENSKA 2019, 9.)

Poliisin ennalta estävässä työssä joudutaan usein miettimään ennalta estävyyden tehokkuuden ja kansalaisiin kohdistuvien oikeushyvien loukkausten tasoa. Yleisesti ottaen Suomessa toimivaltuudet kasvavat lähinnä yksittäisen henkilön toimien seurauksena ja toimenpiteiden kohteena on pääosin sama yksilö, joka omalla rikollisella, tai muutoin haittaa aiheuttaneella toiminnallaan on käytännössä luonut edellytykset toimenpiteilleen. Henkilöön voidaan ennalta estävästi kohdistaa toimenpiteitä poliisilain (872/2011) nojalla ja mikäli toiminta ylittää rikoksen tunnusmerkistön, toimenpiteitä voidaan tehdä pakkokeinolain (806/2011) nojalla. Rikosnimikkeiden ja niistä seuraavien rangaistusten koventuessa poliisi saa lisää toimivaltuuksia.

Toiminnan vakavuuden aste antaa poliisille toimivaltuuksia toiminnan jatkamisen estämiseksi, tai tutkimiseksi. Ennalta estävä toiminta on kaikista tehokkain toimintatapa. Kun toimitaan heti seurausten vaaran syntyessä, pystytään ennalta estämään kaikki myöhemmät tapahtumat kerrannaisvaikutuksineen (ENSKA, 2019, 11). Ennalta estävä toiminta vaikuttaa olevan erityisen tehokasta radikalisoitumistapauksissa, koska radikalisoituvalla henkilöllä syntyy myös radikalisoitumisen aikana vastustuskykyä deradikalisoimista vastaan. Tämä vaikeuttaa toimintaan puuttumista myöhemmin (Doosje ym. 2016.) Radikalisoituneet henkilöt voivat myös radikalisoida muita ihmisiä mukaan omaan toimintaansa, saaden aikaan kerrannaisvaikutusta.

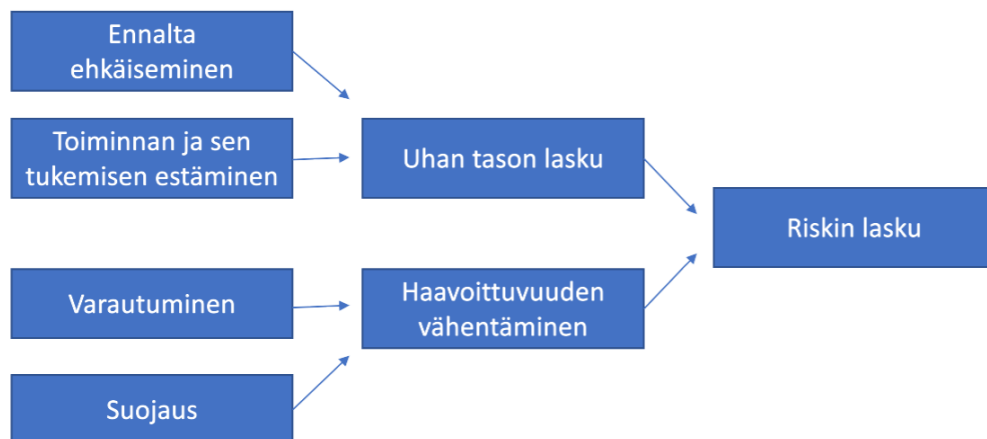
Suomessa demokraattisena valtiona ei ole käytössä ennakkosensuuria. Tämä ei ole kuitenkaan este ennaltaehkäisevän työn tekemiselle. Ennakkosensuuri ennalta estävänä toimena voi olla lopulta jopa radikalisoiva tekijä, sillä se voi luoda vastakkainasettelua ainakin sensuurin laatijan ja kohteen välille ja siten laajentaa radikalisoitumista tukevaa kasvualustaa. (Pascual ym. 2008, 9).

Poliisi aloittaa toimenpiteet saadessaan radikalisoitumisesta, jonkin signaalin. Tieto henkilön tai ryhmän radikalisoitumisesta voi tulla poliisiin itsensä tunnistamana prosessina, tai vihjeen kautta kansalaisilta, tai muilta sidosryhmiltä. Vihjeen antajalle tulisi aina pyrkiä antamaan palautetta huomiosta ja antaa lainsäädännön sallimissa puitteissa viestiä siitä, että vihjeet käsitellään ja ne johtavat tarvittaviin toimiin. Tämä lisää kansalaisten luottamusta poliisiin etenkin niissä tilanteissa, jossa tieto tulee esimerkiksi jonkin radikalisoitumiselle alttiin ryhmittymän sisältä. Ammattitaitoinen toiminta tällaisessa tilanteessa parantaa mahdollisuutta siihen, että poliisi saa tietoa myös tulevaisuudessa. (Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy 2020, 52.)

Poliisin toimintaa internetin eri alustoilla on lisätty vuosien varrella. Näkyvän toiminnan ja tiedonhankinnan on katsottu ennaltaehkäisevän radikalisoitumista ja parantavan sen havaitsemista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Internet on nykyisin yksi merkittävimmistä radikalisoitumisen alustoista. Poliisin havaitessa radikalisoitumista, voidaan radikalisoitumisvaarassa olevaan kohdistaa oikeanlaisia toimia radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi. Poliisi ohjaa myös verkossa havaitsemansa radikalisoitumisen kohteena olevan henkilön usein myös muiden viranomaisten avun piiriin heti, tai ainakin poliisin akuuttien toimenpiteiden jälkeen. (Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy 2020, 52.)

Mikäli henkilö kuitenkin radikalisoituu, radikalisoitumista vastaan pyritään toimimaan deradikalisoinnin lisäksi esimerkiksi tiedonhankinnalla ja vaikuttamalla mahdollisiin tukijoihin toiminnan lopettamiseksi. Ennaltaehkäisyllä, sekä radikalisoivan toiminnan ja sen tukemisen estämisellä pyritään vaikuttamaan uhkatasoon laskevasti. Poliisin tulee toiminnassaan ottaa lisäksi huomioon myös mahdollisen iskun toteutumisesta aiheutuvat seuraukset. Seurauksia pyritään poliisitoiminnassa pienentämään varautumalla ja suojaamalla kohteita, jotta ne eivät olisi niin haavoittuvia. Haavoittuvuuden vähentämisellä ja uhkatason laskemisella yhdessä pyritään pienentämään radikalisoitumisesta aiheutuvaa riskiä (Kuvio 9). (Silke 2011, 12-13.)

Poliisissa radikalisoitumisen ja terrorismin vastainen toiminta on yhteinen kokonaisuus, jossa ennaltaehkäisevä toiminta jakautuu EU:n mallin mukaisesti neljään osa-alueeseen. Näitä osa-alueita lähestytään hieman eri termeillä ja eri näkökulmasta myös Suomen kansallisessa terrorismin vastaisessa strategiassa. Kaikilla näillä neljällä osa-alueella yhdessä pyritään laskemaan tapahtumien riskiä (Weston, 2005). EU:n mallin mukaan osa-alueet voidaan jakaa radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn, toiminnan estämiseen, suojaukseen ja varautumiseen. Ennaltaehkäiseminen ja havaittuun toimintaan puuttuminen pyrkivät vaikuttamaan radikalisoituneeseen tai radikalisoitumisvaarassa olevaan henkilöön ja laskemaan uhan todennäköisyyttä. Suojautuminen ja varautuminen puolestaan pyrkivät vähentämään ja rajaamaan mahdollisen toteutuneen iskun seurauksia. Tässä opinnäytetyössä keskitytään pääosin radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseen ja toimintaan puuttumiseen. (Euroopan unionin neuvosto 2005; Kansallinen terrorismin torjunnan strategia 2018-2021.)

Kuvio 9: Poliisin ennalta estävän toiminnan keinot mukaillen (Silke 2011, 12-13)

Poliisin keinot ovat usein hyvin samankaltaisia kaikkien radikalisoituneiden, mutta myös rikollista toimintaa harjoittavien järjestöjen osalta. Tämä johtuu osittain mm. lainsäädännön rajoituksista ja tutkimuksissakin havaituista yhtäläisyyksistä radikalismien välillä.

Radikalisoituneiden yksilöiden toimintaan pyritään yhteiskunnallisesti vaikuttamaan samoin keinoin, aina uskonnollisista radikalisoituneista rikollisten moottoripyöräjengien jäseniin. Samoista konkreettisista työkaluista voidaan nostaa esimerkkinä Exit-toiminto, jolla pyritään tukemaan jo radikalisoitunutta yksilöä irtautumaan väkivaltaisesta toiminnasta, tai esimerkiksi rikollisesta moottoripyöräjengistä. (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023, 24; poliisi 2021b; Diakonissalaitos 2020.)

Euroopan Unionin radikalisoitumisen tietoisuuden verkoston mukaan radikalisoitumista voidaan ja sitä tulisi ennalta estää myös holistisen rikosten ennaltaehkäisyn viitekehyksessä. Tällä lähestymistavalla pyritään vähentämään rikosten esiintyvyyttä yleisellä tasolla ja vähentämään rikosten seurauksia uhreille ja yhteiskunnalle, samoin kuin Kuviossa 9 esitetystä EU:n terrorismia ja radikalisoitumista ennalta estävässä mallissa. Haasteena lähestymistavassa on yhdistää lyhyen aikavälin (usein tukahduttavia toimenpiteitä) ja pitkän aikavälin (esimerkiksi luottamuksen rakentaminen) strategiat (Radicalisation awareness network 2020, 1).

Holistisen rikosten ennaltaehkäisyn mallissa ennaltaehkäisevä lähestyminen jaetaan kolmelle eri tasolle riippuen kohderyhmästä. Ensisijainen ennaltaehkäisy on suunnattu koko väestöryhmälle tai kaikille edustajille muutoin laajassa ryhmässä (Makro). Toissijainen ehkäisy kohdistuu määriteltyihin riskiryhmiin, jotka ovat alttiita tekemään rikoksia (Meso). Korkeasteen/ Kolmannen asteen ennaltaehkäisy on suunnattu ongelmaryhmille ja henkilöille, jotka osoittavat ongelmallista käyttäytymistä (Makro). Näiden lisäksi vaikuttamista voidaan kohdistaa rikosten potentiaaliin uhreihin ennaltaehkäisevästi, yksilöille ja koko

yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. (Radicalisation awareness network 2020, 1). Jaottelu eroaa hieman Kuviossa 9 esitetystä jaosta, mutta molemmissa on huomioitu radikalisoitumisen ennaltaehkäiseminen useilla eri tasoilla yksilöstä isoon kohdeyleisöön.

Holistisen rikosten ennaltaehkäisyn viitekehyksen kautta voidaan vaikuttaa radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn yhdeksästä eri lähestymissuunnasta:

1. Luomalla ja ylläpitämällä normatiivisia esteitä
2. Rekrytoinnin vähentäminen
3. Varoittava
4. Häiritseminen
5. Heikentäminen
6. Saavutetun hyödyn vähentäminen
7. Aiheutuneen haitan vähentäminen
8. Avunanto ja kuntoutus

Normatiivisilla esteillä pyritään ennaltaehkäisemään yleisesti lähes kaikkia rikoksia. Normatiivisilla esteillä osoitetaan esimerkiksi lainsäädännöllä, että sen lisäksi, että teko on väärin, se on myös laitton. Radikalisoituneisiin ihmisiin tällä on kuitenkin keskivertoa vähemmän vaikutusta, koska radikalisoituneet kokevat omassa moraalissaan teon oikeutetuksi. Normatiivinen este toimii parhaiten laajoihin massoihin eli makrotason ennalta estävänä tekijänä. (Radicalisation awareness network 2020, 3-4.)

Ryhmään liittyminen on henkilölle muutos kohti radikaalimpaa toimintaa ja ryhmä luo usein suojaa deradikalisoitumiselta eli ennalta estävää työtä vastaan. Tämän vuoksi radikalisoitumista on tehokkaampaa ennaltaehkäistä jo ennen ryhmäytymistä. Tämä on huomioitu myös aikaisemmassa Kuviossa 9. Radikaalien ryhmien kohdalla ryhmään liittyminen voi radikaloida henkilöä enemmän verrattuna perinteiseen rikollisuuteen, esimerkiksi painostamalla liittyvää henkilöä katkaisemaan vanhat, radikalisoitumiselta suojaavat ihmissuhteet, tai voimistamalla me vastaan muut kahtiajakoa. Toisaalta viime aikoina yleinen muutos radikaaleissa toimijoissa on ollut myös niiden muuttuminen yksinäisiksi tekijöiksi ilman taustaorganisaatiota. (Radicalisation awareness network 2020, 4-5.)

Rikostorjunnan ennalta estävät toimijat luottavat rekrytoinnin vähentämisessä pääasiassa valikoiviin, tai ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Toimenpiteet kohdennetaan yleensä rekrytointiriskissä oleviin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan jo osallistuneisiin ihmisiin (mikro). (Radicalisation awareness network 2020, 4-5.)

Varoittamisen tarkoitus on saada mahdolliset rikoksentekijät pidättäytymään lain rikkomisesta, koska heidän mielestään siitä seuraavat kielteiset seuraukset ovat suuremmat, kuin sen suomat mahdollisuudet. Toimenpiteet kohdennetaan yleensä rekrytointiriskissä

oleviin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaan jo osallistuneisiin ihmisiin (mikro tai meso). (Radicalisation awareness network 2020, 4-5.)

Viranomaisten tekemien radikaalien väkivaltaisten hyökkäysten keskeyttämiseen on usein liittynyt teon taustalla olevan organisaation toimintakyvyttömäksi tekeminen, eli keinojen tai kapasiteetin poistaminen hyökkäyksen estämiseksi. Häiritseminen ja heikentäminen ovat kolmannen asteen (mikro, meso) ennaltaehkäiseviä keinoja, jotka kohdistuvat aktiivisesti rikoksiin ja väkivaltaan osallistuviin. Kun terroristit eivät saavuta aiottuja tavoitteitaan onnistuneiden häiritsemis- tai toimintakyvyttömyystoimien seurauksena, muut väkivaltaiset ääriyhmät tai terroristit eivät todennäköisesti toista samaa epäonnistunutta strategiaa uudelleen ja teolla on laaja-alaisempi ennalta estävä vaikutus. Onnistuneet häiritsemis- ja toimintakyvyttömyystoimenpiteet vähentävät myös radikaalin toiminnan väkivallan ja terrorismin tuottamia hyötyjä. Siten kyseessä on myös eräänlainen makrotason ennaltaehkäisevä keino. (Radicalisation awareness network 2020, 5-6.) Häiritsemisellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi suurempaan joukkoon (makrotasolla) kohdistuvaa, tekovälineiden hankinnan vaikeuttamista. Näin toimitaan mm. ampuma-aseiden ja räjähteiden sekä alkuaineiden kanssa.

Häiritsemisen, heikentämisen ja saavutetun hyödyn vähentämisen kannalta suurin tunnistettu haaste on yksinäisten toimijoiden ja monimutkaisten juonien havaitseminen ja häiritseminen, etenkin jos niihin osallistuu vain vähän toimijoita ja yksinkertaisia aseita, kuten veitsiä ja autoja (Nesser, 2018). Toinen haaste on radikalisoitumiseen liittyvien ääriyhmien kyky toimia lain puitteissa, vaikka heidän viestinsä pyrkii polarisoimaan yhteiskuntaa ja marginalisoimaan tiettyjä väestöryhmiä. Tämä luo tilanteen, jossa voi olla vaikeaa saada selville, kuuluuko tietty lausuma tai toimi sananvapauteen, vai onko sitä pidettävä vihaan tai syrjintään yllyttämisenä. Ilman selkeää laittomuuden rajan ylittämistä viranomaisten keinot ovat huomattavasti rajallisemmat. (Radicalisation awareness network 2020, 5-6.)

Poliisin vastuulla on myös suojata monenlaisia rakennuksia, paikkoja ja ihmisiä, jotka saattavat olla houkuttelevia kohteita rikollisille iskuille. Pääsääntöisesti suojausta tekee nykyisin kuitenkin yksityiset turvallisuuspalvelut, etenkin rakenteellisen turvallisuuden näkökulmasta. Suojaamista voidaan rakenteellisen suojauksen lisäksi tehdä myös näkyvällä läsnäololla, tai esimerkiksi tarjoamalla vastetta hälytyksiin.

Yksi kokonaisuuden kannalta tärkeä haavoittuvien kohteiden suojaamiseen liittyvä havainto on se, johtaako kohteiden suojauksen parantuminen rikosten siirtymiseen pehmeämpiin kohteisiin, vai rikosten nettovähennykseen. Sama keskustelu koskee myös radikaaleja liikkeitä. Kun on kyse terrorismista, ei ole epäilystäkään siitä, että siirtymän vaikutus on merkittävä. (Radicalisation awareness network 2020, 6.) Tuoreissa tutkimuksissa on todettu militanttien islamistien toiminnan kohdistamisesta Euroopassa seuraavasti: "toiminnan

kohdistaminen pehmeisiin kohteisiin on hallitsevaa ja kasvavaa, kun taas erityisen hyvin suojattuja kohteita vältetään melkein kokonaan" (Hemmingby, 2017, kohta 1).

Ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta jotkut terrori-iskut kuitenkin onnistuvat. Hyökkäysten tapahtuessa mm. poliisilla on oltava valmius monenlaisiin hätätoimenpiteisiin ja sen on avustettava ja koordinoitava kriisinhallintaa yhdessä muiden virastojen kanssa. Terrori-iskutilanteessa puutteellisilla valmiuksilla voi olla kohtalokkaita seurauksia, kuten Norjassa vuonna 2011 tapahtuneessa äärioikeiston hyökkäyksessä kävi ilmi. (Radicalisation awareness network 2020, 7.)

Avunanto ja kuntoutus ovat jo voimakkaasti radikalisoituneeseen ja mahdollisesti toiminnasta luopumista harkitsevaan henkilöön kohdistettavia toimenpiteitä radikaalin toiminnan lopettamiseksi. Avunannon ja kuntoutuksen edistäminen ja helpottaminen on eräänlaista mikrotason ehkäisyä, joka kohdistuu väkivaltaisiin ääriilikkeisiin jo osallistuneisiin. Vaikka entisten rikoksenteekijöiden negatiivinen suhtautuminen jo yleisesti on haaste rikollisuuden torjunnassa, yksilön usein voimakas sitoutuminen ideologiaan tekee irtautumisen väkivaltaisista ääriilikkeistä ja terrorismista erityisen monimutkaista. (Radicalisation awareness network 2020, 7-8.)

Eri teoriat lähestyvät rikollisuutta eri tavoin. Radikalisoitumista voidaan lähestyä myös kriminologisesta näkökulmasta. Kriminologisten oppimisteorioiden mukaan rikollinen käyttäytyminen opitaan ryhmässä ja sosiaalisissa tilanteissa. Rikollinen toiminta mahdollistuu mallien omaksumisen kautta, joka taas mahdollistaa itse rikosten tekemisen. Neutralisaatioteoria huomioi myös oppimisen tutkiessaan rikollisten tapaa selitellä rikoksiaan itselleen ja muille. Tällöin rikollinen pyrkii oikeuttamaan rikoksen, tai ainakin näyttämään sen ulospäin mahdollisimman hyvässä valossa. Rikokseen syyllistynyt voi vedota tekonsa paheksujien olevan moraalisesti väärässä, eikä tekoa ole oikeutta tuomita, tai ettei se ole aiheuttanut oleellista vahinkoa tai haittaa muille. (Rikoksentorjuntaneuvosto, 2021.)

Sosiaalisessa oppimisessa keskeistä on neutralisaatiotavoite ja tavoitteiden omaksuminen voi alentaa samalla myös seuraavien rikosten tekemistä. Rikollista käyttäytymistä tukevaa ajattelutapaa voi oppia omissa viiteryhmissä, alakulttuurissa tai vaikka internetissä. Oppimisteorian näkökulmasta rikoksia ja rikoskierrettä tulisi estää ehkäisemällä tilanteita, joissa etenkin nuoret omaksuvat malleja rikolliseen toimintaan. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2021.)

Yhdysvaltalaisen kriminologi Ronald Akersin mukaan ihminen oppii myös palkintojen ja rangaistusten kautta. Palkintojen saaminen, kuten ystävien tai tuntemattomien arvostus motivoivat yksilöä jatkamaan. Vastaavasti rangaistukset, kuten edellä mainittujen palkintojen menettäminen, saa ihmisen vähentämään toimintaa, tai luopumaan siitä. Oppimisteorioissa rangaistuksella tarkoitetaan ensisijaisesti muiden ihmisten kielteistä reaktiota, eikä

ainoastaan virallisen järjestelmän seuraamusta, vaikka myös virallisilla rangaistuksilla on monitahoisia vaikutuksia.

Oppimisteorioiden kannalta on tärkeää ymmärtää myös rikollisuuteen kohdistuvaa ihailua ja kannustusta. Jos rikoksentekijä saa rikoksella haluamansa, tämä on jo itsessään palkkio, mikäli muut ympärillä pysyvät neutraaleina. Rikolliseen toimintaan liittyy osaltaan myös positiivista vahvistamista. Ihmismieli rekisteröi mikä on oma sosiaalinen asema ryhmässä ja keneen huomio kohdistuu. Näin myös mediassa esiintyminen voi olla tavoiteltua tai palkitsevaa. Tämä voi lisätä muiden innostusta saman tyyppiseen rikollisuuteen, jos huomaavat median kiinnittävän erityistä huomiota tietynlaiseen rikollisuuteen. Vertaisryhmä voi myös yllyttää rikosten tekemiseen. (Aaltonen, Danielsson, Kivivuori, Näsi & Suonpää, 2018.)

Normien vastaisen toiminnan selittelyä ja toiminnan oikeuttamista kutsutaan kriminologiassa neutralisaatioksi. Neutralisaatio on klassisesti jaettu viiteen selitystapaan. Vastuun kielloksi - tekijä perustelee tekoaan päihtymyksellä tai esimerkiksi geeneillään. Vahingon kielloksi - tekijä perustelee, että vahinkoa ei ole syntynyt, koska esimerkiksi vahingon kohteella on vakuutus. Uhrin kielloksi - tekijä esimerkiksi raiskauksessa kertoo uhrin olleen viekoitteleva ja vähäpukeinen. Tuomitsijoiden tuomitsemiseksi - perustuu esimerkiksi viranomaisten tekopyhyden ja moraalittomuuden erittelyyn. Omaa toimintaa pyritään normalisoimaan tekemällä viranomaisen toiminnasta yhtä moraalitonta. Vetoaminen korkeampiin periaatteisiin - on usein uskonnollisen tai poliittisen väkivallan oikeuttamista. (Aaltonen ym. 2018)

3.1 Ennalta estävän työn jako ja strategian työmuodot

Poliisin ennalta estävän työn ohjaaminen tapahtuu valtakunnallisella tasolla sisäministeriössä ja poliisihallituksessa. Poliisihallinnon toimintaa ohjaavat tarkentavat määräykset ja ohjeet tuotetaan sisäministeriössä, lähinnä ministeriön poliisiosastolla. Sisäministeriö on tuottanut radikalisoitumisen ennaltaehkäisevää toimintaa koskien useita eritasoisia ja eri näkökulman omaavia strategiatason asiakirjoja, joita myös tässä työssä on käytetty lähteenä.

Poliisihallitus puolestaan tekee strategisen tason asiakirjojen pohjalta toimeenpanoon liittyviä suunnitelmia poliisilaitoksille ja määrittelee toimeenpanoon liittyvät keskeiset teemat, seurannan, raportoinnin, mittaristot ja tunnusluvut. Poliisihallinnossa ennaltaehkäisevää työtä tekevät kaikki, mutta ennalta estävää työtä tehdään poliisissa myös päätoimena. Poliisin ennalta estävässä strategiassa (ENSKA, 2019, 10) ennalta estävä työ määritellään tarkemmin seuraavasti:

”Poliisin ennalta estävällä työllä tarkoitetaan suunnitelmallisia ja johdettuja toimia, joilla estetään rikoksia ja turvallisuutta heikentäviä häiriöitä ja muita ihmisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavia ei-toivottuja tapahtumia. Poliisi toimii ratkaisulähtöisesti yhteistyössä eri viranomaisten, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Ennalta estävä toiminta on tietojohdoista ja sen toteutumisesta ja tuloksista raportoidaan säännöllisesti viranomaisille, yhteistyökumppaneille ja asukkaille.”

Poliisissa ennalta ehkäisyyn pyrkivää työtä kutsutaan siis ennalta estäväksi työksi. Poliisin ennalta estävä työ on määritelmän mukaan erityistoimintaa, joka on aktiivista, johdettua, suunniteltua ja seurattua toimintaa. Erityistoiminnan lisäksi poliisi toimii kuitenkin ennalta estävästi myös laajasti muussakin toiminnassaan, vaikuttaen turvallisuusriskeihin ja tilanteisiin, jotka voivat johtaa rikoksiin, häiriöihin tai onnettomuuksiin. Tämä laajemmin ja yleisemmin poliisitoimintaan liittyvä ennalta estävä toiminta ei ole erityistoimintaa, jota mm. poliisin ennalta estävän työn strategia ohjaa. Laajempi poliisin ennalta estävä työ on ajattelumalli ja toimintatapa, jolla poliisi toimii ylläpitääkseen yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuutta. (ENSKA, 2019, 10)

Poliisin ennalta estävää toimintaa on kuvattu myös taisteluksi ”sydämistä ja mielistä”. Tässä kuvauksessa ennalta estämisellä tarkoitetaan Silken (2011) mukaan äärimmäiseen radikalisoitumiseen rohkaisevien tukijoiden ennalta estämistä ja vaikuttamista radikalisoitumisen juurisyihin.

Poliisihallinnon ennalta estävää toimintaa ohjaa sisäministeriön julkaisema ENSKA Poliisin ennalta estävän työn strategia, joka on tällä hetkellä voimassa vuosille 2019-2023. Asiakirja ohjaa poliisin ennalta estävän toiminnan johtamista, organisoimista, työmuotoja, poliisin ennalta estävän toiminnan kohteita ja strategisia linjauksia, sekä pitää sisällään strategian toimeenpanosta, tulosten seurannasta, mittaamisesta sekä raportoinnista.

Poliisin ennalta estävän työn strategiassa (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, 11-13.) painotetaan tällä hetkellä seuraavia tavoitteita:

1. Ennalta estävällä työllä vähennetään rikosten ja turvallisuutta heikentävien häiriöiden aiheuttamia taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia ihmisille ja yhteiskunnalle
2. Poliisin ennalta estävän työn tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa ihmisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta
3. Poliisin ennalta estävän työn tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa ihmisten luottamusta poliisiin tunnistaen ja ottaen huomioon eri väestöryhmien, vähemmistöjen ja eri ikäryhmien sekä maan eri alueiden erilaiset tarpeet
4. Poliisin ennalta estävän toiminnan tavoitteena on tukea poliisin muita toimintoja erityisosaamisella ja huolehtimalla siitä, että ennalta estävän toiminnan yhteistyöverkostot ovat hyödynnettävissä myös muussa poliisitoiminnassa.

Poliisin ennalta estävän työn strategiassa määritellään valtakunnallisiksi ennalta estävän toiminnan työmuodoiksi seuraavat: lähipoliisitoiminta, moniammatilliset työmuodot, paikallinen ongelmanratkaisu ja huolta aiheuttavat henkilöt. Näillä keinoilla pyritään tekemään Suomesta maailman turvallisin maa kaikille sen asukkaille. Lähipoliisitoiminnalla pyritään olemaan osa paikallista yhteisöä. Lähipoliisi antaa poliisille kasvot ja rakentaa luottamusta poliisia kohtaan. Lähipoliisi toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa alueen väestön kanssa ja hankkii tilannekuvaa ympäristön tapahtumista. Aikaisemmin yksittäiset poliisit toimivat kortteli- tai kyläpoliiseina. Nykyisin tähän ei kuitenkaan ole resursseja, eikä toimintamalli nykyisessä toimintaympäristössä tue poliisin resurssien riittävän tehokasta käyttöä. Lähipoliisitoimintaa on kuitenkin vuodesta 2014 asti organisoitu ennalta estävän toiminnan kokonaisuudeksi, jossa suoritetaan lähipoliisitoiminnan mukaista näkyvää poliisitoimintaa. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, 15.)

Suomessa moniammatillista työtä on kehitetty vuosituhannen vaihteesta lähtien. Moniammatillisen toiminnan tavoitteena on yhdistää toimintoja ja osaamista eri viranomaisten ja osittain myös järjestöjen kanssa. Asiakkaalle tämä näkyy kohdennettuna toimintana ja niin sanottuna yhden luokun periaatteen toimintana. Tavoitteena on tunnistaa, puuttua ja vaikuttaa syihin ongelmien taustalla, ei niinkään perinteisen tavan mukaisesti ongelmien seurauksiin. Yksi moniammatillisen toiminnan muoto on Ankkuritoiminta. Ankkuritoiminnalla pyritään katkaisemaan nuorten rikoskierteen jo alkuvaiheessa. Rikoksia tekevät nuoret ovat usein itse myös rikosten uhreja. Väkivaltaisen radikalisoitumisen vastainen ennaltaehkäisy on myös osa Ankkuritiimien tehtäviä. Ankkuritiimien toiminta riippuu hieman myös alueellisista toimintatavoista, mutta ankkuritoimintaa on kaikkien Suomen poliisilaitosten alueella. Ankkuritoimintaa ohjataan jatkossa poliisihallituksen ja sosiaali- ja terveystoimen palveluita tarjoavien tahojen kanssa tehtävin sopimuksin. Suomessa käytetään myös Marak-moniammatillista riskinarviota, jota käytetään apuna tunnistamaan parisuhdeväkivallan uhreja ja pyritään heidän auttamiseensa. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, 15-16.)

Paikallisella ongelmanratkaisulla (POR) poliisi ratkaisee paikallisia turvallisuusongelmia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminta kohdistuu usein hyvin pienelle alueelle, esimerkiksi ihmisten kokoontumisalueelle. Ongelmatilannetta pyritään ratkaisemaan eri toimijoiden kanssa yhdessä suunnitelluin, räätälöidyin keinoin. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, 16-17.)

Huolta aiheuttavalla henkilöllä tarkoitetaan ennalta estävässä työssä henkilöä, jonka käytös tai elämäntilanne on herättänyt huolta ja antanut aiheutta lisäselvitykselle. Huolta aiheuttavien henkilöiden toimintaan pyritään yleensä vaikuttamaan useiden paikallisen tason viranomaisten toimilla rikosten ennalta estämiseksi. Toimenpiteillä pyritään estämään rikoksia ja henkilön ongelmien kärjistymistä. Huolta aiheuttavien henkilöiden tekemän

väkivallan ennalta estämiseksi ja hallitsemiseksi poliisissa on kehitetty työmuoto kohdennetun väkivallan uhan arvioimiseksi. Huolta aiheuttavaa henkilöä seurataan poliisin ja muiden yhteistyötahojen kanssa käyttäen samalla riskienhallintatoimenpiteitä, kunnes henkilön muodostama väkivallan riski on matala, tai kokonaan poistunut. Tehokas toiminta edellyttää tiivistä yhteistyötä kohteena olevan henkilön lisäksi keskeisten yhteistyötahojen, kuten terveydenhuollon ja rikosseuraamuslaitoksen kanssa. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, 17.)

Kohdennettu väkivalta on myös poliisin keskuudessa käytetty termi. Kohdennetulla väkivallalla tarkoitetaan tyypillisesti instrumentaalista aggressiota, joka on tahallista, tarkoituksenmukaista, suunnitelmallista ja vailla suurempaa tunnekiittymystä. Näin ollen instrumentaalinen aggressio eroaa tunneperäisestä ja spontaanista aggressiosta. Kohdennettu väkivalta voi kohdistua yksittäiseen henkilöön, tai isompaan joukkoon ihmisiä ja sen kohteena voi olla myös rakennus tai instituutio. Kohdennettu väkivalta voidaan jakaa muun muassa julkisuuden henkilöihin kohdistuneisiin tekoihin, kouluampumisiin tai muihin nuorten ja aikuisten tekemiin massamurhiin, työpaikalla, kodissa ja parisuhteessa tapahtuvaan väkivaltaan, tai vainoamiseen. Kohdennettu väkivalta tapahtuu myös radikalisoitumisen prosessin kautta. Se kuitenkin eroaa esimerkiksi terrorismista siten, että kohdennettu väkivalta sisältää iskut, joilta puuttuu selvästi havaittavissa oleva poliittinen, ideologinen tai uskonnollinen motivaatio. Kohdennetun väkivallan viitekehys on laajempi käsite, mutta poliisissa siihen voidaan käyttää osittain samoja työkaluja, kuin väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamiseen. (Hynninen & Stenberg, 2013.)

Poliisi käyttää huolta aiheuttavien henkilöiden tunnistamiseen riskinarviointityökalua (Turunen, 2019). Pelkästään työkalun avulla tehty arvio ei kuitenkaan laske väkivaltaisen radikalisoitumisen riskiä. Arvion jälkeen on tarvittaessa mietittävä, miten riskiä lähdetään pienentämään. Lähtökohtaisesti riskiin vaikuttavat radikalisoivat ja suojaavat tekijät, joihin molempiin voidaan osaltaan vaikuttaa. (Turunen, 2019.)

Poliisin ennalta estävää operatiivista toimintaa suorittaa suojelupoliisi, keskusrikospoliisi ja paikallispoliisit. Suojelupoliisin laissa määriteltyihin tehtäviin kuuluu tuottaa tietoa kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseksi. Lisäksi suojelupoliisin tulee havaita, estää ja paljastaa toimintaa, joka voi uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä, tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Suojelupoliisi keskittyykin paljastamaan ja torjumaan vakavimpia kansallisia uhkia kuten terrorismia, tunnistamaan terrorismiin liittyviä henkilöitä, ylläpitämään terrorismin tilannekuvaa ja vastaamaan kansallisesta terrorismin uhka-arvioista ja sen päivittämisestä. Suojelupoliisi on radikaaleimpaan ja kansainvälisimpään terrorismiin liittyvän tiedustelun ja tilannekuvan toteuttaja Suomessa. Suojelupoliisi tekee muiden viranomaisten tapaan yhteistyötä eri toimijoiden kanssa niin kotimaassa, kuin

kansainvälisesti. (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023.)

Keskusrikospoliisin ennalta estävän toiminnan yksikkö on sijoitettu tiedusteluosaston tilannekeskuslinjalle. Keskusrikospoliisista löytyy myös ennalta estävän toiminnan ohjausryhmä. Keskusrikospoliisin osalta ennalta estävässä toiminnassa keskitytään erityisesti huolta aiheuttavien henkilöiden tunnistamiseen ja henkeen ja terveyteen liittyvien uhkien torjuntaan. Keskusrikospoliisin ennalta estävän toiminnan uhkat- toiminto tekee uhka-arvioita, laatii muistioita ja tekee huolta-aiheuttaviin henkilöihin liittyviä haastatteluja. Uhkat toiminto on kouluttanut vuodesta 2019 alkaen uhka-arviotyökalun käyttöä poliisilaitoksille. Keskusrikospoliisilla on myös sopimus HUS:n kanssa, joka mahdollistaa psykologin asiantuntemuksen käytön uhkatilanteiden käsittelyssä. (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia ENSKA Toimeenpanoraportti 2019, 52-53.)

Paikallispoliisitasolla käytämme työssämme esimerkkinä pääosin Helsingin poliisilaitosta. Elokapiinan toimintatapa ja konkreettiset case-esimerkkimme ovat tapahtuneet Helsingin poliisilaitoksen alueella ja ennalta estävän toiminnan järjestämisessä on joitakin käytännön eroja poliisilaitosten välillä. Helsingin poliisilaitoksen ennalta estävä toiminto on perustettu vuonna 2012. Toiminto on sijoitettu tällä hetkellä hälytys- ja valvontayksikön alaisuuteen ja toimintoon kuuluu noin 30 poliisia, sekä moniammatillinen Ankkuritiimi (poliisi, 2021a). Ankkuritiimiin kuuluu poliisiin lisäksi sosiaalityöntekijöitä, sekä psykiatrinen sairaanhoitaja (Ankkuritoiminta alueittain, 2021). Helsingin poliisilaitoksessa huolta aiheuttavat henkilöt käsitellään uhkatutkintaryhmän ja ennalta estävän toiminnon yhteistyöllä. Uhkatutkinnan lähestymistapa on enemmän rikosperusteinen ja se näkyy myös ryhmän hallinnollisena sijoittamisena rikostutkintayksikköön. Ennalta estävän toiminnan painopiste on puolestaan rikosten ennalta ehkäisyssä ja toiminto on moniammatillisempi. (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia ENSKA: Toimeenpanoraportti 2019, 24.)

3.2 Yleiset keinot radikalisoituvan henkilön toimintaan puuttumiseksi

Poliisi voi kohdistaa toimenpiteitä suurista massoista (makrotaso) aina yksittäisiin (mikrotaso) henkilöihin. Ennalta estävyyden näkökulmasta kaikkein tehokkainta on estää negatiivinen kehityskulku mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja luoda samalla radikalisoitumisvaarassa olevalle resilienssiä mahdollista radikalisoitumista vastaan. Negatiiviseen kehityskulkuun voidaan heti alku vaiheessa vaikuttaa yleisellä lähestymisellä, jolloin kohderyhmän ei ole yksittäinen henkilö, eikä kohderyhmän epäillä syyllistyneen mihinkään rikokseen. Yleinen lähestyminen rajaa poliisin käytössä olevia keinoja myös tarkoituksenmukaisimpiin keinoihin. Yleisestä lähestymistä edustavista toimenpiteistä voidaan mainita esimerkiksi poliisiaiheet tv-sarjat, sosiaalinen media ja muu päivittäistiedottaminen, teemakohtainen ja

tapahtumakohtainen tiedottaminen, sekä poliisin vierailut eri tilaisuuksissa ja kohteissa. Näillä toimilla voidaan parantaa luottamusta myös yleisesti poliisiin sekä vähentää vastakkainasettelua, mikä osaltaan suojaa myös radikalisoitumiselta. Matalan kynnyksen toimilla poliisi voi opastaa, luoda suhteita ja madaltaa kynnyksiä yhteydenottoihin. Tämä helpottaa poliisia saamaan tietoa varhaisemmassa vaiheessa mahdollisesta radikalisoitumisesta. Toimet eivät suoraan ennalta estä yksittäistä tekoa, mutta niillä saadaan parannettua yhteistyötä, luottamusta, tiedonhankintaa, jotka edesauttavat poliisin ennalta estävää toimintaa yleisesti.

Toinen ääripää yleisestä tasosta katsottuna on mikrotason yksittäiseen henkilöön kohdistuva lähestymistapa. Poliisi voi lähestyä yksilöä esimerkiksi häneen liittyvien eritasoisten vihjeiden takia. Epäilyn teon vakavuus ja epäilyn konkreettisuus vaikuttavat poliisin käytettävissä oleviin valtuuksiin ja siihen, miten paljon asioita voidaan tehdä ilman henkilön omaa suostumusta. Poliisin yksilöön kohdistaman lähestymisen tuloksellisuutta auttaa huomattavasti, mikäli henkilö on yhteistyöhaluinen ja hänellä on sisäsyntyistä motivaatiota radikalisoitumisen estämiseksi. Vapaaehtoiseen yhteistyöhön suostuessaan henkilö osoittaa ainakin jonkinasteista motivaatiota asian ratkaisemiseksi. Mikäli henkilöä joudutaan lähestymään tahdonvastaisesti, poliisilla on käytössään kaksi perustetta toimilleen. Pakkokeinolaki (806/2011) antaa poliisille toimivaltaa epäiltyyn rikokseen liittyen. Poliisilaki (872/2011) antaa poliisille toimivaltaa rikoksen ja häiriön ennalta estämiseksi, vaikkei rikosta vielä olisi tapahtunutkaan.

Poliisissa yksilötason ennalta estäviä toimenpiteitä tehdään eri tehtävissä ja toiminnoissa. Ennalta estävän erityistoiminnon ja Ankkuritiimin lisäksi toimenpiteitä voivat tehdä esimerkiksi uhkatutkinta-ryhmässä tai muissa rikostorjunnan yksiköissä muun tutkinnan yhteydessä. Ennalta estävää toimintaa tehdään myös mm. Lupaharkinnassa ja etenkin akuutissa tilanteissa poliisin kenttätoiminnassa. (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia ENSKA Toimeenpanoraportti 2019.)

Poliisin ennalta estävän työn strategian mukaan ennalta estävä erityistoiminta voidaan jakaa seuraaviin lähestymistapoihin: paikallinen ongelmanratkaisu, lähipoliisitoiminta, moniammatilliset toimintamuodot ja huolta aiheuttavat henkilöt. Edellä luetelluista lähestymistavoista paikallinen ongelmanratkaisu lähestyy ongelmaa esimerkiksi ostokeskuksen ympäristön häiriökäyttäytymisen vähentämisen näkökulmasta. Lähipoliisitoiminta pitää matalalla kynnyksellä yhteyttä alueen toimijoihin, moniammatilliset toimintamuodot puuttuvat henkilön ongelmien juurisyyhin niiden poistamiseksi ja huolta aiheuttavan henkilön kohdalla pyritään estämään henkilön toiminnan väkivaltaisuuden kärjistymistä. Huolta aiheuttavien henkilöiden kohdalla uhkaa arvioidaan käyttäen siihen kehitettyä työkalua. Polisin strategian mukaisista työkaluista paikallinen ongelmanratkaisu ja osittain myös lähipoliisitoiminta ovat lähinnä pienen alueen ongelmiin puuttumista ja toisaalta moniammatilliset toimintamuodot ja huolta aiheuttavat henkilöt yksittäiseen

henkilöön kohdistuvia. Keinovalikoimasta tällä hetkellä puuttuu radikalisoituvaa laajemmalla alueella vaikuttavat ryhmätasolta (meso) suurempaan kohderyhmään (makro) kohdistuvat suorat keinot.

Poliisin keinot ennalta ehkäisevään työhön mielenosoituksissa, rikosperusteisesti ja poliisilain perusteella

Suomessa perustuslain (731/1999) 2 luvun 12 § takaa sananvapauden ja 13 § kokoontumis- ja yhdistymisvapauden. Perusoikeuksista säädetään tarkemmin myös muissa laeissa. Suomessa kaikilla on oikeus järjestää mielenosoitus tai osallistua sellaiseen, eikä Suomessa ole ennakkosensuuria. Poliisi voi kuitenkin mielenosoitusilmoituksen saatuaan vaikuttaa tapahtuman kulkuun (Poliisi, 2021 c).

Lähtökohtaisesti mielenilmauksen järjestäjä vastaa tapahtuman järjestyksenpidosta. Poliisi osallistuu mielenilmauksiin kuitenkin usein yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Poliisin virkatehtävä mielenilmauksissa sisältää myös laillisen mielenosoituksen turvaamisen ulkoisilta häiriöiltä. Poliisi neuvottelee osapuolten kanssa esimerkiksi tilanteessa, jossa samalle tapahtumapaikalle on samalle tapahtuma-ajalle ilmoitettu useita mielenosoituksia, tai mielenosoitukselle on ilmoitettu vastamielenosoitus. (Poliisi, 2021 c)

Poliisi voi neuvotella myös mielenosoituksen siirtämisestä, jos se vaarantaa ihmisten turvallisuutta, aiheuttaa huomattavaa haittaa ympäristölle, tai aiheuttaa vahinkoa omaisuudelle. Mielenosoituksen siirtäminen voi tulla kyseeseen myös, jos se häiritsee kohtuuttomasti sivullisia tai liikennettä, häiritsee valtiovierailua tai julkisyhteisön järjestämään kansainväliseen kokoukseen kuuluvaa, tai suojelun tarpeeltaan niihin rinnastettavaa tilaisuutta. (Poliisi, 2021 c)

Rikosprosessuaalisesti poliisi voi puuttua radikalisoituvan henkilön toimintaan, kun jokin rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko tai teon yritys on jo tapahtunut, tai kyseessä on rankaistavaksi luettu valmistelu. Valmistelurikoksia ovat mm. törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu tai joukkotuhonnan valmistelu (Rikoslaki 21 luvun 6a §). Valmistelun osoittaminen rikosprosessuaalisena toimena vaatii kuitenkin muutakin kuin teon ajatuksellista pohdintaa. Rikosprosessuaalinen lähestymistapa tuo poliisille toimivaltuuksia, jotka on pääosin lueteltu pakkokeinolaissa.

Poliisi voi kohdistaa toimenpiteitä radikalisoitumisvaarassa olevaan, tai jo radikalisoituneeseen henkilöön jo ennen rikosta poliisilain perusteella. Poliisilain 10 §:stä löytyy edellytykset henkilön kiinniottoon ennalta estävästi rikokselta ja häiriöltä suojaamiseksi, tai esimerkiksi Poliisilain 9 §:stä väkijoukon hajottamiseksi ja kiinniottamiseksi

tiettyjen edellytysten täytyessä (Poliisilaki 872/2011). Poliisilain 5 luvusta löytyy poliisin salaista tiedonhankintaa koskevia toimivaltuuksia, mutta näitä toimivaltuuksia voidaan käyttää radikalisoitumiseen liittyen käytännössä vasta terrorismiin liittyvissä rikosnimikkeissä.

Loukatun suostumus ja muiden sidosryhmien käytössä olevat keinot

Poliisi voi omien oikeuksien ja velvollisuuksien lisäksi käyttää erittäin harkitusti loukatun suostumusta tai välittää tietoa toisille viranomaisille heidän mahdollisten ennalta estävien toimenpiteidensä suorittamiseksi. Loukatun suostumuksella voidaan periaatteessa suorittaa etukäteen sovittuja toimenpiteitä, vaikka siihen ei olisi viranomaisella, tai muulla taholla erillistä toimivaltaa. Vaikka loukatun suostumuksen ei tulisi olla poliisin toimenpiteiden ensisijainen valtuutus, on loukatun vapaaehtoisella suostumuksella usein positiivisia vaikutuksia lopputulokseen ennalta estävässä toiminnassa, vaikka poliisilla olisi toimivaltuus ilman loukatun suostumustakin.

Toimenpiteet vaativat vuorovaikutteisuutta poliisin ja muiden tahojen kesken. Asiaansa selvittämään pyrkivä henkilö kertoo lähtökohtaisesti asioistaan avoimemmin. Tämä helpottaa myös poliisin tehtävää ja kohdehenkilön myötämielinen suhtautuminen puhutukseen ja ennalta estävien toimien kohdentamiseen on tärkeä tekijä myös toimenpiteiden tehokkuuden kannalta.

Muilla viranomaisilla ja yhteistyötaholla on myös erilaisia toimivaltuuksia ja keinoja radikalisoitumisen ennalta estämiseksi. Radikalisoitumisen ennalta estämisessä voi olla haasteena eri tahojen erilainen näkemys radikalisoitumisen ehkäisemisen tarpeesta, tai keinoista. Tällä hetkellä radikalisoitumisen ennalta estämistä tehdään kattavassa yhteistyössä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi, kukin taho omasta näkökulmastaan, ilman erillistä johtajaa. Jokainen taho päättää itsenäisesti omasta toiminnastaan. Toisaalta haasteeksi voi muodostua tiedon jakaminen, mikäli koetaan jaetun tiedon esimerkiksi heikentävän oman toiminnan mahdollisuutta ja luottamusta.

Poliisin ennalta estävän toiminnan toimivaltuuksien kehittämistarpeet

Vaikka poliisilla on olemassa erilaisia ennalta estävän toiminnan keinoja, on poliisille esitetty lisäkeinoja toiminnan parantamiseksi. Eduskunnan oikeusasiamies on esittänyt sisäministeriölle huomionsa ennalta estävän työn kehittämiseen liittyvästä lainsäädännöllisestä tarpeesta, liittyen henkilön kiinniottamiseen uhkaustapauksessa ilman rikosepäilyä. Huomiot liittyvät tapaukseen, missä poliisi oli noutanut henkilön poliisiasemalle selvittämään saamaansa tietoa koulu-uhkauksesta. Poliisi ei epäillyt asiassa rikosta.

Oikeusasiamiehen tulkinnan mukaan henkilön puhuttamiseen on ollut hyvät perusteet, mutta laki ei tunne nykyisellään mahdollisuutta ottaa henkilöä kiinni vain puhutusta varten. (Eduskunnan oikeusasiamies, 2020b)

Kuten edellä on kerrottu, poliisin suorittama ennalta estävä toiminta vaatii huomattavaa määrää yhteistyötä etenkin sosiaaliviranomaisten ja terveydenhuollon kanssa. Myös tässä tietojen vaihdossa on ilmennyt haasteita, jotka saattavat olla esteenä parhaan lopputuloksen saavuttamiselle.

Helsingin poliisilaitos teki Helsingin kaupungin sosiaalivirastolle tietopyynnön henkilön väkivaltaista käyttäytymistä koskevan uhka-arvion laatimiseksi. Poliisilaitos tiedusteli tietopyynnössä mainitulle henkilölle tarjotuista sosiaalihuollon tukitoimista ja niiden toteutumista edelliseltä vuodelta. Tämän lisäksi poliisilaitos pyysi henkilön puhelinnumeroa, asuinpaikkaa ja joitakin muita hänen elinolosuhteisiinsa liittyviä tietoja. Tapauksessa korkein hallinto-oikeus on todennut, että terveydenhoitoviranomainen olisi voinut oma-aloitteisesti luovuttaa tietoa, mutta poliisilaitoksella ei ollut säännöspäätteistä oikeutta saada pyytämäänsä tietoa. (Korkein hallinto-oikeus 2021:13.)

Sisäministeriön poliisiosaston ylijohtaja Risto Lammin mukaan poliisilla on kuitenkin nykyisellään jo sosiaalihuollossa laajemmat tiedonsaantioikeudet, kuin vastaavasti terveydenhuollossa (Lammi, 2018). Ennalta estävä toiminto on verrattain uusi toiminto osana poliisin toimintaa ja siihen liittyvä lainsäädäntötausta onkin yhä muotoutumassa.

3.3 Poliisin viitekehys ja keinot radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi

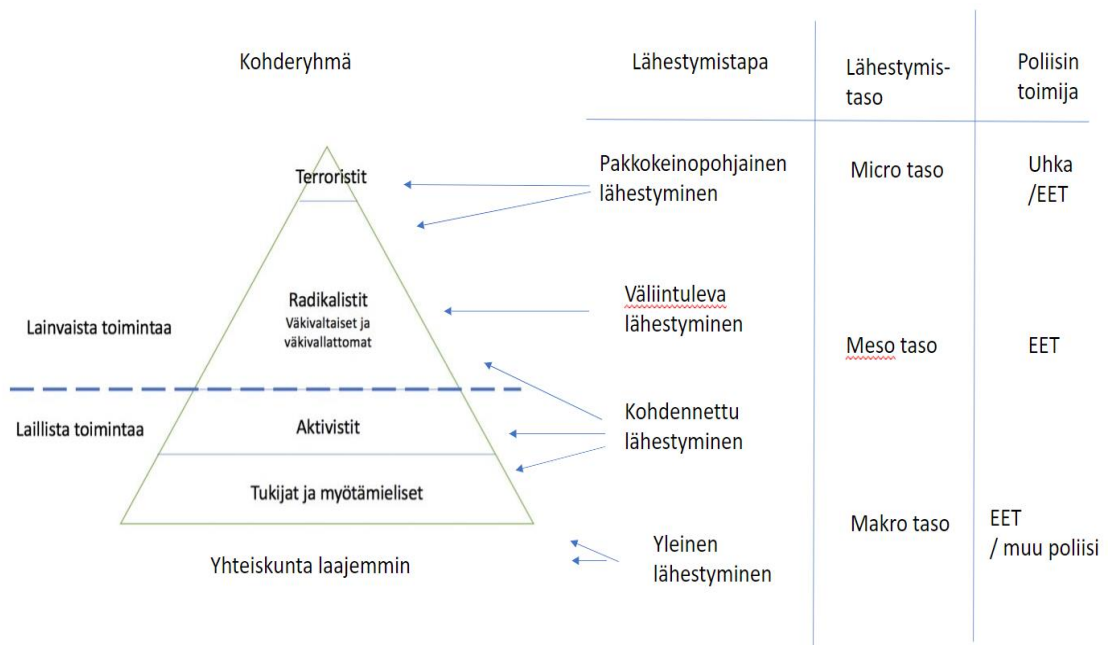
Poliisin ennalta estävän työn viitekehysten toimijat, tasot ja lähestymistavat voidaan yhdistää radikalisoitumisen tasoihin (Kuvio 3). Suomessa jo terrorististen tekojen valmistelu on rikoslain mukaisesti rikollista toimintaa, kuten itse terroristinen toimintakin. Rikoksen selvittämiseksi ja ennalta estämiseksi on olemassa useita pakkokeinoja, joita tilanteessa voidaan käyttää. Toimenpiteet kohdistetaan näissä tapauksissa pääosin rikospäätteisesti kohdennettuihin yksittäisiin henkilöihin rikoksen ennalta estämiseksi ja rikostutkinnan suorittamiseksi. Toimintaan voidaan kuitenkin yhdistää esimerkiksi yleistä tiedottamista poliisin luottamuksen ja avoimuuden ylläpitämiseksi, vihjeiden saamiseksi ja laittomaan toimintaan lisäkrytoitavien minimoimiseksi. Rikostutkinnan ulkopuolisia toimia voi poliisilaitoksella hoitaa esimerkiksi ennalta estävä erityistoiminto. Rikostutkinnasta vastaavat lähtökohtaisesti rikostutkijat. Opinnäytetyön esimerkkiorganisaatiossa, Helsingin poliisilaitoksessa ennalta estävän erityistoiminnan kanssa yhteistyötä tekevä ja tutkiva rikostorjunnan yksikkö on esimerkiksi uhkatutkinta-ryhmä. Radikalistien, eli väkivaltaisten tai väkivallattomien lainvastaista toimintaa tekevien henkilöiden ja ryhmien radikalisoitumisen

ennalta estämiseen voidaan käyttää rikoksen vakavuudesta riippuen pakkokeinoja, mutta myös poliisilakiperusteisia toimia esimerkiksi mielenosoitusten yhteydessä. Poliisin toiminta on kuitenkin väliin tulevaa, yksittäiseen henkilöön kohdistuvaa, henkilön omasta toiminnasta johtuvaa. Poliisin toimenpiteitä voi suorittaa ennalta estävä erityistoiminta, tai esimerkiksi mielenosoitukseen määrätty poliisipartiot yhteistyössä ennalta estävän erityistoiminnan kanssa. Yksittäisen laittomuuden rajan ylittävän henkilön toimintaa arvioitaessa voidaan ennalta estävänä toimenä yksittäistapauksessa ottaa esimerkiksi ampuma-aseet poliisin haltuun lupaharkintaa varten.

Kohdennettu lähestyminen on tiettyyn ryhmään tai väestöosaan kohdistuvaa lähestymistä. Kohdennetun lähestymisen kohteena voi olla yhteisöjen johtajat tai ryhmät. Lähestymisen kohteet voivat kuitenkin sisältää eri radikalisoitumisen tasoilla olevia henkilöitä.

Lähestyminen on kohdennettu tiettyyn yleisöön, mutta se ei kohdistu pakottavasti yksilöihin.

Yleisimmällä tasolla poliisin lähestyminen voi olla päivittäisiä kohtaamisia poliisiin työssä, tai tiedottamista laajemmalle yleisölle. Yleistasoisella lähestymisellä luodaan luottamusta ja perustaa poliisin legitimiydelle, sekä yhteistyölle. Näin luodaan laajalla tasolla resilienssiä radikalisoitumista vastaan. Yleistä lähestymistä poliisissa tehdään kaikissa toiminnoissa, jokapäiväisessä poliisityössä.

Kuvio 10: Poliisin ennalta estävien toimien kohteet

4 Ilmastoaktivismista kohti ilmastoradikalismia

Ilmastoradikalismia on esiintynyt Suomessa ainakin vuodesta 2009 alkaen. Tuolloin Hyökyaalto-verkosto valitsi ilmastonmuutoksen aktivistiliikkeensä uudeksi areenaksi. Hyökyaallon toiminnassa on ollut paljon yhtäläisyyksiä Elokapinan kanssa, molemmat liikkeet ovat ympäristöasioiden lisäksi esimerkiksi vastustaneet markkinataloutta. Hyökyaallon toimintatavat ovat olleet hieman Elokapinan tämänhetkisiä vaikuttamiskeinoja laajemmat, aina kokouksia häiritseviin mellakoihin asti. Hyökyaalto-verkoston vaikuttamiskeinot ovat toki sisältäneet myös maltillisempia keinoja. (Karmala, 2009.)

Ilmastoradikalismin ideologia linkittyy ilmaston lisäksi myös hyvin usein muihin ideologioihin, kuten Hyökyaalto-verkoston kohdallakin havaittiin. Europol (2011) arvioi tulevaisuuskatsauksessaan, että terrorismi muuttuu ja saa uusia muotoja, kuten ekoanarkismin, jonka juuret yltävät aina 1800 luvulle asti (Counter Terrorism Working Group Conclusions, 2011). Tuoreissa maailmalla tapahtuneissa terrori-iskuissa on viitattu myös ekofasismiin tekojen osittaisena taustaideologiana (Tarrant, 2019). Ilmastonmuutoksen vastaiseen liikkeeseen linkittykin paljon myös muita aatteita. Parlamentaarinen järjestelmä on perinteisesti jaettu oikeisto- ja vasemmistokenttään. Samoin voidaan osittain jakaa myös ympäristöliikkeiden toimintaa. Tällä hetkellä Elokapina ilmoittaa olevansa erillään puolueiden toiminnasta (Elokapina, 2021d). Ideologia näkyy toiminnassa monin tavoin ja Elokapinassa se näkyy vahvasti myös sen rakenteissa.

Ilmastoradikalismi voi äärimmillään olla myös terrorismia. Ympäristöaiheiseksi terrorismiksi on maailmalla aikaisemmin kutsuttu ainakin vuonna 2003 San Diegossa tapahtunutta tuhopolttoa, joka aiheutti 50 miljoonan dollarin vahingot. Tuhopoltto tehtiin maan vapautusrintaman nimissä (Malkki, 2020, 318). Myös Euroopassa on ollut hyvin radikaaleja ympäristönsuojeluun linkittyviä tekoja, eivätkä ne ole ainoastaan viimeaikainen ilmiö. Esimerkiksi jo vuonna 1982 Ranskassa ammuttiin rakenteilla olevaa ydinvoimalaa singoilla (Priol 1982).

Suojelupoliisin päällikkö Antti Pelttari on julkisuudessa kertonut myös suojelupoliisin varautuvan ilmastoterrorismin syntymisen uhkakuvaan. Uhka on siis tunnistettu myös suojelupoliisissa ainakin seurattavan ilmiön tasolla (Sipilä, 2019). Ennaltaehkäisevässä, tietojohtoisessa toiminnassa onkin tärkeää oikea tilannekuva ja tietoisuus tilanteen muutoksista, joiden perusteella voidaan tehdä päätöksiä.

Ilmasto on noussut modernin ajan merkittäväksi ympäristökysymykseksi ja teemaksi, nostaan ilmastonmuutoksen samalla globaaliksi ongelmaksi. Jossain määrin on kuitenkin yhä kiistanalalaista, mikä on arvio kasvihuonekaasujen vaikutuksesta ilmastonmuutokselle. Ilmastonmuutosta pidetään globaalina uhkana väestönkasvun ja vesistöjen pilaantumisen ohella. Käsitteenä ilmastonmuutoksella tarkoitetaan nykypäivänä enemmänkin ihmisen

toiminnan aikaansaamia muutoksia, huomioiden myös ilmastonmuutos koko maapallon historian ajan. (www.ymparisto.fi)

Sitran julkaiseman artikkelin mukaan Pariisin sopimuksen solmimisen jälkeen jokainen vuosi on ollut poikkeuksellinen sekä ilmastossa tapahtuneiden muutosten, että niiden sosiaalisten seurausten kannalta. Yhteiskunnassa on kasvanut ymmärrys ilmastokriisin kiireellisyydestä, nopeudesta ja laajuudesta. Hallitusten välisen ilmastomuutospaneeli IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) vuonna 2018 julkaiseman raportin ”Global Warming of 1.5° C”, mukaan riskitasot ovat huomattavasti aiemmin arvioitua korkeammat ja tulevaisuutemme tulee olemaan radikaalisti erilainen. Monet tavalliset ihmiset ovat kokeneet, etteivät kansallisvaltiot toteuta riittävästi Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ilmastomarssien räjähdysmäinen kasvu tulee todennäköisesti jatkumaan. (Granlund 2019.) Suomen WWF:n (2021) tekemän listauksen mukaan yhteiskunnallinen aktivismi toimii yksittäisen kansalaisen vaikutusmahdollisuutena ilmastokriisin hallitsemisessa.

Ilmastonmuutokseen liittyvä diskurssi voidaan jakaa Stevensonin (2014, 182) mukaan taloudellisen ja poliittisen suuntautumisen avulla. Taloudellinen suuntautuminen voidaan ymmärtää joko reformistiseksi, tai radikaaliksi suhteessa nykyisen liberaalin kansainvälisen talousjärjestelmän parametreihin. Reformistit hyväksyvät nykyiset perusparametrit. Radikaalista näkökulmasta nykyiset taloudelliset tavoitteet ja arvot ovat keskeisesti mukana ilmastomuutokseen liittyvissä ongelmissa ja niiden pitäisi olla toiminnan muutoksen painopiste. Poliittinen suuntautuminen voidaan ymmärtää joko konservatiiviseksi, tai progressiiviseksi. Konservatiivisessa suuntautumisessa suunnitellaan strategioita ilmastomuutoksen torjumiseksi nykyisten instituutioiden ja valtarakenteiden parametrien puitteissa. Progressiivisessa suuntautumisessa vallan nykyinen jakaminen on riittämätöntä ja epäsopevaa. Valtuudet strategioiden suunnittelulle ja toteuttamiselle olisi siis joko jaettava, tai siirrettävä vapaiden globaalien, kansallisten tai paikallisten toimijoiden kesken. Mallin mukaan taloudellisen suuntauksen radikaali ja poliittisen suuntautumisen progressiivinen käsitys muodostavat vihreän radikalismien kehyksen. Osalla ilmastomuutoksen vastaisista järjestöistä on mukana myös vahva talouden ideologian aspekti.

		Taloudellinen orientaatio	
		Reformistinen	Radikaali
Poliittinen orientaatio	Konservatiivinen	Vakaa valtavirtainen	rajoituksellinen
	Progressiivinen	Laaja-alaisesti uudistava	Vihreä radikalismi

Kuvio 11: Ilmastonmuutoksen diskurssi (mukaillen Stevenson 2014, 182)

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa Euroopan villit kortit ja mustat joutsenet (Malkki & Sallamaa, 2019, 39) nostetaan esiin mahdollisuus, että tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeuttamiseen liittyvä väkivalta voi lisääntyä. Poliisin työtä ohjaavassa sisäministeriön toimintaohjelmassa toimijoita ja niiden tärkeyttä kuvataan seuraavasti: “Väkivaltainen radikalisoituminen ja ekstremismi ovat uhka turvallisuudelle, turvallisuuden tunteelle, ihmisten hyvinvoinnille ja osallisuuden tunteelle, demokratialle sekä ihmis- ja perusoikeuksille. Siihen liittyvät teot ja niiden vaikutukset ovat aina yksittäisiä tekoja laajemmat. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisy on koko yhteiskunnan yhteinen tehtävä, siitä ovat vastuussa eri viranomaiset ja kansalaisyhteiskunta yhdessä. Vain näin pystytään torjumaan siihen liittyvää monimuotoista ja muuttuvaa uhkaa ja säilyttämään Suomi avoimena yhteiskuntana, jossa erilaiset ihmiset voivat elää rauhanomaisesti rinnakkain.” (Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023, 9.)

Ekstremistiset järjestöt ja toimijat jaetaan usein Suomessa neljään ryhmään ja kansainvälisesti viiteen ryhmään. Alaryhmiä ovat väkivaltainen ulkoparlamentaarinen äärivasemmisto, väkivaltainen ulkoparlamentaarinen äärioikeisto, uskonnolla perusteltu väkivaltainen ekstremismi ja sellaiset radikaalit vaihtoehtoliikkeet, joihin liittyy väkivaltaa tai sen uhkaa. Kansainvälisessä kontekstissa viidentenä alaryhmänä on nationalistiset tai separatistiset järjestöt, joita Suomen kontekstissa ei edes mainita niiden aikaisemman toiminnan vähäisyyden vuoksi. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus, 2020.)

Ympäristöideologialla ja siihen kuuluvalla ilmastonmuutoksen vastaisella toiminnalla kriteerit täyttävien järjestöjen katsotaan tässä kontekstissa kuuluvan radikaaleihin

vaihtoehtoliikkeisiin tai yhden asian liikkeisiin. Vallalla oleva jaottelu ei ole optimaalinen, etenkin ilmastoradikaalien liikkeiden osalta. Nykyisen jaottelun haasteista voi nostaa esimerkin sisäministeriön julkaisemasta väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksesta 2020. Elokapina nousi osaltaan kansalliseen tietoisuuteen, koska se mainittiin kyseisessä sisäministeriön raportissa. Järjestön oman tulkinnan mukaan se ei täyttänyt tuolloin väkivaltaisen ekstremismin määritelmää. Luokittelun relevanttiuden kannalta on myös olennaista, että Elokapina kirjattiin raportissa väkivaltaiseen ulkoparlamentaariseseen ääriyasemmistoon liittyvään toimintaan ja rikollisuuteen, eikä radikaaleihin vaihtoehtoliikkeisiin. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus, 2020.)

Elokapinan liittäminen ääriyasemmistoon ei kuitenkaan herättänyt samalla tavalla keskustelua, kuin liikkeen nimeäminen itse julkaisussa. Elokapinan toiminnassa on havaittavissa useita vasemmistoon linkittyviä havaintoja. Näistä voidaan mainita esimerkiksi Elokapinassa profiloituneen henkilön toiminta kunnallispolitiikassa vasemmistoliiton riveissä, oikeistolaiseksi luonnehditun Soldiers of Odin-järjestön kulkueen marssin estäminen itsenäisyyspäivänä, tai Turun terrori-iskun vuosipäivänä järjestetty mielenilmaus. (Aalto 2021; Laurila & Sunila 2019)

Ympäristöliikkeiden perusarvoihin kuuluu olennaisesti elämän kunnioittaminen. Tutkimuksessa käytettävä case-esimerkkimme Elokapina ei tee tässä poikkeusta. Historiassa on kuitenkin esimerkkejä myös siitä, kuinka esimerkiksi Eläinoikeusliike on tehnyt sieppauksia ja lähettänyt kirjepommeja. Toimintaa on perusteltu suuremman tuhon estämisellä, kuten ääriliikkeet usein tekojaan perustelevat. Malkki arvioi, että todennäköisesti ilmastonmuutoksen vastustamiseksi tulevaisuudessa tehtävät radikaalit teot tehtäisiin jona tapauksessa jonkin uuden nimen alla, jos ei nykyisten toimijoiden nimissä. Iskujen tekijätkin voisivat olla henkilöitä, jotka eivät ole olleet keskeisessä asemassa aktivistiverkostossa aikaisemmin. (Malkki, 2020, 319).

Malkin mukaan yksi helpoimmin kuviteltava syy ilmastonmuutoksen aiheuttamalle terrorismille voi olla turhautuminen poliittisen reagoinnin hitauteen ja protestoinnin radikalisoituminen. Läheskään kaikki eivät ole tyytyväisiä nykytilaan, eivätkä usko Valtion kykyyn saada aikaan riittäviä sopeutustoimia ilmastonmuutoksen hidastamiselle (Malkki, 2020, 317). Case-esimerkkimme Elokapina nostaa myös omassa viestinnässään usein esiin tarpeellisten toimenpiteiden aikapaineen. Sanomaansa Elokapina korostaa mm. erilaisilla performansseilla, kuten tekoverellä ja kuolemaa esittämällä. (Elokapina, 2021a). Malkki (2020, 318) katsoo myös, ettei aikaisemman tutkimuksen valossa olisi odottamatonta, mikäli ilmastonmuutosta hidastavia toimia alettaisiin vaatia aikapaineesta johtuen yhä useammin myös väkivalloin.

Suomen ympäristöliikkeellä on jo verrattain pitkä historia. Ympäristöliikkeen alkuun vaikuttavina, ensimmäisinä merkittävänä teoksina on pidetty tutkimusmatkailija A. E. Nordenskjöldin kirjoitusta: ”Ehdotus valtiopuistojen perustamiseksi Pohjoismaihin” vuonna 1880. Jo tätä ennen maahamme perustettiin ensimmäisiä luonnonsuojeluun pyrkiviä yhdistyksiä. Vuonna 1870 Zacharias Topelius oli perustamassa lintujen suojeluun pyrkivää yhdistystä ja vuonna 1874 Helsingin eläinsuojeluyhdistystä. (Telkänranta, 2008)

Suomessa on ennen ilmastonmuutokseen kytkeytyvää ulkoparlamentaarista liikehdintää tunnistettu radikaaleja ympäristöliikkeitä jo ainakin neljässä erillisessä aallossa. Ensimmäisessä Suomessa vallinneessa tunnistetussa aallossa vuosina 1967-1970 keskiössä oli kysymykset ympäristön saastumisesta ja metsistä. Toisessa aallossa vuosina 1979-1982 keskeisiä teemoja oli paikallinen ympäristö, vesistöt ja ydinvoima. Suomen vihreän liikkeen historiassa merkittävä Kojjärvi-liike kuului edellä mainittuun toiseen aaltoon. Kolmannessa aallossa vuosina 1987-1990 keskeistä oli vanhat metsät, sekä kaupunkiympäristön kulttuurikohteet. Neljännessä aallossa vuosina 1995-1998 keskiössä oli mm. eläinten oikeudet ja geenimuuntelu. Neljännessä aallossa ilmastonmuutokseen liittyvät aiheet nousivat ensimmäisen kerran näkyvämmiin ja laajemmin esiin. (Konttinen & Peltokoski, 2004, 177.)

Lähimenneisyydessä radikaalit ympäristöliikkeet ovat tehneet näkyviä mielenilmauksia, muun muassa vuonna 2016 vastustaen Pyhäjoella ydinvoimalan suunniteltua rakentamista ja vuonna 2019 Valkeakoskella kaivoksen toimintaa. Pääosin näissä mainituissa vuosien 2016 ja 2019 mielenilmauksissa on noudatettu väkivallattoman kansalaistottelemattomuuden periaatetta, mutta toimintaan liittyen on kirjattu kuitenkin useita rikosilmoituksia. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020, 22-23)

Ilmastonmuutokseen kytkeytyvä ulkoparlamentaarinen liikehdintä on saanut enemmän huomiota vuodesta 2019 lähtien. Voimakkaampi liikehdintä Euroopassa alkoi useissa maissa laajoina kansalaistottelemattomuustoimina, jotka häiritsivät merkittävästi myös liikennettä. Suomessa toiminta alkoi pienillä vastaavilla mielenosoituksilla lähinnä Helsingin ydinkeskustassa. Liikehdintä on ollut väkivallatonta, mutta poliisi on kirjannut toiminnasta useita rikosilmoituksia esimerkiksi liikenteen häirintään ja törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen liittyen. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus, 2020, 22-23)

Myös Euroopassa ilmastoon liittyvä vaihtoehtoliikehdintä on ollut kasvussa. Saksassa Ende Gelände -liike on useamman vuoden vastustanut hiilivoimaa, ja osa protesteista on johtanut yhteydenottoihin poliisin kanssa. Vastaavasti Ranskassa radikaalien ympäristöliikkeiden edustajat ovat vastustaneet rakennusprojekteja osin myös väkivaltaisesti. (Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020, 22-23)

Yksi Suomen radikaaleimmista ympäristöaatteen toimijoista historiassamme on ollut eläinoikeusliike, joka teki turkistarhaiskuilla ja muilla Suomen olosuhteissa huomattavan

radikaaleilla teoilla myös merkittävää taloudellista vahinkoa. Eläinoikeusliike on sittemmin hiljentynyt ja vaihtanut kohdettaan eläinten tehotuotantoon, vaikka 2020-luvun alussa onkin nähty jälleen pitkän ajan jälkeen iskuja myös turkistarhoille (Kantola, 2020).

Extinction Rebellion-liike on protestoinut maailmalla talousjärjestelmää vastaan. Toistaiseksi Suomessa Elokapinan mielenilmauksissa taloudellinen näkökulma ei ole noussut niin vahvasti esiin, kuin kattojärjestöllään, jolle raha ja talousjärjestelmä on yksi näkyvä kapinoinnin kohde (Money Rebellion, 2021).

Ympäristöliikkeiden ja sitä kautta ilmastoaktiivisuuden ja -radikalismien ulkoparlamentaariset viitekehys voidaan jakaa radikaaliuden mukaan lailliseen ja laittomaan toimintaan. (Konttinen & Peltokoski, 2004, 137-139)

LAILLINEN TOIMINTA	LAITON SUORA TOIMINTA
<p>1. Luvalliset julkiset mielenosoitukset</p> <p>2. Kansalaisten vapaaseen oikeuteen kokoontua ja mielipiteen ilmaisuun liittyvät monenlaiset keinot, jotka eivät vaadi viranomaiselta lupaa, tai edes ilmoitusta. Vaikuttaminen voi tapahtua myös "hiljaisesti", ylläpitäen esimerkiksi poliittiseen vaikuttamiseen pyrkivää elämäntapaliikettä.</p>	<p>1. Lievin laitton muoto - kansalaistottelemattomuus. Kansalaistottelemattomuus on avointa vaikuttamista ei toivotun asiantilan estämiseksi yhteiskunnallisten määräysten vastaisesti, väkivaltaa minimoiden. Esimerkiksi laitton tai luvaton, mutta väkivallaton mielenilmaus on kansalaistottelemattomuutta. Myös omaisuusvahinkoja voi syntyä, mutta se ei ole itsetarkoituksellista.</p> <p>2. Ekotaasit, eli luonnonsuojelun nimissä tehdyt sabotaasit ovat tekoja, jotka eivät kunnioita fyysistä omaisuuden koskemattomuutta. Suomalaisena esimerkkinä voidaan nostaa turkistarhoille tehdyt, myös taloudellista vahinkoa aiheuttaneet teot.</p> <p>3. Ekoterrorismi on toimintaa ihmisen koskemattomuutta vastaan. Sen tavoitteena voi olla laajamittaisen pelon ja kauhun aiheuttaminen kohdeväestön keskuudessa.</p>

Taulukko 3: Ilmastoaktiivisuuden ja ilmastoradikalismien jako lailliseen ja laittomaan toimintaan (Konttinen & Peltokoski, 2004, 137-139)

Suuri kysymys aktivismiin ja radikalismiin liittyen on liikkeen tai ryhmän itsensä määrittelemä sallitun ja ei sallitun toiminnan raja. Rajanvetoon vaikuttaa protestin kohteen moraalinen määrittely ja muutoksen saavuttamiseen liittyvät kysymykset. Määrittely tehdään henkilötasolla, sekä kollektiivisesti liikkeen, tai ryhmän tasolla. Määrittelyn kautta liikkeelle rakentuu myös oma identiteetti. (Konttinen & Peltokoski, 2004, 137-139)

Suomessa kenties tunnetuin ympäristöaiheiseen kansalaistottelemattomuuteen liittyvä tapahtuma on ollut Kojjärven tapahtumat vuonna 1979. Kojjärven tapahtumissa oli mukana monia Vihreä liitto r.p:n perustajajäseniä ja nykyisiä vaikuttajia, joten nykyisen Vihreän puolueen voidaan katsoa saaneen konkreettisesti alkunsa Kojjärven tapahtumista. Tapahtumia käsiteltiin korkeinta oikeutta myöten todeten, että teko ei ollut tehty rikoslain 3 luvun 10 §:ssä tarkoitetussa pakkotilassa, vaan kyseessä oli rangaistava teko. Korkein oikeus on todennut tapahtumaan liittyvässä päätöksessään, ettei tarkoitus pyhittänyt keinoja (KKO:1983-II-159):

”Yhteiskuntarauhan kannalta ei voida puolustaa sellaista sääntöä, että yksilö tai ryhmittymä säädettävän lain kannalta ehkä yleisestikin hyväksyttävän perusteen tai päämäärän mukaisesti ryhtyisi oikeusjärjestyksen syrjäyttämällä toimimaan ikään kuin tuo peruste, tai päämäärä jo olisi lainsäädännössä hyväksytty”.

5 Johdatus tapaustutkimuksen juurille: Elokapina - osa kansainvälistä Extinction Rebellion-liikettä

Elokapina sai kansainvälisesti alkunsa Englannissa perustetusta Extinction Rebellion -liikkeestä. Liikkeen syntyminen vaikuttivat kiinteästi sitä edeltäneet ja siihen linkittyvät Compassionate Revolution ja Rising Up -liikkeet, joissa on toiminut Extinction Rebellionin perustajiin kuuluvia henkilöitä. Ainakin Roger Hallam on toiminut molemmissa liikkeissä. Compassionate Revolution-liike perustettiin kesällä 2015 Englannissa Occupy-liikkeen synnyttämänä ja sen tavoitteet menivät ympäristönsuojelua pidemmälle, aina radikaalin ääriivasemmistolaisiin tavoitteisiin asti. (Walton & Wilson, 2019, 13; Compassionate Revolution, 2020.)

Toiminnassaan Compassionate Revolution pyrki muun muassa rakentamaan kansalaistottelemattomuuden verkkoalustaa, jossa ihmisiltä olisi kerätty ehdollisia sitoumuksia toimille: "teen tämän, jos muut tekevät". Compassionate Revolution on ainakin alueellisesti mukana Extinction UK:n (2021) toiminnassa, hoitaen kaikki varainhankintaan liittyvät käytännön työt. Rising up!-liike puolestaan perustettiin vuonna 2016 Englannissa. Liike koostui ympäristöaktivisteista ja antikapitalisteista. Rising Up! halusi kokeilla uusia strategioita ja rakentaa sosiaalisia liikkeitä entistä tehokkaammiksi. Rising Up!-liikkeessä Extinction Rebellionin perustajiin kuuluneet Gail Bradbrook ja Roger Hallam tutkivat liikkeiden onnistumisia sekä epäonnistumisia ja kehittivät aikaisempien toimien pohjalta strategiaa joukkomielenosoituksiin ja kansalaistottelemattomuuteen. Extinction Rebellionin toiminnassa viitataan usein Erica Chenowethin ja Maria Stephanin (2011) tutkimukseen, jossa he kävivät läpi 323 väkivallatonta ja väkivaltaista kansannousua vuosien 1900-2006 välillä. Chenoweth ja Stephan päätyivät tutkimuksessaan tulokseen, jonka mukaan muutoksen onnistuneeseen aikaansaamiseen tarvitaan 3,5 % väestöstä. Väkivallaton suora toiminta oli tutkimuksen mukaan 50 % tehokkaampaa muuhun toimintaan nähden. Brandbrook ja Hallam ovat olleet keskeisiä henkilöitä Extinction Rebellionin toimintatapojen suunnittelussa ja toiminnan muotoutumisessa aina kansainväliseksi toiminnaksi asti. (Elokapina 2019; Walton & Wilson 2019, 10-11, 15.)

Extinction Rebellion sai alkunsa Rising Up! liikkeestä pienessä englantilaisessa kaupungissa, jossa 15 henkilöä päätti perustaa liikkeen vuonna 2018. Pian perustamisensa jälkeen uusi liike julisti kapinan Iso-Britannian hallitusta vastaan lokakuun 31. päivänä 2018. Järjestö on sittemmin levinnyt laajalti ympäri maailmaa, rantautuen myös Suomeen vuonna 2019. Sadattuhannet ihmiset ovat blokanneet teitä ja siltoja, sekä tulleet tarvittaessa pidätetyiksi Extinction Rebellionin toiminnan nimissä. Järjestö aloitti kansainvälisen kapinan huhtikuussa 2019 muun muassa marssimalla Pakistanin pääkaupungin Islamabadin halki, liimaamalla USA:ssa itsensä kiinni rakenteisiin pankeissa ja valtaamalla Haagin kaupungin Hollannissa. Itävallassa ja Chilessä vallattiin puolestaan katuja ja Ghanassa puhallettiin pilleihin

ilmastohälytystä. Isossa-Britanniassa toiminnan edeltä suljettiin viisi ikonista kohdetta kymmeneksi päiväksi ja niissä pidettiin puheita ja tapahtumia. Liike on aktioillaan myös estänyt fossiilisia polttoaineita tuottavien yritysten liikennettä, blokanut valtiovarainministeriöitä ja sen jäsenet ovat liimanneet itsensä rakenteisiin kiinni Lontoon pörssissä. Tuhansia ihmisiä on kiinniotettu Englannissa liikkeen eteen tehtyjen tekojen seurauksena. Protestit ovat maksaneet kaupungeille kymmeniä miljoonia euroja ja hämmentäneet ympäristöä, sekä kuormittaneet muutenkin venytettyjä poliisivoimia. Tekojen seurauksena liike pääsi nopeasti tapaamaan kokeneita poliitikkoja kaikista huomattavista puolueista. Huomiota herättäneiden tekojen seurauksena Iso-Britanniasta tuli ensimmäinen ilmasto- ja ekologisen hätätilan julistanut maa. (Knights 2019, 9-10.)

Järjestön perustajiin kuuluva ja liikkeen strategiaan tutkimuksillaan vaikuttanut Roger Hallam on noussut julkisuuteen vuonna 2020 puhuttuaan päättäjien ja ilmastonmuutoksesta vastuussa olevien tahojen ampumisesta, sekä puheistaan, joiden on tulkittu vähättelevän holokaustia (Elokapina 2021 c; Wright 2020). Lausuntojen synnyttämän kohun jälkeen Hallam on ainakin nimellisesti jättänyt tehtävänsä Extinction Rebellionissa. (Extinction Rebellion UK 2020). Hallamilla on ollut ja on edelleen merkittävä vaikutus liikkeen toimintatapoihin, sillä huomattava osa verkossa olevasta koulutusmateriaalista on hänen tekemäänsä. Lisäksi Hallam on suunnitellut liikkeen strategiaa, joka on pysynyt ainakin suurelta osin ennallaan.

Extinction Rebellion Finlandin toiminnalla tavoitellaan kolmea vaatimusta, joita ovat:

VAATIMUS	TARKENNUS
Kerro totuus	Hallituksen on julistettava Suomeen ilmasto- ja ympäristöhätätila ja ryhdyttävä säännölliseen kriisitiedotukseen.
Toimi nyt	Hallituksen on luotava sitova lainsäädäntö hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä, ja aloitettava välittömästi laaja ekologinen jälleenrakennus.
Laajennetaan demokratiaa	Hallituksen on kutsuttava koolle kansalaisista satunnaisotannalla valittu kansalaisfoorumi. Kansalaisfoorumi käy puntaroivia keskusteluja tutkimustiedon pohjalta ja tekee ehdotuksia sosiaalisesti oikeudenmukaisista päästövähennyskohteista ja luonnonsuojelutoimista.

Taulukko 4: Elokapinan toiminnan vaatimukset (Elokapina 2021b.)

Extinction Rebellion pyrkii vaikuttamaan erityisesti maiden hallituksiin toteuttaakseen vaatimuksensa. Järjestö ei kuitenkaan kerro itse suoraan, millä keinoin ilmastonmuutoksen vaatimat päästövähennykset käytännössä saavutetaan, vaan tahtotilana on perustaa kansalaisfoorumi käytännön toimista päättämiseksi. Extinction Rebellion kertoo käsikirjassaan myös, ettei kyse ole ainoastaan ilmastonmuutoksesta. Järjestön mukaan ongelmia on useita: ekologia, ympäristö, biodiversiteetti, kapitalismi, kolonialismi, valta, epätasa-arvo, ahneus, korruptio, raha ja hajonnut systeemi (Knights, 2019, 12).

Extinction Rebellionin harjoittama kansalaistottelemattomuuden malli on pitkälle harkittua ja se perustuu aikaisempiin tapauksiin ja kokemusperäiseen tietoon.

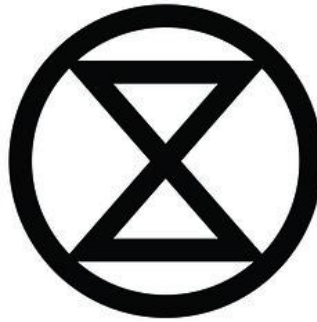
Kansalaistottelemattomuuden perusta voidaan Hallamin mukaan tiivistää kahteen akateemikoiden ja aktivistien pohtimaan kysymykseen: miksi olemme epäonnistuneet niin merkittävästi ilmastonmuutoksen torjunnassa? Miten ilmastonmuutoksen voi lopettaa? Näiden kysymysten yhdistelmästä on syntynyt Extinction Rebellionin käyttämä kansalaistottelemattomuuden malli. Kansalaistottelemattomuudesta on erilaisia variaatioita, mutta ne voidaan tiivistää yleisesti kuuteen kohtaan. (Hallam, 2019, 99-105)

KANSALAISTOTTELEMATTOMUUDEN MALLI	TARKENNE
Muutoksen saaminen vaatii riittävän suuren joukon ihmisiä	Tarvitaan useita tuhansia henkilöitä - Ideaali olisi noin 50 000 henkilöä
Pääkaupunki tapahtumapaikkana	Eduskunta ja eliitti viettää aikaa pääkaupungissa. He pahastuvat, jos heidän nurmikolleen astutaan, koska heidän on pakko istua alas ja osoittaa asialle huomiota. Kansallinen ja kansainvälinen media ei ole kiinnostunut maakuntien tapahtumista.
Lakia on rikottava	Väkivallattomassa toiminnassa lain rikkominen on tärkeää, koska se aiheuttaa jännitteitä ja draamaa, mikä on ratkaisevaa muutoksen aikaansaamisessa. Kaikki rakastavat altavastajan narratiivia. Se luo tilanteesta tarinan, missä urhea altavastaja käy taisteluun paholaista vastaan. Sääntöjen rikkominen antaa myös signaalin, että tekijä on tosissaan ja pelkäämätön. Laiton toiminta luo tarvittavaa materiaalista häiriötä ja taloudellisia kustannuksia, mikä pakottaa eliitin osoittamaan huomiota asialle.
Toiminnan pitää pysyä väkivallattomana	Jos toiminnassa ilmenee väkivaltaa, menetetään suuret joukot liikkeelle saava massojen tuki. Tästä syystä osallistujat on koulutettava väkivallattomuuteen. Toiminnan pitää olla organisoitua ja väkivallattomuus on ehdoton edellytys kaikkien osallistujien osalta.
Toiminnan on jatkuttava päivästä toiseen	Yhden päivän protesti päättyy uutisiin, mutta sitten tapahtuma on ohi. Taloudellisen vahingon aiheuttaminen kestää pidempään. Yhden tai kahden päivän mielenilmaus ei aiheuta vielä riittävää haittaa. Sen jälkeen protestista tulee ongelma ja viikon kuluttua kansallinen kriisi, koska taloudelliset vaikutukset kasvavat eksponentiaalisesti päivien kuluessa ja protestin jatkuessa.
Toiminnan tulee olla hauskaa	Muuten osallistujat vähenevät

Taulukko 5: Extinction Rebellionin kansalaistottelemattomuuden malli (Hallam, 2019, 99-105)

Extinction Rebellionin ja Elokapinan toimintaan liitetään kiinteästi niiden käyttämä tunnus "Extinction symbol". Tunnus on luotu jo ennen Extinction Rebellion-liikkeen syntyä, vuonna

2011 yleiseksi ympäristöliikkeiden logoksi. Tunnuksen nosti ainakin symboliseksi “sukupuuton logoksi” lontoolainen taiteilija “ESP”. Logon kehitettyään “ESP” jakoi sitä kahteenkymmeneen ympäristöliikkeeseen, mutta kukaan ei tuolloin ottanut sitä omakseen. Myöhemmin Extinction Rebellion otti logon käyttöönsä. Tunnuksessa oleva ympyrä tarkoittaa Maapalloa ja sisällä on tiimalasi, joka viestii ajan loppuvan useilta eri lajeilta. (Webster 2019.)

Kuvio 12: Extinction Symbol, jota pidetään Elokapinan symbolina (Extinctionsymbol 2021)

5.1 Päätöksentekomalli sekä uuden organisaation luominen

Extinction Rebellionin rakenne ja johtaminen eroaa tavanomaisesta hierarkkisesta ja perinteisestä organisaatiosta. Päätöksenteon malli eroaa myös sosiaalisille liikkeille tyypillisestä mallista. Sosiaalisten liikkeiden sisällä on harjoitettu perinteisesti suoraa, neuvottelevaa ja osallistavaa demokratiaa protestoidakseen liberaalin demokratian puutetta myös ulospäin. Se on ollut myös tapa osoittaa oman järjestelmän toimivuutta. Näin toimimalla monet liikkeet ovat samalla uhranneet toimintansa tehokkuutta. Extinction Rebellion-järjestö toimii Berglundin ja Schmidtin (2020, 97-98) mukaan kuitenkin juuri päinvastoin. Osa Extinction Rebellionin paikallisryhmistä eivät ole valtaapitäviä ryhmiä, vaan ne ovat ainoastaan neuvoa antavia kokoonpanoja. Siitä huolimatta kuka tahansa voi perustaa Extinction Rebellion -ryhmän ja vaikuttaa siihen, mitä ryhmä tekee. Tämä on mahdollistanut liikkeen kasvun erittäin nopeasti. Berglund ja Schmidt (2020, 97-98) uskovat kuitenkin, että sisäisen demokratian puute ajaa lopulta Extinction Rebellion-liikkeen suosion laskuun.

Myös Elokapinan päätöksenteko perustuu Extinction Rebellionin malliin, joka poikkeaa perinteisestä hierarkkisesta organisaatiosta. Malli on käytössä myös muissa radikaaleissa ympäristöliikkeissä, kuten Greenpeaceassa. Greenpeacen toimintaa johtaa myös ulospäin näkyvä hallitus, joka päättää, mutta myös vastaa liikkeen teoista ainakin jollakin asteella (Greenpeace 2021).

Extinction Rebellionin organisaatiosta löytyy myös hierarkkisia piirteitä ja kaikesta ei suinkaan päätetä yhdessä. Organisaation rakenteeseen kuuluu ylimpänä työryhmät, keskitasolla paikallisryhmät ja alimpana lähiryhmät. Jokaiseen lähiryhmään kuuluu noin 10 henkilöä. Alueelliset paikallisryhmät järjestävät erilaisia aktioita, puheita, tapahtumia ja koulutuksia. Valtakunnalliset, kansalliset työryhmät puolestaan koordinoivat suurempia kokonaisuuksia. Elokapinassa toimii näkyvien protestoivien henkilöiden lisäksi myös taustalla tukevia ihmisiä. Jokaista lainvalvojan pidättämäksi haluavaa henkilöä kohti on noin 10 muuta toimijaa. (Elokapina 2019.)

Elokapinassa päätöksenteko perustuu holokratiaan. Holokratia on kehitetty nopean oppimisen, uudelleen suuntautumisen ja innovaatioiden toteuttamisen tarpeita ajavana hajautettuna organisaatiomallina informaatioteknologiayrityksille. Holokratiassa päätökset perustuvat titteleiden sijaan rooleihin. Samalla ihmisellä voi olla eri rooleja eri ympyröissä, jotka muodostavat holokratian rakenteen. Ympyrät ovat itsenäisiä ja ne päättävät itsevaltaisesti aihealueensa asioista, kuitenkin sillä edellytyksellä, että päätös ei ilmiselvästi aiheuta vakavaa haittaa koko organisaatiolle. Kuka tahansa voi kuitenkin olla mukana vaikuttamassa. (Kapinawiki 2021.)

Holokraattisessa päätöksenteossa ympyrät ovat hierarkkisessa suhteessa alempiin ympyröihin. Ympyrästä johtava linkki ja raportoiva linkki, eli käytännössä kaksi jäsentä osallistuu koko organisaation kokouksiin ja huolehtii informaation kulkemisesta molempiin suuntiin sekä siitä, että työ vastaa organisaation visiota idean ja toimintatapojen suhteen. Holokratiassa painottuu läpinäkyvyys ja päätösten taustat ovat organisaation kuuluvien saatavilla ja niistä voi myös keskustella. Strategia päivittyy koko ajan ja tulevaisuudesta pyritään tekemään suuntaa antavia oletuksia. (Kapinawiki, 2021.)

Elokapinan mielenosoituksissa päätöksentekoon käytetään delikokouksia. Mielenosoitus koostuu Elokapinan lähiryhmistä ja kuka tahansa voi kutsua delikokouksen koolle. Joihinkin mielenosoituksiin osallistumiseen edellytetään johonkin lähiryhmään kuulumista. Kun delikokous kutsutaan koolle, jokainen lähiryhmä valitsee joukostaan delegaatin, joka lähetetään edustamaan lähiryhmää kokoukseen. Kokouksessa koollekutsuja kertoo ensin asiansa, jonka jälkeen delegaatit vievät asian lähiryhmien päätettäväksi. Lähiryhmä voi hyväksyä ehdotuksen sellaisenaan, tai tehdä esityksen, miten asian voisi tehdä paremmin. Toinen delegaatti vie päätöksen viestinä delikokoukseen, jonka jälkeen delegaatit liikkuvat lähiryhmien ja delikokouksen välillä, kunnes asiassa saavutetaan konsensus. Kokouksissa voidaan päättää mielenosoituksen aikana esimerkiksi mielenosoituksen kestosta, tai mielenosoituksen paikan vaihtamisesta. (Ollikainen, 2021.)

Elokapina ajaa liikkeenä kansainvälisen esikuvansa tavoin kansalaisfoorumien perustamista demokratian laajentamiseksi. Liikkeen kolmannessa vaatimuksessa vaaditaan, että hallituksen

on kutsuttava koolle kansalaisista satunnaisella otannalla valittu kansalaisfoorumi. Kansalaisfoorumi keskustelee ja puntaroi asioita tutkimustiedon pohjalta, tehden Eduskunnalle ehdotuksia sosiaalisesti oikeudenmukaisista päästövähennyksistä ja luonnonsuojelusta. (Elokapina, 2021b.)

5.2 Kansallisten liikkeiden perusta ja toimintatapa

Extinction Rebellion kertoo uuden kansallisen organisaation perustamisen alkavan keräämällä ensin 10-30 henkilöä, jotka ilmoittautuvat kansainväliselle organisaatiolle. Tämän jälkeen käydään avainasioita läpi verkkotapaamisessa. Seuraavaksi maahan perustetaan sisäisestä kehityksestä ja ulkoisesta koordinoinnista vastaavat osat. Kun ihmisiä on mukana eri kaupungeista, heidät ohjeistetaan ja he alkavat toimia eri kaupungeissa, luoden paikallisia osastoja. (Extinction Rebellion UK, 2018).

Liike ei tee jäsenhankintaa hankkimalla henkilöstöä muista liikkeistä, tai vapaaehtoisuuteen perustuvista organisaatioista. Mikäli jäseniä rekrytoitaisiin muista järjestöistä, on vaarana, että heidän mukanaan tulisi toisten järjestöjen omaan olemassaoloon liittyvää agendaa. Extinction Rebellionin toimintaan liittyvää haastetta kierretään rekrytoimalla ihmisiä julkisista tapahtumista. Liike järjestää julkisia tapahtumia, joissa kerrotaan ilmastonmuutoksesta ja siitä, mihin olemme matkalla. Tapahtuman lopuksi kerrotaan, mitä asialle on järjestön mukaan tehtävissä. (Extinction Rebellion UK, 2018.) Suomessa Elokapina on vierailut myös lukioissa filosofian ja elämäntutkimustiedon tunneilla kertomassa toiminnastaan. (Kirsi 2020a). Poliittisten päättäjien suunnasta ainakin keskustapuolue on vastustanut toiminnan viemistä opetusympäristöön. (Raeste, 2020).

Uusien jäsenien liittyessä toimintaan, heille kerrotaan tehokkaimmista toimintatavoista, joita järjestön mukaan ovat muun muassa teiden tukkiminen ja julkisten rakennusten maalaaminen. Lainvastainen toiminta voi johtaa tällöin kiinniottoihin ja jopa vankilatuomioihin, niinpä ihmisiltä kerätään tiedot heidän halustaan osallistua myös kiinniottoihin johtavaan toimintaan. Seuraavaksi toimintaan haluaville järjestetään koulutuksia ja opetetaan liikkeen oman kertoman mukaan koulutuksellisesti tärkein asia, eli miten hillitä omaa aggressiotaan ja miten toimia poliisin kanssa. Koulutusten jälkeen jäsenet jakaantuvat ryhmiin ja alkavat toteuttaa kansalaistotelemattomuutta. (Extinction Rebellion UK, 2018).

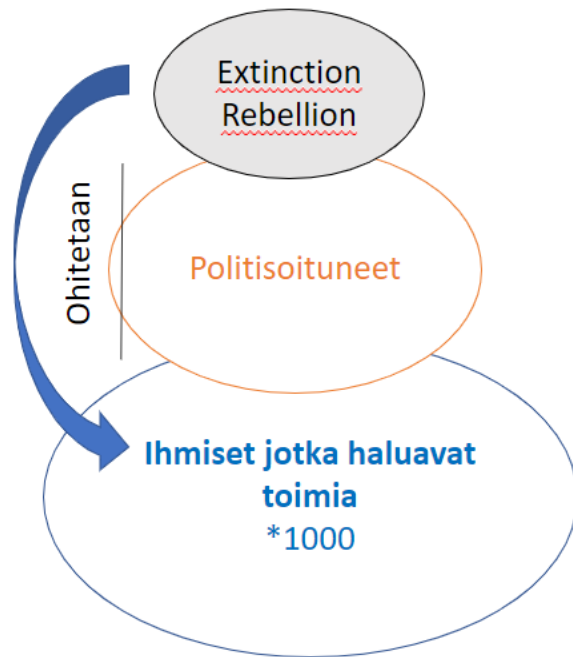
Kun näkyvällä toiminnalla on saavutettu laajaakin huomiota, myös julkisuudesta tunnettuja henkilöitä on osoittanut tukensa Extinction Rebellionille. Sosiaalinen media ja siellä päivitysten saamat tykkäykset lisäävät näkyvyyttä, jonka kautta järjestö voi saada lisää henkilöitä lähiryhmiinsä. Kannatuksen kasvaessa liike järjestää kansallisia tapahtumia

avainkaupungeissa, joiden pääkatujen tukkimisella liike aiheuttaa poliittisia kriisejä. Liikkeen tulkinnan mukaan tutkimukset ovat osoittaneet, että toiminnan jatkuessa 5-10 päivää, on hyvät edellytykset päästä neuvottelupöytään. Koska edustuksellinen demokratia ei liikkeen ideologian valossa kykene ratkaisemaan ilmastonmuutoksen ongelmaa, liikkeen strategian mukaan on järjestettävä kansalaiskokous päättämään toimista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kansalaiskokoukseen valitaan edustajia kaikista eri väestöryhmistä. (Extinction Rebellion UK 2018).

5.3 Rekrytointiprosessi

Extinction Rebellion ei halua toiminnassaan politiikan menevän käytännöllisyyden edelle, koska liikkeessä pelätään muuten asioiden jäävän puheen asteelle. Liike haluaakin rekrytoida joukkoihinsa ihmisiä, jotka eivät ole liian sidoksissa politiikkaan. Extinction Rebellionin järjestämässä sisäisessä koulutuksessa liikkeen perustajiin kuulunut Roger Hallam piirsi kuvion 13 kaltaiset kolme ympyrää kuvaamaan liikkeen rekrytointiprosessia. Hallam kuvaa ylintä palloa liikkeen ydinporukaksi ja kuvailee ydinporukan toiminnan olevan poliittista ja käytännöllistä. Laajentuessaan Extinction Rebellion ei halua toimintaan mukaan liian poliittisia ihmisiä, vaan pyrkii sivuuttamaan ne ja rekrytoimaan ihmisiä tuhat kertaa isommasta joukosta, jotka ovat kyllästyneitä asioiden tilaan ja haluavat tehdä jotain liikkeen ajamien asioiden eteen.

Rekrytointikohde poikkeaa ajatuksen tasolla hieman perinteisestä radikaalin liikkeen tavasta rekrytoida. Rekrytoinnin kohde luonnollisesti vaikuttaa myös mahdollisen poliisin valitseman ennalta estävän vaikuttamisen kohderyhmään tehokkaimman lopputuloksen saamiseksi.

Kuvio 13: Extinction Rebellion-järjestön rekrytointistrategia (Morningstar, 2019)

Kuviossa 13 ylin pienin ympyrä kuvaa Extinction Rebellion-järjestöä, joka koostuu henkilöistä, jotka haluavat saada asioita aikaan. Keskimmäinen ympyrä puolestaan koetaan kiistanalaiseksi ja liian poliittiseksi ryhmäksi. Keskimmäisen ympyrän henkilöt

halutaan välttää tai minimoida rekrytoinnissa ja tavoittaa alimman ympyrän kohderyhmä, joka on kooltaan moninkertaisesti suurempi. Alimmassa ympyrässä rekrytoinnin kohderyhmänä on ihmisiä, jotka eivät ole kovinkaan poliittisia ihmisiä, mutta haluavat kuitenkin saada asioita aikaan. (Extinction Rebellion UK 2018.)

Extinction Rebellion-aktivistin profiilia on tutkittu Iso-Britanniassa huhtikuun 2019 ja lokakuun 2019 mielenosoitusten tiimoilta. Tutkimuksen mukaan liike on saanut jalkeille ihmisiä juuri tavoittelemastaan suuresta massasta, jolla on vähän kokemusta protesteista. Huhtikuun 2019 Lontoon protestin osallistujista tehdyn tutkimuksen mukaan kolmella neljästä osallistujasta oli takanaan korkeintaan kymmenen mielenosoitusta elämänsä aikana. Myös ikäjakauma mielenosoituksissa on ollut paljon laajempi, kuin aikaisemmissa pienissä mielenosoituksissa. Tutkimuksen mukaan aktivisteja oli yhtä paljon lähes jokaisesta ikäryhmästä, lukuun ottamatta yli 65-vuotiaita, joita oli vähemmän ikäluokkaansa suhteutettuna. Lontoon kahden mielenosoituksen osallistujien keski-ikä oli 41.1 vuotta. (Doherty, Hayes & Saunders, 2021.)

Lontoon mielenosoituksissa kiinniotettujen ja syytteeseen asetettujen aktivistien ikäprofiili noudatti kyseisten mielenosoitusten yleistä ikäprofiilia. Yli 56-vuotiaat olivat kuitenkin yliedustettuja syytteeseen asetettujen joukossa. Oikeudessa vanhemmat aktivistit vetosivat nuorempien sukupolvien vastuuseen. Molemmissa Lontoon mielenosoituksissa naisaktivistit olivat yliedustettuina. 85 % Extinction Rebellionin aktivisteista kertoi koulutustasokseen vähintään korkeakoulututkinnon, joka on tuplasti korkeampi prosenttiluku, kuin kansalaisten keskuudessa yleisesti. Kolmasosa aktivisteista omasi ylemmän korkeakoulututkinnon. Extinction Rebellion-aktivisteista lähes kaksi kolmasosaa kertoi kuuluvansa alempaan tai ylempään keskiluokkaan. (Doherty ym. 2021.)

Lontoon mielenosoituksessa aktivistit olivat ammatilliselta taustaltaan tyypillisesti itsensä työllistäviä, osa-aika työntekijöitä ja opiskelijoita. Lontoon protesteissa kiinniotettujen ja syytteesen asetettujen osalta suuri enemmistö oli englanninkielisiä, Etelä-Lontoosta, ei metropolialueelta kotoisin olevia. Lontoossa lokakuussa 2019 pidetyssä mielenosoituksessa havaittiin, että Extinction Rebellion sai liikkeelle suuressa määrin samoja ihmisiä, aina paikallisryhmistä aiemmin kiinniotettuihin ja pidätettyihin. (Doherty ym. 2021.)

Huhtikuun 2019 protestin oikeuteen edenneistä tapauksista ainoastaan 2/144 syytetyistä oli saanut aikaisemmin tuomioita protesteihin liittyen. Tutkimuksen mukaan kuitenkin lokakuun 2019 mielenosoituksen osallistujista 12.4 % oli kiinniotettu aiemmissa protesteissa. Lähes kaikki liikkeen mielenosoittajista osallistuivat mielenosoitukseen osana ryhmää, mikä poikkeaa yleisesti massaprotesteista. (Doherty ym. 2021.)

Tutkimuksessa kävi ilmi, että Extinction Rebellion-aktivistit olivat huomattavan aktiivisia politiikkaan liittyen. Osallistujat käyttivät äänioikeuttaan ja osallistuivat poliittisten puolueiden toimintaan useammin, kuin muu väestö. Tästä huolimatta osallistujat olivat kuitenkin hyvin skeptisiä poliittisten puolueiden, tai hallituksen kykyyn ratkaista ilmastonmuutokseen liittyviä ongelmia. Liikkeen määritellään tutkimuksen mukaan kuuluvan vihreään vasemmistoon. Aktivistit tukivat yleisesti vihreää puoluetta, mutta äänestivät eniten työväenpuoluetta vuoden 2017 vaaleissa. Lähes kukaan aktivisteista ei kannattanut konservatiivipuoluetta ja vain hyvin pieni osa liberaaleja demokraatteja. (Doherty ym. 2021.)

Turhautuminen, huoli ja viha olivat tutkimuksen mukaan mielenosoitukseen osallistuneiden yleisimpiä tunteita ilmastonmuutosta ajateltaessa. Näitä tunteita seurasivat myös ärtymys ja pelko. Voimattomuus ja toivottomuus olivat tässä yhteydessä vähiten tunnistettuja tunteita. Extinction Rebellionin protestojilla oli heikko luottamus markkinatalouteen, hallitukseen tai yksilöiden tahtoon ratkaista ilmastokriisi. (Doherty ym. 2021.)

Lähes kaikki protestojat jakoivat kolme yhteistä motivaatiotekijää. Tietoisuuden lisääminen ilmastonmuutoksesta (99 %), tarve poliittisten päättäjien painostamiseen (99,5 %), sekä siviilivelvollisuuden ja moraalisen vastuun täyttäminen (95,8 %) olivat protestojia yhdistäviä motivaatiotekijöitä. Aktivistit kertoivat myös toimivansa enemmänkin solidaarisuudesta, kuin omien intressien takia. Aktivistien toimintaan liittyi sukupolvien välinen sitoutuminen ja moraalinen velvollisuus toimia. (Doherty ym. 2021.)

5.4 Ristiriitainen suhtautuminen poliisiin ja rangaistuksiin

Poliisin näkökulmasta liikkeen toiminta on ollut monitahoista. Rikosoikeudellisesta näkökulmasta Extinction Rebellion Finland, eli Elokapiina on mielenosoituksissaan ja

aktioissaan tähän asti syyllistynyt lähinnä mielenosoitusilmoitusten tekemättä jättämisiin ja poliisin antamien käskyjen laiminlyöntiin. Näitä lainvastaisia toimia on käsitelty pääsääntöisesti kokoontumisrikkomuksina ja niskoitteluina poliisia vastaan. (Poliisin tiedote 16.8.2021). Lisäksi poliisi on kirjannut rikosilmoituksia eri liikennemuotojen liikkumisen estämisestä aiheutuneista rikosepäilyistä, sekä lievemmistä vahingonteoista, jotka ovat syntyneet maalaamalla rakennuksia siten, että niitä ei ole saatu puhdistettua ennalleen. (Tiihonen, 2021). Mikäli liike haluaa pysyä otsikoissa, se voi joutua jatkossa tekemään enemmän huomiota herättäviä tekoja saadakseen vastaavaa, tai entistä laajempaa huomiota asialleen. (Walton & Wilson 2019, 70-71)

Elokapinan aktivisti Anton Keskinen oman tulkinnan mukaan Elokapina pyrkii skaalaamaan toimintaansa tulevaisuudessa isommaksi. Keskinen pyörittelee haastattelussaan myös omaisuuden vahingoittamista yhtenä toimintakeinona, vaikka ei sitä itse hyväksykään, korostaen samalla väkivallasta pidättäytymistä. Lisäksi Keskinen nostaa haastattelussa esiin, että tulevaisuudessa aktivisteja saatetaan tuomita myös ehdottomaan vankeuteen. Suomessa ei kuitenkaan tuomita ehdottomaan vankeuteen ainoastaan mielenosoitusten johdosta, vaan taustalla täytyy olla muitakin rikosepäilyjä. (Haapasaari & Lindgren, 2020.)

Suomessa voidaan tuomita ehdottomaan vankeuteen rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on ehdotonta vankeutta, tai mikäli maksamaton sakkorangaistus muutetaan vankeudeksi. (vankeuslaki 767/2005 1 §). Henkilö voidaan kuitenkin ottaa kiinni ilman rikosepäilyäkin, esimerkiksi poliisilain (872/2011) 2 luvun 10 § perusteella rikoksilta ja häiriöltä suojaamiseksi. Pakkokeinolain (872/2011) mukaan henkilö voidaan ottaa kiinni rikoksesta epäiltynä 2 luvun 1 § perusteella, tai pidättää 2 luvun 5 § perusteella. Poliisilla on käytössään myös rikoksen selvittämistä ja rikoskierteen katkaisemista varten säädetty tutkintavankeus, jota kutsutaan myös turvaamistoimeksi. Tutkintavankeuden edellytykset löytyvät pakkokeinolain (872/2011) 2 luvun 11 §:stä ja siitä päättää tuomioistuin. Elokapinan aktivistit pyrkivät valmistautumaan myös psykologisesti poliisin toimenpiteisiin. Elokapinan jäsenilleen antaman koulutuksen mukaan pidättämiseksi joutumiselta tulee karsia häpeä ja korvata se kunnialla. Termi pidättäminen on kuitenkin erityisesti Suomen ympäristössä lähtökohtaisesti väärä termi. Suomessa ei juuri koskaan pidätetä henkilöitä suoraan mielenosoituksista, vaan heidät kiinniotetaan. Pidättämisellä tarkoitettaneen tässä yhteydessä kiinniottoa. Elokapinan koulutuksessa kiinniottoa verrataan muun muassa passin hakemiseen. Vertaus arkipäiväistä kiinniotetuksi joutumista ja tekee siitä hyväksyttävämpää, jolloin saadaan potentiaalisesti suurempi joukko toimimaan koulutuksen tavoitteen mukaisesti. (Elokapina, 2019)

Strategiansa mukaan liike ajaa toimintansa tarkoituksella siihen pisteeseen, että poliisi joutuu kiinniottamaan sen jäseniä mielenosoituksissa. Myös Suomessa Elokapina on jo ennen mielenosoitustapahtuman alkua ilmoittanut julkisuuteen, että toiminta tulee olemaan

väkivallatonta, kiinniottoihin johtavaa suoraa toimintaa ja kansalaistottelemattomuutta. Kiinniotetuksi joutuminen on siis käytännössä toiminnan päämäärä julkisuuden saavuttamiseksi. (Syyskapina ennakkotiedote, 2020).

Extinction Rebellion ohjeistaa ja kouluttaa jäseniään myös poliisin toimenpiteiden kohteeksi joutumisen varalle ja väkivallattomana pysymiseen, sekä siihen, että liikkeen suunnitelmista tai yksilöistä ei anneta tietoa poliisille. Liikkeen ohjeiden mukaan poliisin antamaa varoitusta ei myöskään saa hyväksyä ja poliisille tulee vastata ”en kommentoi”. (Legal team Extinction Rebellion 2019, 136-137.) Elokapinan toimintakonsensuskeen, eli väkivallattoman suoran toiminnan sitovaan kehukseen on kirjattu: ”Olemme täysin vastuussa omista toimistamme ja otamme huomioon, että toimistamme jää todisteita niin kuvien, kuin videonkin muodossa”. (Toimintakonsensus, 2021).

Liikkeeseen liittyvillä henkilöillä on alusta asti läsnä tietynlainen vastakkainasettelu liikkeen toiminnan ja poliisin välillä. Vastakkainasettelu luo haasteita poliisin ja liikkeen väliseen yhteistyöhön. Extinction Rebellion kuvailee poliisia rakenteellisesti rassistiseksi, epäoikeudenmukaiseksi ja väkivaltaiseksi etenkin sorrettuja kohtaan. Lausuma saa aikaan varautuneisuutta ja epäluottamusta poliisiin. Liikkeen oman videomateriaalin perusteella pyrkimys on saada mielenosoituksiin mukaan myös vanhuksia ja lapsia. Tavoitteena on saada poliisi luopumaan järeämmistä toimenpiteistä lasten ja vanhusten läsnä ollessa ja mahdollistaa toiminnan kasvaminen kohti kriittisiä massoja kerääviä mielenosoituksia. Toisaalta Elokapina kertoo koulutuksissaan, että poliisin tekemät ylilyönnit ovat liikkeen etu (Elokapina 2019). Extinction Rebellion viittaa myös Erica Chenowethin ja Maria Stephanin (2011) tutkimukseen, jonka mukaan sosiaaliset liikkeet, jotka voittavat turvallisuusviranomaiset puolelleen, saavuttavat tavoitteensa 60 % todennäköisemmin. (Legal team Extinction Rebellion 2019, 136).

Elokapinan koulutusvideolla kerrotaan myös, että väkivallattomalla suoralla toiminnalla aiheutettuja rikosnimikkeitä ei huomioida jäsenen rikostaustaa selvitettyä. (Elokapina, 2019.) Asiaa ei voida kuitenkaan tulkita ihan näin yksiselitteisesti, sillä turvallisuusselvitysmenettelyn tarkoitus on myös ennaltaehkäistä kansallista turvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Henkilöturvallisuus selvitys tehdään sellaisten henkilöiden taustasta, joita ollaan valitsemassa laissa määriteltyihin tehtäviin. Henkilöstön luotettavuus, kyky ja halu toimia annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti on erityisen merkityksellistä tehtävissä, joissa voidaan aiheuttaa vakavaa vaaraa yleisesti merkittävälle edulle, esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin toimivuudelle. Teon arviointiin vaikuttaa lisäksi teosta kulunut aika, selvityksen kohteen ikä tekohetkellä, tekojen toistuvuus, teon osoittama harkintakyvyn puute tai piittaamattomuus toisten oikeuksista, seurausten ankaruus, teon luonne tai teon merkittävyys suhteessa selvityksen perustana olevaan tehtävään. (Rikollista tekoa koskevien tietojen arvioinnista turvallisuus selvitysmenettelyssä 2017, 13-21)

5.5 Liikkeen tulevaisuus

Extinction Rebellion-liikkeellä on tulevaisuudessa pitkällä aikavälillä käytännössä kaksi mahdollista kehityssuuntaa. Liike voi joko jatkaa kasvuaan, tai se voi alkaa menettää kannatustaan ja siihen kohdistuvaa mediahuomiota. On epätodennäköistä, että liike jatkaisi toimintaansa täysin samanlaisena kovin pitkään. On luonnollista, että liikkeellä on kasvaessaankin suvantovaiheita ja vastoinkäymisiä, eikä hetkellinen kannattajien lasku tarkoita pitkässä juoksussa toiminnan loppua. Extinction Rebellionin kannattajamäärän kehitys vaikuttaa luonnollisesti myös suoraan sen toimintaan. Mikäli tavoitteet lisähuomiosta ja kannattajamäärän noususta etenevät tavoitteen mukaisesti, liike jatkaa hyvin todennäköisesti valitsemallaan väkivallattoman strategian mukaisella toimintamallilla.

Mikäli liikkeen suosio lähtee laskuun, on se potentiaalinen ajankohta liikkeen sisällä olevien mahdollisten ääriajattelijoiden aktivoitumiseen. Suosion lasku on tutkimusten mukaan hetki, jolloin kannatustaan menettävä liike usein turvautuu äärimmäisiin toimintakeinoihin. Liikkeen radikaaleimmin ajattelevat turvautuvat järeämpiin keinoihin päämäärän karatessa yhä kauemmaksi ja epätoivo lisääntyy, kun tuloksia ei saatukaan valitulla, lievempiin toimiin perustuvalla strategialla (Koopmans, 1993, 642-645; Della Porta 1995; Tarrow 1998, 149-150). Näin ollen usein ryhdytään epätoivoisempiinkin tekoihin liikkeen tavoitteen saavuttamiseksi. Epätoivoa voi lisätä myös tavoitteiden takarajaksi asetettujen päivämäärien lähestyminen ja niihin sidottujen päätösten viivästyminen. Aikatavoitteiden karkaaminen voi olla myös tekoja radikalisoiva tekijä. Ympäristöjärjestö Greenpeacen Suomen maajohtajanakin toiminut ilmastokonsultti Sini Harkki totesi ilmastoradikalismista yleisesti Elokapinaakin käsitelleessä Ylen A-studiossa 21.6.2021, että mikäli vuonna 2030 mennään yhä kovaa vauhtia kohti maapallon keskilämpötilan nousua 3-4 asteella, voi seurauksena olla väkivaltaisen radikalismien lisääntymistä. (Sirkanen, 2021).

Tällä hetkellä mielenosoitusten osallistujamäärien kasvu, sekä poliitikkojen ja julkisuuden henkilöiden äänekäs tuki voivat olla riittäviä kannustimia radikaalimpia ajatuksia omaavien jäsenten hillitsemiseen, vaikka heillä olisikin mielessä kovempien keinojen käyttäminen. Elokapinan kampanjoissa on tehty selväksi, että mielenosoitusten aikana on vältettävä väkivaltaa, jotta tavoite ja väkivallattoman toiminnan strategia toteutuu. Väkivallan käyttämisellä todennäköisesti menetettäisiin suurien massojen tuki, joka on edellytys valitun strategian onnistumiselle. Extinction Rebellion perustelee toimintansa väkivallattomuutta usein sillä, että liikkeen strategia ei toimi, jos väkivaltaa käytetään (Walton & Wilson 2019, 70). Liike voi tällä hetkellä jatkaa vielä pitkäänkin nykyistä, tai kasvavaa suuntaansa. Mikäli tämänhetkiset keinot toimivat tavoitteen mukaisesti, liikkeen voidaan olettaa käyttävän toistaiseksi samankaltaisia, toimivaksi osoittautuneita keinoja, kuin tähänkin asti.

6 Tutkimus- ja analysointimenetelmät

Tämä tutkimus on kvalitatiivinen tapaustutkimus, joka toteutetaan analysoimalla tapaustutkimuksen keinoin ilmastoliike Elokapinaa koskevia kriittisiä tapauksia rajattuna ajanjaksona. Kriittiset tapaukset tunnistetaan Elokapinaa koskevien lehtiartikkeleiden ja uutisoinnin perusteella määriteltynä ajanjaksona. Artikkelit pohjautuvat Helsingin Sanomien ja Ylen uutisiin.

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusstrategia

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä keinoja poliisilla on käytettävissä ilmastoradikalismien ennaltaehkäisemiseksi ilmastoliike Elokapinan tapauksessa. Tutkimusongelmaa tarkastellaan radikalisoitumisen ennaltaehkäisyn teorioiden avulla ja käytössä olevien poliisin ennaltaehkäisevän työn työkalujen kautta, sekä ilmastoliikkeen radikalisoitumisen näkökulmasta. Tutkimuksen kolme tutkimuskysymystä ovat:

- 1) Mitä ilmastoradikalisoitumisella tarkoitetaan?
- 2) Miten radikalisoitumista voi ennaltaehkäistä poliisin roolissa?
- 3) Mitä keinoja poliisi voi käyttää Elokapinan radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi?

Tutkimusstrategian, samoin kuin yksittäisten menetelmien valinta riippuu tutkimuksen pääongelmasta ja sen osaongelmista. Tieteissä on kolme traditionaalista tutkimusstrategiaa 1) kokeellinen tutkimus, 2) kvantitatiivinen survey-tutkimus ja 3) kvalitatiivinen tapaustutkimus. (Hirsjärvi ym. 2013, 132-134.) Kun ottaa huomioon tutkittavan ilmiön ja tutkimuksen tarkoituksen, ei kokeellinen tutkimus toisi kaivattua tietoa, sillä kokeellisen tutkimuksen tavoitteena on mitata yhden käsiteltävän muuttujan vaikutusta toiseen muuttajaan. Myöskään kvantitatiivinen survey-tutkimus ei palvele optimaalisesti tutkimuksen tarkoitusta, sillä siinä kerätään tietoa standardoidussa muodossa tietyltä joukolta ihmisiä. Tämä tarkoittaisi yleensä strukturoitua haastattelua tai kyselylomaketta, jonka perusteella pyritään kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään ilmiötä. (Hirsjärvi, 2013, 134.)

Tämän tutkimuksen tutkimusstrategiana käytetään laadullista, eli kvalitatiivista tapaustutkimusta, sillä tutkimuksen tarkoituksena on 1) todellisen elämän ja sen moninaisuuden kuvaaminen luonnollisissa ja aidoissa tilanteissa, sekä 2) kartoittaa vähän tunnettuja ilmiöitä ja etsiä uusia näkökulmia. Kvalitatiivisessa tapaustutkimuksessa tyypillistä on, että valitaan yksittäinen tapaus tai joukko tapauksia, tutkimuksen kohteena on yksilö, ryhmä tai yhteisö ja kiinnostuksen kohteena on usein prosessit luonnollisissa tilanteissa. Tutkittava tapaus eli case voi siis olla myös toiminnallinen tapaus, kuten prosessi tai

organisaation rakenteellinen ominaisuus. Lisäksi aineistoa kerätään useita metodeja käyttämällä mm. dokumentteja tutkien. Tapauksia tutkitaan aina ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan myös sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym, 2013, 134-138, 161-164.; Koskinen ym 2005, 154.)

Lisäksi laadullinen tapaustutkimus erittelee yksittäistapauksia niihin osallistuvien ihmisten näkökulmasta tai niihin osallistuvien ihmisten tapauksille antamien merkitysten kautta. Kvantitatiivisen tutkimuksen lähtökohta ei ole niinkään teorian tai hypoteesin testaus, vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Tutkija ei siis määrää, mikä on tärkeää ja mikä ei. Tämä induktiivinen lähestymistapa ei kuitenkaan tarkoita, että tutkimus sulaisi pelkäsi kuvailuksi, vaan sillä on sisällöllinen ja käytännön merkitys. (Koskinen ym 2005, 31-32.)

Tutkimuksen tarkoituksen ja sen osaongelmien näkökulmasta kvantitatiivinen tapaustutkimus on tutkimusstrategiana tarkoituksenmukaisin.

6.2 Tapaustutkimus ja kriittisten tapausten menetelmä tutkimusmenetelmänä

Tutkimusmenetelmä kuvaa miten hankitaan ja analysoidaan tutkimusaineistoa. Kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä on kymmeniä. Tutkimusmenetelmää valittaessa, on mietittävä, ollaanko tutkimuksessa kiinnostuneita kielen piirteistä, säännönmukaisuuksien etsimisestä, tekstin tai toiminnan ymmärtämisestä vaiko reflektiosta. (Hirsjärvi, 2013, 162-166.) Koska tutkimuksen tarkoitus on ymmärtää poliisin roolia ilmastoradikalismien hallinnassa Elokapiinan tapauksessa, on kyse nimenomaan toiminnan merkityksen ymmärtämisestä ja sen tulkinnasta tapaustutkimuksen kautta.

Monimuotoisuutensa vuoksi tapaustutkimusta luonnehditaan tutkimusmenetelmän sijaan usein tutkimusstrategiaksi (research strategy) tai lähestymistavaksi (approach).

Tapaustutkimuksessa tarkastellaan yhtä tai useampaa tapausta, joiden määrittely, analysointi ja ratkaisu on tutkimuksen keskeisin tavoite. Tämän vuoksi tapaustutkimuksessa ei ole koskaan itsestään selvää eikä varsinkaan yhdentekevää, miten tutkittavat tapaukset valitaan, rajataan ja perustellaan. (Eriksson & Koistinen, 2014, 4.)

Tutkittavan tapauksen tai useamman tapauksen valinta ja tutkimuksen aikana tapahtuva täsmentäminen ovat tapaustutkimuksen tärkeimpiä työvaiheita. Positivistinen lähestymistapa painottaa tapauksen lukitsemista (tarkkaa määrittelyä ja rajaamista) jo ennen tutkimuksen aloittamista. Vaihtoehtoisissa lähestymistavoissa tapauksen rakentamisen prosessi jatkuu läpi tutkimuksen, jolloin tapaus muuttuu ja tarkentuu sitä mukaa, kun tutkija oppii prosessinsa aikana. (Eriksson & Koistinen 2014, 26.)

Tässä tutkimuksessa tutkittavien tapausten ajankohta lukittiin ennalta, koska sen rajaaminen oli mahdollista jo pelkästään ilmiön Suomeen rantautumisen ja tutkielman suorittamisen ajankohtien kautta. Tutkittava ajankohta ja määritellyllä aikavälillä sattuneet tapaukset eivät määrällisesti ole tutkimuksen laajuuden ulkopuolella. Elokapina aloitti toimintansa Suomessa vasta vuonna 2019 ja koska tutkielmaa ei ole tarkoituksenmukaista venyttää ilmiön pitkäaikaisen tarkastelun vuoksi, valittiin tapausten ajankohdaksi 2019-30.6.2021.

Itse tutkimuksen kannalta olennaiset tapahtumat valittiin kaikkien rajattuna ajankohtana sattuneiden tapahtumien joukosta vasta osana tutkimusta. Eriksson ja Koistinen (2014, 27) mukaan näin voidaan tehdä joko tukeutuen teoriaan ja aikaisempaan tutkimukseen, tai havainnoimalla tutkimuskohteelle ominaisia, ainutlaatuisia ja mielenkiintoisia erityispiirteitä. Tutkimusprosessin kuluessa valittavat tapaukset määrittyvät näin oman aineiston ja aikaisemman tutkimuksen vuoropuhelun kautta. Kun tapaukset määritellään tutkimusprosessin kuluessa, on tapaustutkimus pikemminkin aineistolähtöinen, kuin teorialähtöinen. (Eriksson & Koistinen 2014, 27.)

Eriksson ja Koistinen (2014, 27) toteavat, että mikäli tutkijalla on jo tutkimuksen alussa hyvin muotoiltu teoria ja selvästi määritellyt tutkimuskysymykset, voi tutkija valita kriittisen tapauksen (critical case), joka vastaisi suoraan asetettuihin kysymyksiin. Tällöin tutkija voi olettaa, että juuri tässä projektissa on hyvä mahdollisuus tutkia haluttua ilmiötä. Tutkimuksen tarkoituksena on osoittaa, että valittu teoria tarjoaa hyvän selityksen kyseiseen tapaukseen, tai vaihtoehtoisesti tapauksen vaativan toisenlaisen selityksen kehittämistä. (Eriksson & Koistinen 2014, 27.)

Usean tapauksen tutkimukset ovat hyödyllisiä erityisesti pyrittäessä uuden teorian luomiseen, koska useampi tapaus mahdollistaa replikoinnin. Replikoinnissa voidaan vahvistaa yksittäisten tapausten avulla joko etukäteen tai tutkimuksen edetessä määriteltyjä teoreettisia propositioita. Tapauksille ei ole olemassa ideaalia lukumäärää tutkimusta kohden. On kuitenkin havaittu, että 4-10 tapausta toimii hyvin tutkimuksissa. Alle neljän tapauksen avulla on vaikeaa tuottaa propositioita ja yli kymmenessä tapauksessa aineiston käsittely voi osoittautua sen laajuuden vuoksi tutkijalle vaikeaksi. (Eriksson & Koistinen 2014, 27-28.) Tässä tutkimuksessa ei pyritä luomaan uutta teoriaa, eikä siten ole replikoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaista vahvistaa erilaisia propositioita. Näin ollen tutkimusmenetelmää valittaessa, tai aineiston määrää määriteltäessä, tutkijat eivät asettaneet tavoitetta tapausten määrälle valittuna ajankohtana.

Kriittisten tapahtumien menetelmä (Critical Incident Technique/CIT) tunnistaa ja identifioi inhimilliseen toimintaan edistävästi, tai estävästi vaikuttavia tapahtumia. Menetelmä mahdollistaa toiminnan vaikuttavuuteen liittyvien tekijöiden tunnistamisen. Menetelmän lähtökohtana on oletus, että tapahtuman ja siihen vaikuttavien tekijöiden välisestä

dynamiikasta voidaan tehdä päätelmiä. Kriittisten tapahtumien menetelmään sisältyvä systemaattisuus taas puoltaa sen käyttötarkoitusta alkuperäisen nimensä mukaisesti nimenomaan tekniikkana. (Jaakola ym 2014, 157-158; Flanagan 1954, 327.)

Kriittisten tapausten menetelmä on tieteellisesti todistettu kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, joka tarjoaa käytännöllisen ja vaiheittaisen lähestymistavan ihmisten käyttäytymistä koskevan informaation keräämiseen ja analysointiin. Parhaimmillaan sen tuottama data on moninaista, asiayhteyteen vahvasti sidottua ja tosielämään perustuvaa kokemusdataa. (Hughes, 2008, 1.)

KRIITTISTEN TAPAHTUMIEN MENETELMÄ (Critical Incident Technique/CIT)
1.Määrittelee tutkittavan toiminnan tarkoituksen ja tavoitteen, jotta sen toteutumisesta voidaan tehdä havaintoja ja päätelmiä. Määritelty tutkimuksen tarkoituksessa ja osaongelmissa.
2.Määritetään suunnitelma kriittisten tapausten tutkimiseksi, millaista tietoa tarvitaan, kuka tutkimuksen toteuttaa sekä, miten, keneltä tai mistä aineisto kerätään. Tapauksen tutkimisen pohja muodostuu teoreettisesta viitekehyksestä.
3.Aineiston keruun toteuttaminen. Tavoite on kerätä aineisto, joka sisältää mahdollisimman täydellisen ja tarkan kuvauksen tapahtumista.
4.Aineiston analysointi. Viitekehyksenä toimii tutkittavan toiminnan tarkoitus.
5.Tulosten tulkinta ja raportointi.

Taulukko 6: Kriittisten tapahtumien menetelmä (Jaakola ym 2014, 158-159; Flanagan 1954, 354-355.)

Vaikka kriittisten tapahtumien menetelmä on lähtökohdaltaan määrällinen ja perustuu havainnointiin, valtaosa menetelmää käyttävistä tutkimuksista on kuitenkin laadullisia. Menetelmä tuottaa määrällisellä tutkimusotteella loogisanalyttistä informaatiota toiminnan lopputulokseen vaikuttaneista syistä. Laadullisena tutkimuksena se puolestaan mahdollistaa paremmin kuvaillun näkemyksen tapahtumaan liittyvistä havainnoista ja korostaa tapahtuman kokemusperäistä ja subjektiivista luonnetta. (Jaakola ym 2014, 158-159; Flanagan 1954, 328.)

Menetelmän etuna on myös mahdollisuus saada esiin uutta tietoa ilmiöistä, joita on vaikea määritellä yksityiskohtaisesti etukäteen. Tämän tutkimuksen kannalta korostetun olennaista on kriittisten tapahtumien menetelmän kvalitatiivinen ote, joustava tapa tunnistaa

merkitykseltään kriittisiä tapahtumia, sekä selkeät ohjeet miten informaatiota on kerättävä ja analysoitava.

6.3 Aineiston hankinta ja analyysi

Menetelmä aineiston keräämiseksi valitaan tutkimuksen kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Tapaustutkimuksen aineistotyyppinä ovat dokumenttilähteet, arkistolähteet, haastattelut, suorat havaintoaineistot, osallistuva havainnointi sekä fyysiset esineet. Tyypillisesti käytetään haastatteluja ja kirjallisia lähteitä. (Koskinen ym 2005, 154-158.) Tässä tapaustutkimuksessa hyödynnetään kirjallisia lähteitä, jotka ovat media-aineistoja.

Aineiston hankinta: Kriittisten tapahtumien menetelmä

Aiherajauksen ja aineistovalinnan perusteella lähdimme selvittämään, millaisissa uutisoinneissa Elokapina valtamedioissa esiintyy. Esiintyvyydessä hyödynnettiin Ylen ja Helsingin Sanomien hakutoimintoja. Koska tutkimuksella haluttiin tarkastella Suomessa ilmenevää ilmastoradikalismia, jonka merkittävimpänä toimijana on Elokapina, päädyttiin hyödyntämään hakutunnistetta / avainsanaa ”Elokapina”. Hakukonetoiminto tarjoaa näkymän ja tarkemman ajankohdan osumista, jolloin Elokapina on mainittu medioiden uutisoinnissa.

Kuten tutkimuksen johdannossa on esitetty, tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, *mitä keinoja poliisilla on käytettävissä ilmastoradikalismien ennaltaehkäisemiseksi Elokapinan tapauksessa*. Tutkimuksen empiirinen osuus pyrkii vastaamaan osaongelmaan kolme, eli *mitä keinoja poliisi voi käyttää Elokapinan radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi?*

Kuten Taulukko 6 kuvaa (Jaakola ym 2014, 158-159; Flanagan 1954, 354-355.) suunnitelmassa kriittisten tapausten tutkimiseksi määritetään, millaista tietoa tarvitaan, kuka tutkimuksen toteuttaa, sekä miten, keneltä tai mistä aineisto kerätään. Teoreettinen viitekehys on pohja tapauksen tutkimiselle.

Tässä tutkielmassa pyrittiin käyttämään luotettavia, puolueettomia lähteitä ja uutisointia. Elokapinaa käsittelevät artikkelit kerättiin arvostetuista, yleisesti luotettaviksi tunnustetuilta ja puolueettomilta journalismin edustajilta, jollaisiksi valikoitui YLE ja Helsingin Sanomat. Alustavan tuloksen perusteella tunnistettiin kaksi trendiä, joissa medianäkyvyys korostui ja uutisointia oli enemmän. Tutkimusta varten ei tehty haastatteluja, sillä tutkimuksen tekijöiden ammatillisen taustan ei haluttu vaikuttavan haastateltavien vastauksiin ja siten tutkimusaineistoon. Tutkimuksen tekijät halusivat näin varmistaa tutkimuksen

puolueettomuuden. Helsingin Sanomien ja Ylen uutisoimat, tutkimuksen aikamääreeseen osuvat uutisoinnit ovat niin tuoreita tapahtumia, ettei niistä juurikaan ole olemassa tieteellistä tutkimusta.

Aineiston keruun toteuttamiseksi tavoite on kerätä aineisto, joka sisältää mahdollisimman täydellisen ja tarkan kuvauksen tapahtumista. Tätä tarkoitusta varten valtamedian uutisoinnin sekä virallisten muiden lähteiden todettiin sopivan hyvin. Aineiston analysointi on tehty viitekehyksenä toimineen teoriaosuuden pohjalta. Viitekehyksenä toimii tutkittavan toiminnan tarkoitus.

Aineiston analyysi

Kerätty aineisto on analysoitu pääasiassa sisällön analysoinnin kautta. Uutisista on tunnistettu avainkäsitteitä ja toistuvia aiheita teemoittelun kautta. Ministeriöiden ja viranomaisten tuottamia dokumentteja on ja niiden sisältöä on analysoitu kevyemmin, eikä niihin ole sovellettu erityistä analyysimenetelmää. Opinnäytetyön teema ohjasi asiakirjojen valintaa ja viranomaisdokumentit itsessään ovat luonteeltaan sellaisia, että on haastavaa analysoida niitä syvällisemmin.

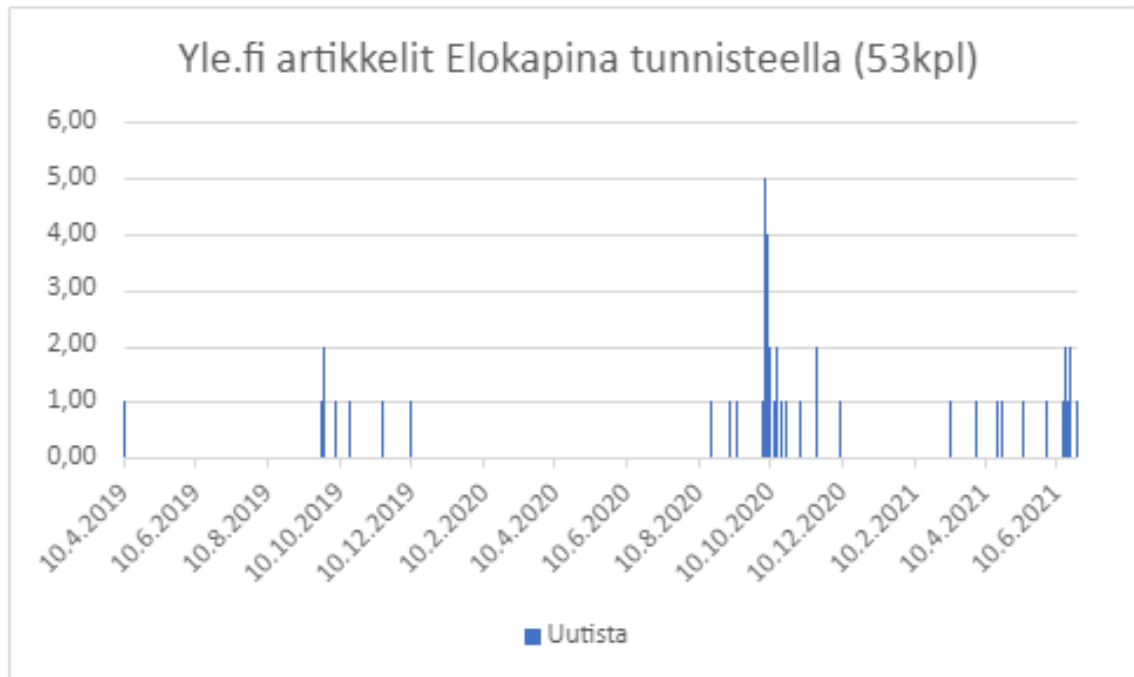
Kappaleessa 7 *Elokapinan kriittiset tapaukset* valikoitua aineistoa ja kriittisiä tapauksia analysoidaan tarkemmin. Tätä seuraa poliisin keinoihin keskittyvä osuus ja lopuksi luodaan johtopäätöksiä ja tunnistetaan teorian valossa elokapinan radikalisoitumisen taso. (kappale 7-9).

6.4 Aineiston luotettavuus

Aineiston keräämisessä käytettiin yleisesti luotettavaksi ja puolueettomiksi tunnustettuja medioita, jollaisiksi valikoituivat YLE ja Helsingin Sanomat. Kunnallisalan kehittämissäätien marraskuussa 2020 teettämän tutkimuksen mukaan kansalaiset pitävät Ylen televisio- ja radiouutisia maamme luotettavimpina uutislähteinä. Saman tutkimuksen mukaan selvä enemmistö suomalaisista arvioi myös Helsingin Sanomien uutisoinnin luotettavaksi. (Kunnallisalan kehittämissäätio 2021, 1).

7 Tutkimusaineisto: Elokapinan kriittiset tapaukset 1.1.2019-30.6.2021

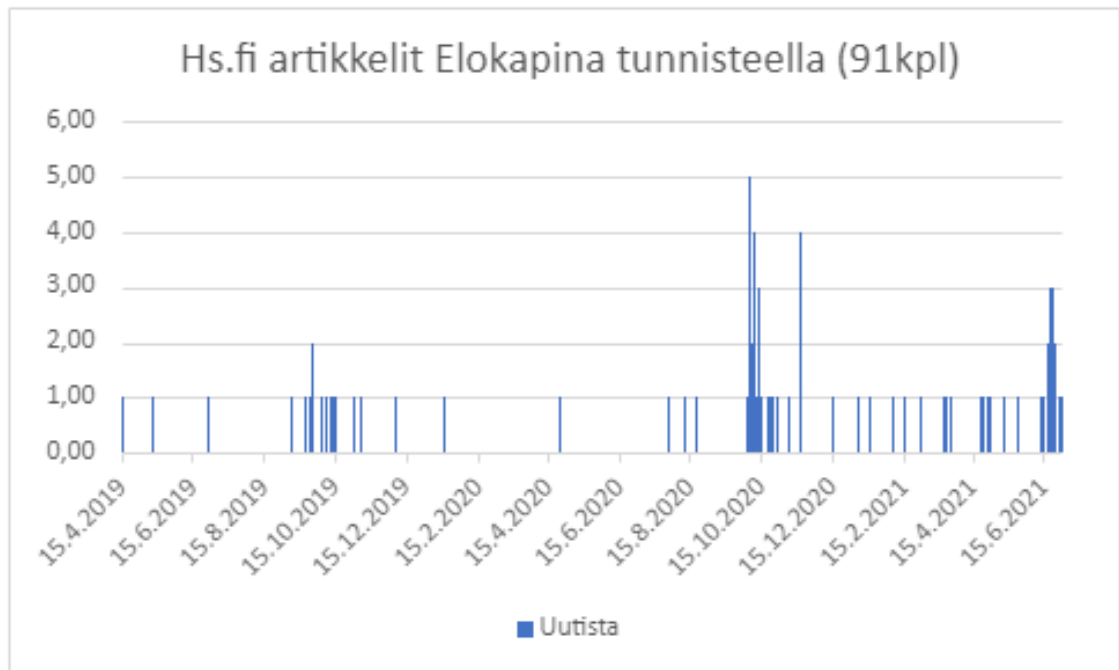
Tutkimuksessa haettiin yle.fi tietokannasta kaikki ilmastoliike Elokapinaan liittyvät artikkelit, joita löytyi 54 kpl. Artikkeleista yksi liittyi radiouutiseen, joten sitä ei huomioitu tutkimuksessa. Suurimmat osumavolyymit artikkeleissa ryhmittivät aikajanalla selkeästi kolmeen ajankohtaan: Ensimmäinen artikkeleiden aikajanallinen piikki sijoittui loppuvuoteen 2019, toinen lokakuun 2020 ympärille ja kolmas kesäkuun 2021 ympärille.

Kuvio 14: Yle.fi artikkelit Elokapina-tunnisteella aikajaksolla 1.1.2019-30.6.2021

Ylen ja Helsingin Sanomien artikkeleissa tunnisteella “Elokapina” korostuivat samat artikkeleiden julkaisuajankohdat (Kuvio 14). Ensimmäisen laajempaa mediahuomiota saaneen ajankohdan, lokakuun 2019 ympärillä julkaistut artikkelit koskivat yksittäisiä, erillisiä tapahtumia. Osa uutisoinnista koski uutta Elokapina-järjestöä Suomessa ja osa kertoi lisäksi kansainvälisen Extinction Rebellion-järjestön toiminnasta muissa maissa. Uutisille ei löydetty muuta yhdistävää tekijää ilmastoliikkeen lisäksi. Ensimmäisen esille nousseen tiiviimmän uutisoinnin ajankohdan artikkeleista ei tunnistettu mitään yksittäistä kriittistä tapahtumaa, josta olisi uutisoitu selkeästi muita tapahtumia enemmän, vaan artikkelit käsitelivät liikkeen toimintaa yleisemmällä tasolla. Näin ollen sitä ei tunnistettu kriittiseksi tapaukseksi. Toisessa tiiviin uutisoinnin ajankohdassa lokakuussa 2020 tapahtunut uutisointi koski pääosin Helsingin Kaisaniemessä Unioninkadulla tapahtunutta kadunvaltausta ja sitä seurannutta keskustelua liittyen poliisin voimankäyttöön tilanteen ratkaisemiseksi. Poliisi pyrki hajottamaan mielenilmauksen kaasua käyttäen. Kolmas molemmissa julkaisuissa havaittava tiiviin

uutisoinnin ajankohta koski suurelta osin kesäkuussa 2021 tapahtunutta Elokapinan kadunvaltausta, jossa järjestö esti liikenteenkulun Mannerheimintiellä Eduskuntatalon läheisyydessä.

Kuvio 15: HS.fi artikkelit Elokapina-tunnisteella aikajaksolla 1.1.2019-30.6.2021

Tutkimuksessa havaittiin kaksi selkeästi suurinta julkisuudessa huomioitua kriittistä tapahtumaa, jotka toistuvat sekä Yleisradion, että Helsingin Sanomien verkkopalveluissa samoina ajankohtina ja samoilla aiheilla. Elokapinan toiminta on erittäin julkisuushakuista, koska se kuuluu olennaisesti järjestön strategiaan. Liikkeen toiminnan kannalta esiin nousseet kaksi tapahtumaa ovatkin olleet erittäin kriittisiä ja liikkeen koko kansan tietoisuuteen saattaneita. Kyseisten kahden ajankohdan uutisoinnit liittyivät 3.10.2020 järjestettyyn hätäjarrutus -mielenosoitukseen Kaisaniemessä ja mielenosoituksen jälkeiseen uutisointiin poliisin voimankäytöstä. Aikavälin 17.6.2021-20.6.2021 uutisoinnit liittyivät Elokapinan kesäkapinaan kuuluneeseen kadunvaltauksen Helsingissä Eduskuntatalon läheisyydessä Mannerheimintiellä, sekä Unioninkadulla.

Tutkimuksessa havaittu kriittinen tapahtuma: Hätäjarrutus-mielenilmaus 3.10.2020

Elokapinan mielenosoittajat sulkiivat Unioninkadun Helsingin Kaisaniemessä 3.10.2020 kello 13 noin 150 mielenosoittajan voimin. Osa mielenosoittajista oli kytkeytynyt toisiinsa ketjuilla ja lukoilla, osa oli kiinnittänyt itsensä paikalle tuotuun jollaveneeseen. Poliisi pyrki kertomansa mukaan purkamaan tilanteen ensin yrittämällä toistuvasti poistaa mielenosoittajat ajoväylältä neuvoin, kehotuksin ja käskyin. Koska poliisin antamia neuvoja, kehotuksia ja käskyjä ei

toteltu, poliisi alkoi kantaa mielenosoittajia pois ajoradalta ja ottaa mielenosoittajia kiinni, jolloin osa mielenosoittajista meni istumaan huomattavasti vilkkaammin liikennöidyn Kaisaniemenkadun ajoradalle noin kello 16. Poliisin mukaan sen jälkeen, kun mielenosoittajien oli annettu estää Unioninkadun liikenteen kulku parin tunnin ajan ja mielenosoituksen siirtyessä Kaisaniemenkadulle, tehtiin uusi tilanearvio, koska tilanne oli edennyt vastoin Elokapinan kanssa ennalta sovittua suunnitelmaa. Mielenosoituksesta oli tehty poliisille ennen tapahtumaa ilmoitus, mutta mielenosoituksen reitti poikkesi poliisille ilmoitetusta reitistä, estäen liikenteen poliisin ja mielenosoittajien ennalta sopiman vastaisesti. (Paananen & Sajari 2020; Paakkanen 2020; Kuokkanen 2020.)

Kaisaniemenkadun valtaamisen jälkeen poliisissa tehtiin normaalin johtamisjärjestelmän mukainen päätös kaasusumuttimen käytöstä. Poliisin mukaan kaasusumuttimen käytöstä varoitettiin selkeästi ennen sen käyttämistä ja näin mielenosoittajille annettiin vielä tässä vaiheessa tilaisuus poistua ajoradalta. Poliisi perusteli kaasusumutteen käyttöä voimakeinona väkijoukon hajottamiseen ja vastarinnan murtamiseen, koska mielenilmaus aiheutti mittavaa liikennehaittaa, eikä mielenosoittajat totelleet poliisin antamia käskyjä. Tilanteen pitkittyessä mielenilmaus sitoi myös huomattavan määrän alueen hälytyspartioita, jolloin partiot eivät olleet käytettävissä muille tehtäville. Poliisi perusteli kaasusumutteen käyttöä myös sillä, että se oli lievin mahdollinen toimiva voimankäyttöväline väkijoukon hajottamiseksi ja kaasua pystyttiin käyttämään rajatusti niihin henkilöihin, jotka eivät totelleet poliisin käskyjä. Helsingin seudun joukkoliikennejärjestelmästä vastaava kuntayhtymä Helsingin seudun liikenne on kertonut, että mielenosoitus aiheutti bussien ja raitiovaunujen myöhästymisiä ja yksittäisten vuorojen perumisia. Tapahtumaan osallistuneen mielenosoittajan mukaan henkilöautoliikenne kulki mielenosoituksen aikana pohjoisen suuntaan poliisin ohjatessa sen raitiovaunukaistalle. (Paananen & Sajari 2020; Paakkanen 2020; Kuokkanen 2020.)

Mielenosoituksesta otettiin kiinni 51 henkilöä. Niskoittelusta sai sakon 53 henkilöä, joista kolme oli alaikäisiä. Haastateltu Elokapinan mielenosoittaja ei tiennyt ketään, joka olisi saanut poliisin kaasun käytöstä sairaalahoitoa vaativia vammoja, mutta kaasua oli aiheuttanut haastatellulle mm. ihon polttelua yöhön asti. Elokapinan aktivistit ja myös jotkin oikeusoppineet arvostelivat poliisin kaasusumutteen käyttöä tilanteessa. Helsingin Yliopiston rikosoikeuden professori Sakari Melanderin mukaan liikenne olisi voitu ohjata toisille reiteille kiertäen Elokapinan valtaamat kadut. Melanderin mukaan liikenteen sujuvuuden turvaaminen ei myöskään oikeuta poliisin valitsemaa voimankäyttöä, vaan mielenosoittajat olisi pitänyt kantaa pois ajoradalta. Elokapinan mielenosoittajan antaman lausunnon mukaan kaasusumutteen käyttö ei nopeuttanut tilanteen purkua, koska mielenosoittajia jouduttiin joka tapauksessa kantamaan pois ajoradalta. Poliisin mukaan osa mielenosoittajista kuitenkin poistui ajoradalta myös kaasusumutteen käytön jälkeen. Mielenosoittajat syyttivät myös poliisin estäneen ensiavun antamisen kaasusumutetta saaneille. Poliisi ilmoitti tuoreeltaan

tapauksen jälkeen, että sen toiminta tilanteessa käydään läpi normaalien käytäntöjen mukaisesti. Mielenosoituksen sallittiin jatkuvan kiinnitoista huolimatta vielä samana iltana jalkakäytävällä ja puistossa. (Paananen & Sajari 2020; Paakkanen 2020; Kuokkanen 2020.)

Tutkimuksessa havaittu merkittävä tapahtuma Kesäkapina 17.6.2021-20.6.2021

Mediassa laajasti huomioitu Elokapinan mielenilmaus alkoi torstaina 17.6.2021 iltapäivällä kello 13 Helsingin Mannerheimintienellä. Mielenosoittajat valtasivat Mannerheimintien katkaisten ajoneuvoliikenteen Eduskunnan lisärakennus Pikkuparlamentin kohdalla aiheuttaen muun muassa Helsingin seudun liikenteen raitiovaunujen siirtymisen pois normaalilta reitiltään (Koivisto 2021; Nironen 2021).

Aluksi mielenosoittajat kertoivat estävänsä liikennettä 17.6 iltaan asti (Koivisto 2021). Poliisi alkoi seurata mielenosoituksen aiheuttamaa haittaa mm. hälytysajoneuvojen liikkumiselle ja koko Helsingin kantakaupungin alueen ruuhkautumiselle. Mielenosoittajia oli paikalla Elokapinan edustajan mukaan 150-200 henkilöä. Elokapinan edustajan mukaan liike oli valmistautunut myös siihen, että poliisi kantaa heidät pois Mannerheimintieltä. Iltayhdeksän aikaan julkisuuteen ilmoitettiin, että noin 100 mielenosoittajaa jää yöksi Mannerheimintielle (Haavisto 2021). Seuraavana aamuna yksittäinen mielenosoittaja kertoi julkisuudessa aikovansa nukkua kotona päiväunet ja sen jälkeen olevansa jälleen valmis poliisin kiinnittämiseksi (Karppi 2021).

Elokapinan mediayhteyshenkilö kertoi 18.6.2021 aamulla, että siinä vaiheessa Elokapina oli valmistautunut poliisin antamaan poistumiskäskyyn. Hänen mukaansa osa saattaisi totella käskyä ja siirtyisi jalkakäytävälle, mutta suurin osa ei aio totella poliisin käskyä. Helsingin poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikkö totesi julkisuudessa, että liikkumisoikeus on perusoikeus ja mielenosoituksen taustalla oleva sananvapaus toinen oikeus, jota tilanteessa arvioidaan. Poliisi toivoi myös, että mielenosoittajat pohtisivat, minkälaista haittaa he toiminnallaan aiheuttavat muille kaupunkilaisille ja huomautti, että myös poliisille on tulossa vilkas viikonloppuyö lämpimän sään johdosta. Lisäksi yöpyminen ajoradalla muodostaa poliisin mukaan aina turvallisuusriskejä. (Karppi 2021.) Yleisradio uutisoi 18.6.2021 kello 17.08, että poliisi asetti betoniporsaita Mannerheimintien ajokaistoille suojaamaan mielenosoittajia (Hirvonen 2021). Kaksi tuntia betoniporsaiden tuomisen jälkeen Elokapina ilmoitti siirtävänsä mielenosoituksen toiseen paikkaan (Haavisto 2021).

18.6.2021 kello 20.38 uutisoitiin mielenosoituksen siirtyneen toiseen paikkaan Kaisaniemeen Unioninkadun ja Yrjö-Koskisenkadun risteykseen. Paikanvaihtoon vaikutti paikalle saapuneiden vastamielenosoittajien aiheuttama lisähaitta liikenteelle ja mielenosoitusta koskevan keskustelun muuttuminen aggressiivisemmaksi sosiaalisessa mediassa perjantain

18.6 aikana. (Haavisto 2021.) Poliisi järjesti uudelle mielenosoituspaikalle betoniporsaita, joilla hoidettiin liikenteenohjaus suljetun kadunpätkän osalta. Paikanvaihto tapahtui poliisin ja Elokapinan aktivistien yhteisymmärryksessä (Näveri 2021). Mielenosoittajat yöpyivät Unioninkadulla kaksi yötä (Näveri 2021).

20.6.2021 kello 14.40 Elokapinan mielenosoituspaikalle Kaisaniemenkadulle saapui vastamielenosoittajia. Poliisi reagoi asiaan ilmoittamalla, ettei se ei salli enää kummankaan ryhmän osoittaa mieltään kyseisellä paikalla. Elokapinan mielenosoituksen vastamielenosoittajat siirtyivät kiellostä huolimatta Kaisaniemenkadulle, josta poliisi poisti heidät. Vastamielenosoitukseen kuului noin 15 henkilöä. Poliisi neuvotteli mielenosoittajien kanssa Unioninkadun avaamisesta ja mielenosoituspaikan siirtämisestä vähemmän haitalliseen paikkaan, koska pelastuslaitos oli ilmoittanut Unioninkadun leirin sijaitsevan Pelastuslaitoksen toiminnan näkökulmasta tärkeällä reitillä. 20.6.2021 noin kello 17.13 Elokapinan mielenosoittajat palasivat alkuperäiselle mielenosoituspaikalleen Mannerheimintielle eduskuntatalon kohdalle estäen liikenteen kulkemisen. Poliisi reagoi ilmoittamalla, ettei salli kadunvaltauksen jatkua ja antoi käskyn poistua paikalta. Mielenosoittajien kieltäytyttyä poliisin kehotuksista ja käskyistä poistua, poliisi aloitti kiinniotot Mannerheimintieltä. (Harjumaa 2021; Niinistö 2021.)

Poliisi otti mielenosoittajat kiinni ja siirsi poliisiautoihin, sekä lopulta kiinniotettujen määrän johdosta linja-autoon. Mannerheimintien mielenosoituspaikalle saapui myös Elokapinan toimintaa vastustanut mielenosoitus, joka ei aiheuttanut tällä kertaa häiriötä. Poliisi kantoi viimeiset Elokapinan mielenosoittajat pois ajoradalta 20.6.2021 noin kello 20.15, jonka jälkeen liikenne saatiin jälleen avattua Mannerheimintiellä. Mielenosoituksesta kiinniotettiin 104 henkilöä. Kaikki mielenosoituksesta kiinniotetut eivät mahtuneet Helsingin poliisilaitoksen kiinniottotiloihin, joten heitä jouduttiin kuljettamaan myös muihin lähialueen kiinniottotiloihin. Poliisi määräsi samalla myös Unioninkadun mielenosoituksen päättymään ja kiinniotti Unioninkadulta vielä 12 henkilöä. Elokapinan koko kapinaviikon ajan kestänyt mielenosoitus jatkui Senaatintorilla vielä Mannerheimintien ja Unioninkadun mielenosoitusten päättymisen jälkeenkin. (Niinistö 2021; Haukka 2021.)

8 Tulokset

8.1 Poliisin keinoja Elokapinan radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi

Kuten maailmalla, myös Suomessa Elokapinan käyttäytymisessä on havaittu liikkeen isommaksi skaalautumisen lisäksi myös keinojen kovenemista. Elokapinan jäsenet ovat pohtineet julkisuudessakin seuraavia kovempia keinoja toiminnan jatkamiseksi (Haapasaari & Lindgren 2020). Elokapinan haasteena onkin, että samankaltaisilla, maltillisilla toimilla mediahuomio ja liikkeen näkyvyys hiipuu ajan mittaan. Huomion ja näkyvyyden saamiseksi on tehtävä uusia ja jollain tavalla ”pidemmälle” meneviä tekoja. Elokapina on hakenut tähän mennessä toistuvasti mediahuomioita useilla liikenteen estämisillä, taiteellisemmilla aktioilla ja esimerkiksi olemalla nälkälakossa. Vastaavia keinoja huomion saamiseksi asialleen ovat aikaisemmin käyttäneet mm. sorretussa asemassa olevat.

Elokapinan koulutuksen mukaan väkivallattoman, suoran toiminnan täytyy olla kunnioittavaa, häiritsevää, uhrautuvaa ja päälaelleen kääntävää. Kunnioittamisella tarkoitetaan liikkeen mukaan väkivallattomuuden lisäksi sitä, ettei käytetä väkivaltaista puhetyyliä. Koskaan ei saa myöskään antaa vastapuolelle kuvaa, että Elokapina nauttisi harmin tuottamisesta. Arvokkuuden säilyttäminen on strategisesti tärkeää. Liikkeen mukaan vastapuoli suostuu todennäköisemmin neuvottelemaan, jos sitä kohdellaan kunnioittavasti. Psykologisten perusoppien mukaan henkilö neuvottelee mieluummin sellaisen tahon kanssa, josta se pitää. Elokapinan mukaan väkivaltaisesti puhuminen helposti eskaloi tilanteen. Koulutusvideollaan vuodelta 2019 Elokapina kertoo, ettei liike tee väkivaltaa myöskään omaisuutta kohtaan. (Elokapina 2019.)

Elokapina pyrkii aktioissaan Extinction Rebellionin mallin mukaiseen uhrautuvaan toimintaan, jotta ulospäin näyttäisi siltä, että järjestöllä on paljon pelissä. Uhrautuvuudella pyritään saamaan sympatiaa ja viestimään päättäjille asian vakavuutta. Elokapina pyrkii myös kääntämään asiat päälaelleen. Elokapinan mukaan on järjestön etu, mikäli poliisi reagoi kohtuuttomalla tavalla sitä kohtaan, mikä edesauttaa suuren yleisön sympatian saamista liikkeen puolelle. Elokapinan mukaan sympatiaa saadaan massiivisen mediahuomion kautta. Vaikka suuri yleisö ei hyväksyisi Elokapinan menettelytapoja, tai olisi edes kiinnostunut aiheesta, poliisin ylimitoitettun reaktion kautta suuri yleisö siirtyy vastustamaan mielenosoittajille langetettuja rangaistuksia. (Elokapina 2019.)

8.2 Elokapinan radikalisoitumisen taso

Kuviossa 4: Ala-Petäys & Enqvist: Muron ja Leuprechtin mallien pohjalta Radikalisoitumisen tasot, voidaan analysoida myös Elokapinan radikalisoitumisen tasoa kriittisten tapahtumien perusteella.

On huomattavaa, että vaikka Elokapinalla on varmasti toimintansa ja ideologiansa takana suuri joukko tukijoita ja myötämielisiä, jää heidän osallisuutensa näkymättömäksi kriittisten tapahtumien kautta asiaa tarkastellessa. Kuten aiemmin havaittiin, heidän toimintansa on passiivista, eivätkä he tuo aktiivisesti näkemyksiään esille. Tällöin kriittisten tapahtumien tarkastelu ei myöskään nosta heitä esille. Heidän toimintansa on myös täysin laillista. Edustuksellisen demokratian kulmakivi on, että ihmisellä on oikeus mielipiteisiin, joiden tarkoitus on puuttua ongelmakohtiin myös tavoin, joihin vaadittaisiin voimakas poliittinen, taloudellinen tai sosiaalinen reformi (Muro, 2016, 1-2).

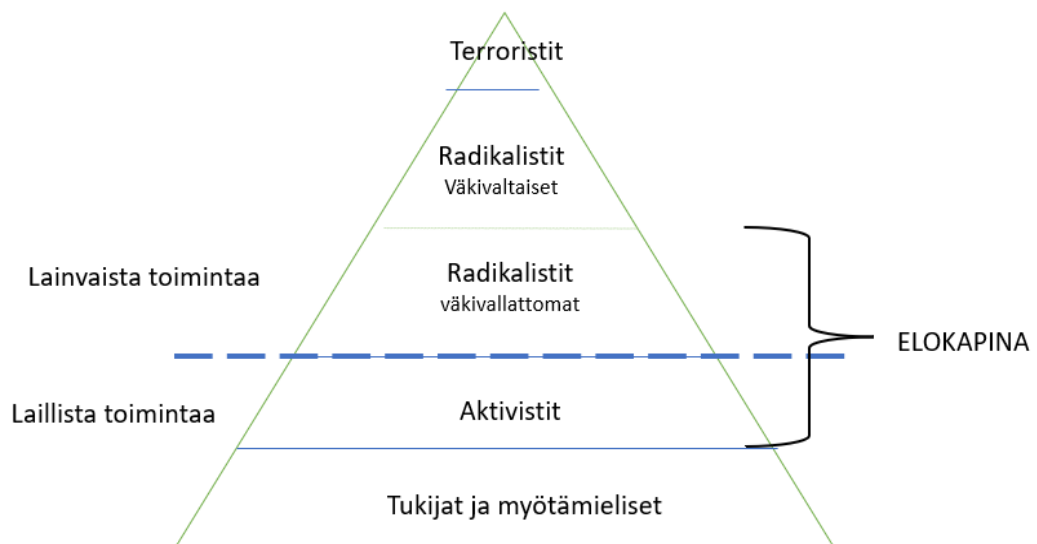
Kriittisten tapahtumien kuvausten perusteella Elokapinoitsijat ovat pääosin väkivallattomia aktivisteja ja siten heidän toimintansa on sellaisen täysin laillisen toiminnan piirissä, jota poliisin tehtävä on suojella. Laillisia aktivismin keinoja ovat nimenomaan lailliset boikotit, adressit ja mielenosoitukset (Pulsa, 2017). Kesäkapinan 17.6.2021-20.6.2021 aikana Helsingin poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikkö totesikin, että poliisi joutuu pohtimaan myös aktivistien perusoikeuksia, kuten liikkumisen oikeutta ja sananvapautta, päättäessään aktivisteihin kohdistetuista toimenpiteistä. Helsingin Yliopiston tutkija Pia Koirikiven (2018) mukaan “yleisesti käytetyn määritelmän mukaan aktivismi pyrkii nostamaan esiin yhteiskunnallisia ongelmia ja muuttamaan niitä, mutta jossa ei käytetä väkivaltaa näiden päämäärien saavuttamiseen”. Muuan muassa Hätäjärrutus-mielenilmauksesta 3.10.2020 oli tehty poliisille etukäteen ilmoitus ja vaikka mielenosoittajista osa radikalisoitui seuraavalle tasolle, pysyi iso osa Elokapinan aktivisteista koko ajan laillisuuden rajan sisäpuolella.

Kriittisiä tapahtumia analysoidessa voidaan todeta, että myös Elokapinan piirissä on radikalisteja ja lainvastaista toimintaa, mutta puhtaasti sen väkivallattomassa muodossa. Elokapina onkin puhunut useissa eri tilanteissa kunnioittavuudesta osana toimintaansa ja sisällyttänyt siihen ei vain väkivallattoman toiminnan, mutta myös samalla irtisanoutunut väkivaltaisesta puheesta. Kriittisiä tapahtumia tutkiessa tämä on osoittautunut pidetyksi lupaukseksi ja linjaksi.

Elokapinan radikalistien toiminta on enemmänkin väkivallatonta suoraa, tai epäsuoraa uhkaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Kansalaistottelemattomuus on nimenomaan tällaista toimintaa, vaikka se onkin rauhanomainen protestin muoto. (Konttori, 2021.) Toiminnan lähtökohta on lain kunnioittamatta jättäminen ja tapauksessa, jossa vaikuttimena on myös poliittinen tai ideologinen pyrkimys muuttaa yhteiskuntaa, kuten se selkeästi

Elokapinan tapauksessa on, se on silloin myös radikalisoitunutta toimintaa. Aktiivisessa kansalaistottelemattomuudessa lakia rikotaan aktiivisesti omalla toiminnalla ja passiivisessa kansalaistottelemattomuudessa lakia rikotaan jättämällä jotain tekemättä. Hätäjarrutus 3.10.2020 ja Kesäkapina 17.6.2021-20.6.2021 mielenilmauksissa kansalaistottelemattomuus oli sekä passiivista poliisin neuvojen, kehotusten ja käskyjen noudattamatta jättämistä, että aktiivista pyrkimystä esimerkiksi estää liikennettä.

Kriittisten tapahtumien perusteella Elokapinaan ei kuulu väkivaltaisia radikalisteja, eikä sen myötä myöskään terroristeiksi luokiteltavia henkilöitä, tai terroristista toimintaa. Kyseinen lainvastainen, väkivaltaiseksi radikalisoitunut toiminta ei kuulu Elokapinan julkituomiin arvoihin, eikä tapahtumissa näy viitteitä siitä.

Kuvio 16: Elokapinan sijoittuminen radikalisoitumisen tasoille

8.3 Elokapina radikalisoitumisen prosessin ja aaltoteorian kautta

Useat radikalisoitumiseen liittyvät teoriat ovat hyviä mikro- eli henkilötason radikalisoitumisen tunnistusvälineitä, keskittyen kuitenkin nimenomaan yksilötasoon. Tämä tuo osaltaan haasteita ryhmätason radikalisoitumisen tunnistamiseen liittyviin seikkoihin. Liikkeet, eli mesotaso koostuvat kuitenkin myös yksilöistä ja liikkeisiin liittyviin henkilöihin vaikuttavat yksilötason seikat. Radikalisoitumiseen vaikuttaa aina sekä radikalisoivia, että radikalisoitumiselta suojaavia seikkoja. Joissain tapauksissa ne ruokkivat toisiaan, tai ovat

hyvinkin ristiriitaisia keskenään. Radikalisoitumista käsitellään tässä yhteydessä tunnistamalla järjestön tasolla Elokapinan sisällä vaikuttavia seikkoja, jotka edesauttavat radikalisoitumista, tai vastaavasti hillitsevät sitä. Lista ei ole tyhjentävä ja kaikkien osien huomioiminen vaatisi oman tutkimuksensa aiheesta. Esimerkeillä pyritään nostamaan esiin seikkoja, joita poliisi voi joutua toiminnassaan huomioimaan ilmastoliike Elokapinan radikalisoitumista pohtiessaan.

Tässä tutkimuksessa on havaittu joitakin radikalisoitumiseen vaikuttavia tekijöitä Elokapinassa järjestönä, sen toimintatapojen perusteella. Tekijöitä ovat esimerkiksi liikkeen kahtia jakava retoriikka etenkin poliisia ja yhteiskunnan päättäjiä kohtaan. Tämä hankaloittaa ennalta estävän työn näkökulmasta osittain myös yhteistyötä poliisin kanssa. Liikkeen sisällä tehtävät sitoumukset laittomaan toimintaan, eli kiinniottoihin johtavaan kansalaistottelemattomuuteen, vaikka liikkeellä on myös muita tehtäviä tarjolla. Pidemmälle etenevää radikalisoitumista estää kuitenkin liikkeen voimakas sitoutuminen väkivallattomuuteen. Liike perustelee väkivallattomuutta sillä, että väkivalta ei ole strategiana toimiva. Tämä voi kerätä toimintaan mukaan myös sellaisia toimijoita, jotka hyväksyvät ja kokevat väkivallan oikeutetuksi, mutta toimivat yhteisten pelisääntöjen mukaan, koska se on tiedossa olevana strategiana tehokkaampi. Mikäli liikkeen suosio laskee ja tavoitteet jäävät saavuttamatta, on mahdollista, että liikkeen sisällä tai liikkeestä erkaantuen muodostuu ryhmittymä, joka hyväksyy väkivallan ja on sitä valmis käyttämään tavoitteen saavuttamiseksi. Toistaiseksi liikkeen suosio on kuitenkin kasvavaa ja yllä mainittu skenaario on tästä syystä tällä hetkellä epätodennäköistä.

Elokapinan kohdalla liikkeeseen liittyminen ja laittomaan toimintaan johtava prosessi alkaa rekrytoimalla ihmisiä liikkeeseen kertomalla pelottaviakin asioita ilmastomuutoksesta. Elokapina on tehnyt rekrytointiin tähtääviä toimia Suomessa myös kouluissa. Huolen aiheuttamisen jälkeen kuulijalle tarjotaan Elokapinan organisaation kautta väylä tehdä asialle konkreettisesti jotain. Tämä konkretia on käytännössä hyvin usein kiinniottoihin johtavaa kansalaistottelemattomuutta, tai sitä tukevaa toimintaa. Elokapina kuvaa poliisin toimintaa rasistisena ja hallituksia toimimattomana. Tätä kautta haetaan vastakkainasettelua poliisin ja vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen kanssa (Haapasaari & Lindgren 2020; Elokapina 2020). Poliisi on saanut lokakuun 2020 mielenosoituksen kaasusumutteen käytöllään paheksuntaa niin liikkeen sisältä, kuin julkisesti muiltakin tahoilta. Elokapina on puolestaan antanut poliisille tarkoituksellisesti valheellista tietoa, mikä omalta osaltaan laskee osapuolten luottamusta toisiinsa. (Poliisin tiedote 5.10.2020). Liikkeessä on kuitenkin huomioitu, että tutkimusten valossa liikkeen strategian onnistumisen todennäköisyyden parantamiseksi olisi tärkeää saada myös poliisi tukemaan liikettä.

Elokapinan strategiana on kerätä riittävän suuri poliisia tottelematon ja tarvittaessa kiinniotetuksi halukas ihmisjoukko, joka kykenee omalla toiminnallaan lamaannuttamaan

kriittisen infrastruktuurin osia, pakottaen päättäjät toimimaan liikkeen tahdon mukaisesti. Tutkimuksissa on havaittu, että radikaaleissa ryhmissä ryhmäytyminen luo suojaa deradikalisoitumista vastaan. Extinction Rebellion ilmoittaa useissa yhteyksissä valitsevansa väkivallattoman kansalaistottelemattomuuden, mikä on omiaan suojaamaan väkivaltaiselta radikalisoitumiselta. Valittua toimintamallia perustellaan kuitenkin tehokkuudella, eikä muunlaisen toiminnan vääryydellä.

Aaltojen teorian näkökulmasta Elokapina on laajeneva liike. Tästä kertoo myös kahden tunnistetun kriittisen tapahtuman välillä tapahtuneet muutokset. Elokapinan toimintastrategia perustuu tiivistetysti siihen, että järjestö saa yhä suurempia massoja liikkeelle kansalaistottelemattomuuden pariin painostaakseen hallitusta tekemään liikkeen haluamia päätöksiä. Kriittistä liikkeen kasvussa on kokonaismäärän lisäksi myös sellaisten jäsenten määrä, jotka ovat valmiita rikkomaan lakia väkivallattomasti siten, että toiminta johtaa poliisin kiinniottoihin. Tutkimuksessa tunnistetussa kriittisessä tapahtumassa lokakuussa 2020 Elokapinan järjestämässä yhden päivän mielenosoituksessa otettiin kiinni 51 mielenosoittajaa. Kesäkuun 2021 tunnistetussa kriittisessä tapahtumassa määrä oli yli kaksinkertaistunut. Myös mielenosoitus kesäkuussa 2021 kesti useita vuorokausia, aikaisemman järjestettyjen mielenosoitusten tuntien sijaan. Tämä viittaa liikkeen olevan voimakkaassa laajenemisvaiheessa. Ilmastoliike Elokapinan tavoite on kasvattaa toimintaa entisestään ja saada liikkeeseen yhä lisää jäseniä. Koronavirustilanne on aiheuttanut Elokapinan perustamisen jälkeen merkittäviä kokoontumisrajoituksia, jotka ovat vaikuttaneet voimakkaasti myös mielenosoituksiin ja niihin liittyviin rajoituksiin.

8.4 Elokapina poliisin ennalta estävän työn keinojen kautta

Elokapina voi päättää ja ilmoittaa etukäteen julkisuuteen, että tapahtumassa sen tarkoituksena on ajaa toiminta poliisin kiinniottoihin. Poliisin on erittäin haastavaa näissä tilanteissa estää liikkeen sisällä päätettyä yksittäistä tekoa, josta ei välttämättä aina ole kerrottu ulos. Tällöin ajaudutaan tilanteeseen, jossa mielenosoittajat ajavat tilanteen joka tapauksessa poliisin kiinniottoihin huolimatta siitä, miten paljon vapauksia heille annetaan. Poliisi ei voi myöskään loputtomasti siirtää toimintaan puuttumista, koska poliisin on kuitenkin toimittava kaikkia kansalaisia kohtaan yhdenvertaisesti. Kaikki ovat lain edessä samanarvoisia ja yhdenvertainen kohtelu vaikuttaa huomattavasti kansalaisten luottamukseen poliisia kohtaan. Elokapinan mielenosoituksen vastamielenosoitus nosti esiin sitä seikkaa, että Elokapinaa on kohdeltava kuten muitakin kansalaisia, vaikka pyrkimyksenä onkin ajaa mielenosoitukset siihen tilanteeseen, että poliisi joutuu suorittamaan kiinniottoja. Vaikka poliisilla on lakiin perustuva oikeus suorittaa kiinniottoja, pitkällä aikavälillä tarkasteltuna se voi kuitenkin olla negatiivinen tapahtumakulku. Ennalta estävässä työssä pyritään yleisesti

vaikuttamaan toimintaan pitkällä aikavälillä radikalisoitumista vähentäen ja luottamusta luoden.

Poliisille jää aiemmin kuvailtujen mielenosoitusten kaltaisten tapahtumien osalta pohdittavaksi, miten toimia, jos vastapuolen tavoite on tilanteen ajaminen lopulta kiinniottoihin. Poliisilla on toimintavelvollisuus tilanteen eskaloituessa ja puuttumiskynnys varmasti lopulta aina löytyy. Osaltaan haastavaksi poliisin toiminnan tekee myös poliisin vähäiset resurssit. Elokapinan kesäkuun 2021 mielenosoituksesta jouduttiin viemään kiinniotettuja Helsingin lisäksi myös muiden poliisilaitosten kiinniottotiloihin. Kuljetustehtävät kuormittavat niin poliisin resurssia, kuin kiinniottotilojakin. Tässä opinnäytetyössä ei oteta kantaa siihen, mikä on toimivin ja paras keino, eikä siihen mitä keinoa käytettiin tai olisi pitänyt käyttää, vaan mitä keinoja poliisin käytettävissä olisi ollut eri tasoilla, riippuen radikalisoitumisen tasosta ja poliisityön tasosta.

9 Johtopäätökset

Poliisin ennalta estävä toiminta on toisinaan hyvinkin haastavaa. Leuprecht ym. (2020, 18-19) kuvaa poliisin haastetta ennalta estävässä toiminnassa osuvasti käyttäen riskiyhteiskunta - nimitystä. Riskiyhteiskunnassa kansalaisten odotukset ylittävät viranomaisten kyvyn hallita turvallisuusriskejä ja seurauksena poliisi päätyy varsin vaikeasti hallittavaan rooliin. Jos virkavallan katsotaan puuttuvaan liian voimakkaasti asioihin, nähdään heidän rajoittavan kansalaisten perusoikeuksia. Jos taas tapahtuu esimerkiksi terrori-isku, kritiikki kohdistuu poliisin saamattomuuteen ja riittämättömiin toimenpiteisiin iskun estämiseksi. Nämä ikään kuin molemmat ääripäät nähtiin pienemmässä mittakaavassa kahdessa Elokapinan kriittiseksi tunnistetussa tapauksessa.

Poliisin ennalta estävässä toiminnassa joudutaan miettimään asioita monelta kantilta, sekä perehtymään ja punnitsemaan monia eri näkökulmia parhaan lopputuloksen saamiseksi. Poliisin ennalta estävää työtä ei voi tehdä täysipainoisesti oman työn ohella ja ollakseen riittävän tehokasta, toiminnon täytyy olla erityistoiminto, jollaiseksi se on jo nykyisin määritelty. Poliisin ennalta estävä toiminto on nykymuodossaan suhteellisen uusi toiminto, joka näkyy jollain asteella myös lainsäädännön kehittymättömyydessä. Poliisin ennalta estävä toiminto toimii yhteistyössä monien eri tahojen, sekä viranomaisten kanssa. Toiminta ja tietojen vaihto perustuu osaltaan kaikkien hyvään tahtoon ja samaan päämäärään, koska kyse on yhteistyöstä, eikä kenelläkään ole käskyvaltaa toiseen viranomaistahoon.

Opinnäytetyön ensimmäinen tutkimuskysymys kysyi, mitä ilmastoradikalisoitumisella tarkoitetaan? Euroopan komission Muuttoliike- ja sisäasioiden pääosaston (2021) määritelmän mukaan radikalisoituminen on vaiheittainen ja kompleksinen prosessi, jossa yksilö tai ryhmä

ihanoi radikaalia ideologiaa tai uskomusta, joka hyväksyy, käyttää tai suvaitsee väkivallan, myös terroristiset teot, saavuttaakseen poliittisen tai ideologisen tavoitteensa ja tarkoituksensa. Ilmastoradikalismien tapauksessa määritelmässä kuvattu radikaali ideologia tai uskomus on ilmastonmuutos ja ilmastoliikkeiden poliittinen tai ideologinen tavoite on ilmastonmuutoksen hillitseminen. Radikalismien ideologiat vaihtelevat aalloissa. Aaltojen tunnistaminen on kuitenkin helpointa vasta niiden muodostumisen keski- tai loppuvaiheessa. Lisäksi väkivaltaista ekstremismia omaavien ideologisten liikkeiden jako ei nykyisellään tue ilmastoradikalismien tunnistamista, koska sen voidaan tulkita ideologisesti kuuluvan ulkoparlamentaariseseen vasemmistoon tai ulkoparlamentaariseseen oikeistoon. Tämä voi osaltaan hidastaa mahdollisesti tulossa olevan laajemman ilmiön tunnistamista. Ilmastoradikalismia kuvataan tarkemmin opinnäytetyön luvussa 4: Ilmastoaktivismista kohti ilmastoradikalismia.

Toinen tutkimuskysymys oli miten radikalisoitumista voi ennaltaehkäistä poliisin roolissa? Opinnäytetyön 3. luku käsittelee poliisin näkökulmaa radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiselle. Poliisissa ennaltaehkäisevää työtä tekee jollain tasolla jokainen poliisi ja ennalta estävässä toiminnossa sitä tehdään myös päätyönä. Poliisin ennalta estävän työn strategiassa määritellään valtakunnallisiksi ennalta estävän toiminnan työmuodoiksi lähipoliisitoiminta, moniammatilliset työmuodot, paikallinen ongelmanratkaisu ja huolta aiheuttavat henkilöt. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, 11-13.) Strategiassa mainitut työmuodot pätevät radikalismien ennaltaehkäisemisessä, jossa korostuu radikalisoitumiseen puuttuminen mahdollisimman varhain ja kaikissa radikalisoitumisen vaiheissa, sekä yhteistyö muiden ennaltaehkäisevää työtä tekevien toimijoiden kanssa.

Tämän opinnäytetyön yhteydessä on lisäksi syntynyt malli, jolla voidaan miettiä poliisin näkökulmasta radikalisoitumisen ennalta estämisen lähestymistapaa yleisesti eri tasojen kautta. Kuten tässäkin työssä on osoitettu, radikalisoivan organisaation tuntemus on ensiarvoisen tärkeää oikean lähestymistavan valitsemiseksi. Kolmas tutkimuskysymys kysyi, mitä keinoja poliisi voi käyttää Elokapinan radikalisoitumisen ennalta estämiseksi. Tutkimuksen perusteella poliisin käytössä olevat ennalta estävän työn keinot soveltuvat Elokapinan tapaukseen siinä, missä muuhunkin ennalta estävään työhön. Toisaalta Elokapinan toiminnassa on myös muista liikkeistä poikkeavia erityispiirteitä, kuten tavoite tulla poliisin kiinniottamaksi. Käytössä on siis koko poliisin ennalta estävän työn keinovalikoima, mutta tuloksekkaan ja tarkoituksenmukaisten keinojen valinnassa edesauttaa ymmärrys ilmastoradikalismista ja Elokapinasta liikkeenä. Kun poliisilla on parempi tietoisuus ilmiöstä ja esimerkiksi Elokapinan toimintatavoista, se pystyy paremmin varautumaan muuttuviin tilanteisiin Elokapinan kanssa toimiessa. Tutkimuksen perusteella Elokapinan jäsenet ovat pääosin väkivallattomia aktivisteja. Kuten maailmalla, myös Suomessa Elokapinan toiminnassa on havaittu liikkeen kasvun myötä myös keinojen kovenemistä. Elokapinan jäsenet ovat

pohtineet julkisuudessakin seuraavia kovempia keinoja toiminnan jatkamiseksi, ja tähän myös poliisin on osattava varautua.

Elokapina eroaa liikkeenä joltain osin muista vastaavista liikkeistä. Elokapinan organisaatio on toiminnaltaan hyvin erilainen esimerkiksi Greenpeaceen verrattuna. Elokapinaan mahdollisesti kohdistettavan ennalta estävän vaikuttamisen tuleekin olla osin erilaista perinteiseen organisaatioon verrattuna, koska esimerkiksi sen rakenne poikkeaa hierarkkisesta organisaatiosta ja liikkeen rekrytoinnin kohteet ovat erilaisia. Elokapina pyrkii rekrytoimaan jäseniä suuresta massasta ihmisiä, ei niinkään suoraan heistä, jotka ovat lähimpänä radikalisoitumista. Poliisin tulisi luonnollisesti ottaa asia huomioon valitessaan rekrytointiin vaikuttamisen tasoaan ja kohdetta. Elokapina on organisaationa haasteellinen myös, koska sen ryhmäytymisvaihe luo heti alkuvaiheessa suojaa deradikalisoitumiselle. Elokapina mustamaalaa liikkeenä myös aktiivisesti poliisin toimintaa, mikä todennäköisesti hankaloittaa poliisin yhteydenottoa liikkeen jäseniin radikalisoitumisen ennalta estämiseksi. Elokapinan tyyppinen organisaatio pyrkii kriminologian oppimisteorian mukaisesti neutralisaatioon perustelemalla rikokseksi luokiteltua tekoaan sen oikeuttamiseksi suurelle yleisölle.

Elokapina on sitoutunut väkivallattomuuteen, joka on liikkeen tulkinnan mukaan ainoa tie suureksi kansalaistottelemattomuusliikkeeksi ja tavoitteiden toteutumiseksi. Vaikka Elokapina kunnioittaa väkivallattomuutta, se ei kunnioita samalla tavalla omaisuutta, tai ihmisten liikkumisvapautta ja lakia. Liike on suunnitellut myös lentoliikenteen häiritsemisemistä droneilla ja toteuttanut aktiivisesti mm. laiva- ja ajoneuvoliikenteen estämisen kaltaisia tapahtumia. Näissä tapahtumissa on ollut ainakin jonkinasteinen potentiaali omaisuus- ja henkilövahinkojen syntymiselle, tai jopa suuronnettomuudelle, jossa olisi pahimmissa tapauksessa menetetty runsaasti ihmishenkiä. Esimerkiksi lentokoneen törmääminen lentävään droneen voi aiheuttaa pahimmillaan lentokoneen putoamisen. Liike tulee hyvin todennäköisesti myös jatkossa pitämään kiinni väkivallattomuudestaan, mutta ei lainmukaisuudesta. Tulevaisuudessa voidaan pitää mahdollisena, että liikkeestä irtaantuu radikaalimpia jäseniä liikkeen suosion laskiessa. On myös mahdollista, että nykyisten keinojen osoittautuessa riittämättömiksi tavoitteeseen nähden, liikkeen sisällä turvaudutaan myös väkivallan käyttöön, vaikka siihen liikkeessä olisikaan hyväksyntää. Elokapinan radikalisoitumista estää tällä hetkellä eniten sen vahva sitoumus väkivallattomuuteen ja usko siihen, että väkivallattomuus on tehokkaampi keino päämäärän saavuttamiseksi. Mikäli tavoitteita ei saavuteta, voi usko omaan toimintaan horjua. Arvioiden mukaan tulevaisuuden skenaarioihin vaikuttaa merkittävästi se, mitä päättäjät ja yhteiskunta tekevät ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Moni radikalisoitumiseen liittyvä seikka on siis poliisin ja koko ennalta estävän toiminnan yhteistyön keinovalikoiman ulkopuolella.

Poliisin tilannekuvan ylläpitäminen muuttuvassa tilanteessa tuo esiin muutoksia toimintaympäristössä, mutta myös kerää tietoa toiminnan tueksi jo aikaisessa vaiheessa

mahdollisista ennalta estäviä toimia vaativista organisaatioista ja niiden erityispiirteistä. Tuloksellinen ennalta estävä toiminta perustuu monessa mielessä vapaaehtoisuuteen ja omaan halukkuuteen. Ennalta estävän poliisin tulee jatkossakin olla organisaation sisällä erillinen oma toimija, jotta työtä tekeillä poliiseilla on jatkossakin mahdollisuus pitää yhteyttä kohteisiinsa luoden luottamuksellisia välejä.

Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksessa onnistuttiin tarkastelemaan tutkimuskysymyksiä hyödynnetyn aineiston pohjalta ja tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset. Lähdeaineistona toimineet artikkelit edustavat valtakunnallista mediaa, jonka lähtökohtaisesti voidaan olettaa olevan puolueeton ja luotettava. Yhtä lailla voidaan olettaa valtionhallinnon tuottamien asiakirjojen ja lainsäädännön olevan luotettavaa ja niiden laatijoiden olevan alansa parhaita asiantuntijoita. Ilmastoradikalismia voisi lähestyä monesta muusta eri tutkimuskulmasta, mutta tutkimuksen tekijöinä koemme, että olemme onnistuneet lisäämään ymmärrystä tutkittavaan ilmiöön ja poliisin mahdollisuuksiin ilmiön radikalisoitumisen ennalta estämisessä.

Tässä opinnäytetyössä ei oteta kantaa ilmastoliike Elokapinan tavoitteeseen - ei sen puolesta, eikä sitä vastaan. Sekä teoreettista viitekehystä, että empiiristä osuutta tehtäessä opinnäytetyön tekijät pyrkivät pysymään mahdollisimman puolueettomina ja käsittelemään asioita ja ilmiöitä niin neutraalisti kuin mahdollista. Opinnäytetyössä ei väitetä, että Elokapinan nimissä toimivien aktivistien mahdollinen radikalisoituminen noudattaisi tutkimuksessa esitettyjä malleja, eikä opinnäytetyö myöskään väitä, että Elokapinan jäsenten radikalisoituminen välttämättä etenee enää tämänhetkiselä tasolta seuraavalle tasolle.

Lisätutkimuksen kohteet

Poliisin ennalta estävässä työssä lisätutkimuskohteeksi voidaan nostaa selvitys, edellyttäkö ennalta estävä työ tehostuakseen hierarkkisempaa organisaatiota, vai toimiiko verkostotyyppinen, usein hyvään tahtoon perustuva rakenne riittävän tehokkaasti radikalisoitumisen ennalta estämiseksi käytännön työssä. Toinen jatkotutkimuksen aihe on, mitä lainsäädännöllisiä kehittämiskohteita löytyy poliisin ennalta estävän työn viitekehuksesta.

Elokapinan ja sen radikalisoitumisen ympärillä on myös runsaasti tutkittavaa. Järjestö on nuori ja sen toiminnasta ei ole vielä kovin paljon tutkittua tietoa ja sen historia ulottuu ainoastaan muutaman vuoden taakse päin. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita on myös vertailla keskenään ilmastoradikalismien kehittymistä pohjoismaissa. Vaihtoehtoisesti olisi kiinnostavaa tutkia syvällisemmin, esimerkiksi haastattelujen kautta Elokapinan toimintaa, kuten mitä kaikkia jäsenten radikalisoitumista tukevia ja toisaalta radikalisoitumista ennaltaehkäiseviä seikkoja Elokapinan toiminnassa on.

Lähteet

Painetut

Aunesluoma, J. & Kansikas, S. 2019. Yhteenveto: Euroopan unionin villit kortit ja mustat joutsenet. Teoksessa Aunesluoma, J. & Kansikas, S. (toim.) Euroopan villit kortit ja mustat joutsenet. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 6/2018. Helsinki: Eduskunta, 77-80.

Bakker, E. 2007. Jihadi terrorists in Europe. Their characteristics and the circumstances in which they joined the Jihad. Haag: Clingendael Instituutti.

Berglund, O. & Schmindt, D. 2020. Extinction Rebellion and Climate Change Activism. Breaking the Law to Change the World.

Carter, J. G., & Carter, D. L. 2012. Law enforcement intelligence: implications for self-radicalized terrorism. *Police Practice and Research*, 13(2).

Cronin, A. (2009). *How Terrorism Ends*. Princeton: Princeton University Press.

Calhoun, T. & Weston, S. 2003. *Contemporary threat management*. San Diego: Specialized Training Services.

de Becker, G. 1997. *The gift of fear*. Boston: Little, Brown

Della Porta, D. 1995. *Social Movements, Political Violence, and the State: A Comparative Analysis of Italy and Germany*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dietz, P. 1986. Mass, serial, and sensational homicides. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 62.

Duffy, J. & Mohandie, K. 1999. First responder and negotiation guidelines with the paranoid schizophrenic subject. *FBI Law Enforcement Bulletin*, December.

Fein, R. & Vossekuil, B. 1998. Preventing attacks on public officials and public figures: A Secret Service Perspective. Teoksessa Meloy, J.(toim.) *The psychology of stalking: Clinical and forensic perspectives*. SanDiego: Academic Press.

Fein, R., & Vossekuil, B. 1999. Assassination in the United States: An operational study of recent assassins, attackers, and near-lethal approachers. *Journal of Forensic Sciences*, 44.

Gardner, W., Lidz, C., Mulvey E. P., Odgers, C., Schubert, C. & Skeem, J. 2009. Capturing the ebb and flow of psychiatric symptoms with dynamical systems models. *The American Journal of Psychiatry*, 166.

Hallam, R. 2019. The Civil resistant model. Teoksessa Farrel, C., Green, A., Knights. & Skeaping, M. (toim.) *An extinction rebellion handbook. This is not a drill*.

Hempel, A., Meloy, J. R., & Richards, T. 1999. Offender and offense characteristics of a nonrandom sample of mass murderers. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 27.

Hull, C. 1952. *A Behavioral System*. New Haven: Yale University Press.

James, D., MacKenzie, R., McEwan, T., Mullen, P., Ogloff, J., & Pathé, M. 2009. *Stalking Risk Profile: Guidelines for the Assessment and Management of Stalkers*. Melbourne: StalkInc & Center for Forensic Behavioral Science, Monash University.

Knights, S. 2019. Introduction: The story so far. Teoksessa Farrel, C., Green, A., Knights. & Skeaping, M. (toim.) *An extinction rebellion handbook. This is not a drill*.

Knoll, J. 2010. The “pseudocommando” mass murderer: Part I, the psychology of revenge and obliteration. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 38.

Konttinen, E. & Peltokoski, J. 2004. Ympäristöprotestin neljäs aalto. Eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla. Jyväskylä: Jyväskylä yliopisto.

Koopmans, R. 1993. The dynamics of protest waves: West Germany, 1965 to 1989. *American Sociological Review*.

Koskinen I., Alasuutari P. & Peltonen T. 2005. *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Legal team Extinction Rebellion. 2019. Police, arrest and support. Teoksessa Farrel, C., Green, A., Knights. & Skeaping, M. (toim.) *An extinction rebellion handbook. This is not a drill*.

Malkki, L. 2020. Mitä tiedämme terrorismista. Helsinki: Otava

Malkki, L. & Paastela, J. 2007. Terrorismin monet kasvot. Helsinki: WSOY.

Malkki, L. & Sallamaa, D. 2019. Poliittinen väkivalta murrosajan Euroopassa. Teoksessa Aunesluoma, J. & Kansikas, S. (toim.) Euroopan villit kortit ja mustat joutsenet. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 6/2018. Helsinki: Eduskunta, 37-43.

Meloy, J. & O'Toole, M. 2011. The concept of leakage in threat assessment. Behavioral Sciences & the Law, 29(4).

Pape, R. A: Dying to Win - The strategic logic of suicide terrorism. Random House.

Pulsa, T. 2017. Pulinat pois: Kansalaistottelemattomuus on aina laitonta - mutta aika usein tarpeellista. Suomen Kuvalehti 19/2017.

Sageman, M. 2004. Understanding Terrorist Networks. University of Philadelphia Press.

Schmid, A. 2013. Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review. ICCT Tutkimusraportti.

Sedgwick M. 2010. The Concept of Radicalization as a Source of Confusion, Terrorism and Political Violence. Aarhus: Taylor & Francis Group, 22:4, 479-494.

Tarrow, S.1998. Power in Movement. Social Movements and Contentious Politics. 2.Painos Cambridge: Cambridge University Press.

Telkänranta, H. 2008. (toim.): Laulujoutsenen perintö: Suomalaisen ympäristöliikkeen taival. Helsinki: WSOY.

Wiktorowicz, Q. 2004. Joining the Cause: Al-Muhajiroun and Radical Islam. The Roots of Radical Islam, Department of International Studies, Rhodes College.

Wiktorowicz, Q. 2005. Radical Islam Rising: Muslim Extremism in the West. London: Rowman & Littlefield.

Sähköiset

Aalto, M. 2021. Helsingin valtuustoon kipusivat kokoomusnuorten puheenjohtaja, Elokapina-aktivisti ja sotatieteiden maisteri. Helsingin sanomat 15.6.2021. Viitattu 18.7.2021. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008054132.html>

Aaltonen, M., Danielsson, P., Kivivuori, J., Näsi, M. & Suonpää, K. 2018. Kriminologia. Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa maailmassa. Viitattu 5.8.2021.

<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523455306>

Amnesty International. 2020. Rauhanomaisia kansalaisliikkeitä ei pidä rinnastaa väkivaltaiseen ekstremismiin. Viitattu 4.3.2021. <https://www.amnesty.fi/amnesty-rauhanomaisia-kansalaisliikkeitä-ei-pida-rinnastaa-vakivaltaiseen-ekstremismiin/>

Ankkuritoiminnan käsikirja. 2019. Moniammatillinen yhteistyö nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen. Sisäministeriön julkaisuja 2019:16. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161483/SM_16_19_Ankkuritoiminnan_kasikirja.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Audit comission. 2008. Preventing violent extremism learning and development exercise. Report to the Home Office and Communities and Local Government. Viitattu 9.6.2021.

<https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmicfrs/media/preventing-violent-extremism-learning-and-development-exercise-20080930.pdf>

BBC. 2019. Extinction Rebellion plans Heathrow drone protest. Viitattu 26.11.2020

<https://www.bbc.com/news/uk-england-london-48470623>

Botsch, Kopke & Virhow. 2013. Banning extreme right-wing associations in the federal republic of Germany. Teoksessa Melzer, R & Serafi, S. (toim.) Right wing extremism in Europe. Viitattu 21.8.2021.

<https://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/203/10031.pdf#page=257>

Cambridge dictionary. 2021. Activist. Viitattu 18.7.2021.

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/activist>

Compassionate revolution. 2020. About us. Viitattu 8.10.2020. <https://www.compassionate-revolution.net/about-us.html>

Diakonissalaitos. 2020. Diakonissalaitos aloittaa työn radikalisoitumisen ehkäisemiseksi.

Viitattu 5.6.2021. <https://www.hdl.fi/blog/diakonissalaitos-aloittaa-tyon-radikalisoitumisen-ehkaisemiseksi/>

Doherty, D., Hayes, G. & Saunders, C. 2021. A New Climate Movement? Extinction Rebellion's Activists in Profile. Viitattu 1.8.2021. <https://www.cusp.ac.uk/themes/p/xr-study/#1579557747983-bfc4b6a4-fd4ccb6c-f99e1cd0-f327>

Doosje, B., Moghaddam, F., Kruglanski, A., de Wolf, A., Mann, L. & Feddes, A. 2016.

Terrorism, radicalization, and de-radicalization. Viitattu 9.6.2021.

https://www.researchgate.net/publication/305847928_Terrorism_radicalization_and_de-radicalization#pf1

Ebner, J. 2017 The Rage: The Vicious Circle of Islamist and Far-Right Extremism. Viitattu 9.6.2021.

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=kBOMDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&ots=1jAW4gq2oK&sig=mR_kGZV00-8KoPwBrGqLYyDyH0Q&redir_esc=v#v=onepage&q&f=false

Eduskunnan oikeusasiamies 2020a. Tiedotteet. Oikeusasiamies ei tutki poliisin menettelyä Elokapina-mielenosoituksessa. Viitattu 9.8.2021. https://www.oikeusasiamies.fi/fi_FI/-/oikeusasiamies-ei-tutki-poliisin-menettelya-elokapina-mielenosoituksessa

Eduskunnan oikeusasiamies 2020b. Tiedotteet. Poliisin ennalta estävän toiminnan valtuuksia tulisi arvioida. Viitattu 25.7.2021. <https://www.oikeusasiamies.fi/fi/-/poliisin-ennalta-estavan-toiminnan-valtuuksia-tulisi-arvioida>

Elokapina. 2019. Viitattu 7.8.2021. Suuntana sukupuutto ja mitä tehdä sille, 12.4.2019. <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&feature=youtu.be&t=3964&v=TFeH04lr77M>

Elokapina. 2020. Elokapina vastaa: Poliisihallituksen selvitys ei ole todenmukainen. Viitattu 11.8.2021. <https://elokapina.fi/news/press-release/2020/10/09/poliisin-selvitys/>

Elokapina. 2021a. Elokapina aloitti #kirjoitakriisistä-kampanjan. Viitattu 17.7.2021. <https://elokapina.fi/news/press-release/2021/03/01/kirjoitakriisista/>

Elokapina. 2021b. Vaatimukset. Viitattu 26.11.2020. <https://elokapina.fi/our-demands/>

Elokapina. 2021c. Usein kysytyt kysymykset. Mikä on Elokapinan suhde Roger Hallamiin? Viitattu 12.8.2021. <https://elokapina.fi/faq/#mik%C3%A4-on-elokapinan-suhde-roger-hallamiin>

Elokapina. 2021d. Usein kysytyt kysymykset. Mikä on Elonvaalijat ry:n ja Elokapinan suhde? Viitattu 12.8.2021. <https://elokapina.fi/faq/#mik%C3%A4-on-elonvaalijat-ryn-ja-elokapinan-suhde>

ENSKA. 2019. Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023. Sisäministeriön julkaisuja 2019:3. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161300/SM_3_19_ENSKA.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Eriksson, P. & Koistinen, K. Monenlainen tapaustutkimus. 2014. Kuluttajatutkimuskeskus- Tutkimuksia ja selvityksiä. Viitattu 3.8.2021.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153032>

Euroopan komission muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto. 2021. Prevention of radicalisation. Viitattu 4.3.2021. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/counter-terrorism/radicalisation_en

Euroopan neuvoston rikosasiain yhteistyökomitea. 2021. Euroopan neuvoston käsikirja radikalisoitumisesta ja väkivaltaisesta ekstremismistä vankeinhoito- ja yhdyskuntaseuraamustyössä. Viitattu 19.8.2021. <https://rm.coe.int/council-of-europe-s-handbook-regarding-radicalisation-and-violent-extr/16808d3dc7>

Euroopan unionin neuvosto. 2005. Euroopan unionin terrorismin vastainen strategia. Viitattu 18.7.2021.

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2014469%202005%20REV%204/FI/pdf>

Europol. 2021. European union terrorism situation and trend report 2021. Luxemburg: Publications Office of the European Union. Viitattu 22.8.2021.

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2021-tesat>.

Extinctionsymbol. 2021. Viitattu 9.8.2021. <https://www.extinctionsymbol.info/>

Extinction Rebellion UK. 2018. Viitattu 12.8.2021.

https://www.youtube.com/watch?v=haGLhLDCUw&list=PL_JTu8vvTJww46JSUXe4cX_wo-38qgzR4

Extinction rebellion UK. 2020. Roger Hallam, Blyth Brentnall, Diana Warner, Ferhat Ulusu and Anglican priest Steven Nunn on hunger strike in jail. Viitattu 13.8.2021.

<https://extinctionrebellion.uk/2020/08pink/27/roger-hallam-blyth-brentnall-diana-warner-ferhat-ulusu-and-anglican-priest-steven-nunn-on-hunger-strike-in-jail/>

Extinction rebellion UK. 2021. Faqs. What is the relationship between Rising Up and Extinction Rebellion (and Compassionate Revolution)? Viitattu 12.8.2021.

<https://extinctionrebellion.uk/the-truth/faqs/#what-is-the-relationship-between-rising-up-and-extinction-rebellion-and-compassionate-revolution>

Guldimann, A., Hoffmann, J., James, D. & Meloy, R., 2011. The Role of Warning Behaviors in Threat Assessment: An Exploration and Suggested Typology. Viitattu 20.7.2021.

<http://fixatedthreat.com/perch/resources/warning-behaviors-published-in-print-2012.pdf>

Granlund, A. 2019. Kuumimmat ilmastotrendit vuonna 2019. Viitattu 15.3.2021.

<https://www.sitra.fi/artikkelit/kuumimmat-ilmastotrendit-vuonna-2019/>

Greenpeace. 2021. Our Governance. Viitattu 10.5.2021.

<https://www.greenpeace.org/international/explore/about/governance/>

Haapasaari, A. & Lindgren, A. 2020. Ilmastokriisi, Elokapina ja kansanvalta - Voiko demokratia hyötyä aktivismista? Ulkopolitist. Viitattu 10.7.2021.

<https://ulkopolitist.fi/2020/11/14/ilmastokriisi-elokapina-ja-kansanvalta/>

Haukka, I. 2021. Elokapinan viikon kestänyt mielenosoitus päättyy tänään Senaatintorilla - keskusteluista ministerien kanssa jäi mielenosoittajille pettynyt olo. Viitattu 20.9.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11987288>

Harjumaa, M. 2021. Elokapinan viikon kestänyt mielenosoitus päättyy tänään Senaatintorilla - keskusteluista ministerien kanssa jäi mielenosoittajille pettynyt olo. Viitattu 20.9.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11987288>

Helsingin poliisi. 2021. Twitter @helsinkipoliisi. Viitattu 10.8.2021.

<https://twitter.com/helsinkipoliisi/status/1405916672767234060?lang=fi>

Hyvät käytännöt vihatekojen tunnistamisessa ja ennalta estämisessä. Opas poliiseille ja sidosryhmille. 2021. Viitattu 4.5.2021. Sisäministeriön julkaisuja 2021:7.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162969/SM_2021_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hynninen, J. & Stenberg, J-H. 2013. Kohdennettu väkivalta. Ennalta estäminen, uhka-arviointi ja riskinhallinta poliisissa. Haaste. Viitattu 20.7.2021.

<https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste12013/kohdennettuvakivalta.html>

Hyvät käytännöt vihatekojen tunnistamisessa ja ennalta estämisessä. Opas poliiseille ja sidosryhmille. 2021. Viitattu 4.5.2021. Sisäministeriön julkaisuja 2021:7.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162969/SM_2021_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ihmisoikeusliitto. 2022. Mitä ihmisoikeudet ovat? Viitattu 21.2.2022.

<https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/>

Ihmisoikeusliitto. 2022. Määritelmiä. Viitattu 7.1.2022.

<https://ihmisoikeudet.net/yleisesti/maaritelmia/>

Jensen, J. & LaFree. 2016. Final Report: Empirical Assessment of Domestic Radicalization. <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/250481.pdf>

Kalin, O. 2021. Elokapinan mielenosoittajat kertovat epäasiallisesta kohtelusta putkayönä - Poliisi: "Ei säilöönottotilassa ole hotellitason majoitusta". Viitattu 11.8.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11993328>

Kansallinen terrorismintorjunnan strategia 2018-2021. 2018. Sisäministeriön julkaisu 23/2018. Viitattu 11.8.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161182/23_2018_Kansallinen%20terrorismintorjunnan%20strategia%202018-2021_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisytoimenpideohjelma 2019-2023. 2019. Sisäministeriön julkaisuja 2020:1. Viitattu 9.6.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-311-8>

Kantola, A. 2020. Kahdelle turkistarhalle iskettiin Kalajoella: tunkeutujat päästivät eläimiä irti, kymmeniä pentuja kuollut - Fifurin toiminnanjohtaja Marja Tiura: "Järjetön, rikollinen isku". Maaseudun tulevaisuus. Viitattu 17.7.2021. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/talous/artikkeli-1.1098143>

Kapinawiki. 2021. Päätöksenteko ja Holokratia. Viitattu 11.8.2021. <https://wiki.extinctionrebellion.fi/#3.2>

Karmala, J. Ilmastoradikalismi iskee Suomeen. Vihreä lanka.8.5.2009. Viitattu 9.8.2021. <https://www.vihrealanka.fi/uutiset/ilmastoradikalismi-iski-suomeen>

Kiilakoski, Ojajärvi & Piispa. 2020 Tulevaisuusko hukassa? Nuoret ilmastoaktivistit ja keskustelu tulevaisuudesta. Sitra. Viitattu 12.8.2021. <https://media.sitra.fi/2020/11/09121648/tulevaisuusko-hukassa.pdf>

Kirsi, K. 2020a. 26-vuotias Anton Keskinen jätti opintonsa ja liittyi Elokapinaan: "Olen valmis rikkomaan lakia, mutta en kuolemaan". Viitattu 19.8.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11581006>

Kirsi, K. 2020b. Poliiseja epäillään Elokapinan mielenosoittajien pahoinpitelystä - syyttäjät: "Rikosnimikkeen selvittäminen osapuolten oikeusturvan mukaista". Viitattu 11.8.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11687068>

Klausen, J., Champion, S., Needle, N. Nguyen, N. & Libretti, R. 2015 Toward a Behavioral Model of "Homegrown" Radicalization Trajectories. Viitattu 9.6.2021. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1057610X.2015.1099995>

Koirikivi, P. 2018. Blogi: Mitä ääriajattelu on? Helsingin yliopisto. Viitattu 15.3.2021.

<https://www2.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-kasvatus-ja-oppiminen/blogi-mita-aaiajattelu-on>

Konttori, J. 2021. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Kansalaistottelemattomuus.

Jyväskylä yliopisto. Viitattu 19.8.2021. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kansalaistottelemattomuus>

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös 1983-II-159. Viitattu 11.8.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/1983/19830159t>

Korkein hallinto-oikeus 2021:13. Viitattu 11.8.2021.

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1611048835723.html>

Kotonen, T & Sallamaa, D. 2020. Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen kieltäminen ja sen seuraukset. Poliitikasta lehti. Viitattu 21.8.2021. <https://politiikasta.fi/pohjoismaisen-vastarintaliikkeen-kieltaminen-ja-sen-seuraukset/>

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2021. Ylen ja STT:n uutisointiin luotetaan eniten. Viitattu

27.2.2022. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2021/01/tutkimusosio_ylen-ja-sttn-uutisointiin-luotetaan-eniten.pdf

Kuokkanen, K. 2020. Helsingin poliisi perustelee kaasusumuttimen käyttöä mielenosoittajiin:

”Heitä varoitettiin selkeästi ennen kaasun käyttämistä”. Viitattu 30.8.2021.

<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006659171.html>

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999. Viitattu 10.8.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Lammi, R. 2018. Sisäministeriön blogi. Poliisi ei hae pääsyä potilastietoihin vaan yhteistyötä

uhkaavissa tilanteissa. Viitattu 25.7.2021. [https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-](https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/poliisi-ei-hae-paasya-potilastietoihin-vaan-yhteistyota-uhkaavissa-tilanteissa?_com_liferay_blogs_web_portlet_BlogsPortlet_showFlags=true&scroll=_com_liferay_blogs_web_portlet_BlogsPortlet_discussionContainer)

[/blogs/poliisi-ei-hae-paasya-potilastietoihin-vaan-yhteistyota-uhkaavissa-tilanteissa?_com_liferay_blogs_web_portlet_BlogsPortlet_showFlags=true&scroll=_com_liferay_blogs_web_portlet_BlogsPortlet_discussionContainer](https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/poliisi-ei-hae-paasya-potilastietoihin-vaan-yhteistyota-uhkaavissa-tilanteissa?_com_liferay_blogs_web_portlet_BlogsPortlet_showFlags=true&scroll=_com_liferay_blogs_web_portlet_BlogsPortlet_discussionContainer)

Laurila, S & Sunila, C. 2019. MTV seurasi itsenäisyyspäivän mielenosoituksia ja -marsseja:

Yhteensä 13 kiinniotettua, paukkupommeja ja häiriköintiä. MTV uutiset. Viitattu 18.7.2021.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-seuraa-itsenaisyyspaivan-marsseja-poliisi-on-ottanut-kiinni-viisi-henkiloa-metrossa/7651714>

Leuprecht, C. McCauley, C. & Skillicorn, D. 2020. Terrorists, radicals, and activists:

Distinguishing between countering violent extremism and preventing extremist violence, and

why it matters. Teoksessa von Hlatky (toim.). Countering violent extremism and terrorism: Assessing domestic and international strategies. Montreal & Kingston, Canada, McGill-Queens University. Sivut 18-46. Viitattu 15.6.2021.

https://repository.brynmawr.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1093&context=psych_pubs

Lösel, F., Bender, D., Jugl, I. & King, S. 2020. Understanding Recruitment to Organized Crime and Terrorism. Resilience against Political and Religious Extremism, Radicalization, and Related Violence: A Systematic Review of Studies on Protective Factors. Viitattu 9.6.2021.

https://prohic.nl/wp-content/uploads/2020/11/2020-07-16-RecruitmentWeisburd-et-al_Understanding-Recruitment-Organized-Crime-and-Terrorism_2020.pdf#page=60.

Malkki, L. 2014. Toisen terroristin on toisen vapaustaistelija? Terrorismin määrittelyn ongelmat.

Teoksessa Paronen, A & Teirilä, O (toim.): Näkökulmia terrorismiin. Tampere: Juvenes Print, 15-36. Viitattu 3.5.2021.

<https://blogs.helsinki.fi/leenamalkki/files/2017/08/Malkki-Terrorismin-m%C3%A4%C3%A4rittelyst%C3%A4.pdf>

Money Rebellion. 2021. Extinction Rebellion. Viitattu 17.7.2021.

<https://extinctionrebellion.uk/act-now/resources/money-rebellion/>

Morningstar, C. 2019. Extinction Rebellion Training, or How to Control Radical Resistance from the 'Obstructive Left'. Viitattu 12.8.2021.

<https://www.wrongkindofgreen.org/2019/05/06/extinction-rebellion-training-or-how-to-control-radical-resistance-from-the-obstructive-left/>

Muro, D. 2016. What does Radicalisation Look Like? Four Visualisations of Socialisation into Violent Extremism. Viitattu 9.6.2021.

https://www.researchgate.net/publication/311761712_What_does_Radicalisation_Look_Like_Four_Visualisations_of_Socialisation_into_Violent_Extremism_2016

Nettivinkki. 2021. Viitattu 21.8.2021. <https://poliisi.fi/nettivinkki>

Niinistö, M. 2021. Elokapinan viikon kestänyt mielenosoitus päättyy tänään Senaatintorilla - keskusteluista ministerien kanssa jäi mielenosoittajille pettynyt olo. Viitattu 20.9.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11987288>

Nironen, S. 2021. Elokapinan viikon kestänyt mielenosoitus päättyy tänään Senaatintorilla - keskusteluista ministerien kanssa jäi mielenosoittajille pettynyt olo. Viitattu 20.9.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11987288>

Ollikainen, D. 2021. Menin elokapinan mielenosoitukseen selvittämään, että mikä ihme on elokapina ja mitä he haluavat. Viitattu 1.8.2021.

<https://www.youtube.com/watch?v=17J77D78knw>

Opetushallitus. 2018. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetushallitus 1:2018. Viitattu 13.8.2021.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/189180_oph_ekstremismi_esite_210x210_suomi_verkko_3.pdf

Paakkanen, M. 2020. Helsingin poliisi käytti voimakeinoja rauhallisia mielenosoittajia vastaan, perusteli toimintaa ”mittavalla liikennehaitalla”, kiinniotetut vapautettu. Viitattu 30.8.2021. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006657768.html>

Paananen, V & Sajari, P. 2020. Poliisi käytti kaasusumutinta mielenosoittajiin, oikeusoppineet vaativat selvitystä: ”On vaikea ymmärtää voimankäyttöä” - Kiinniotettu kertoo tapahtumista HS:lle. Viitattu 30.8.2021. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006658244.html>.

Pascual, P., Bjørge, T., Della Porta, D., Coolsaet, R., Khosrokhavar, F., Lohker, R., Ranstorp, M., Reinares, F., Schmid, A., Silke, A., Taarnby, M. & Vries, G. 2008. Radicalisation Processes Leading to Acts of Terrorism. A concise Report prepared by the European Commission's Expert Group on Violent Radicalisation. Viitattu 9.6.2021.

https://www.researchgate.net/publication/294430062_Radicalisation_Processes_Leading_to_Acts_of_Terrorism_A_concise_Report_prepared_by_the_European_Commission%27s_Expert_Group_on_Violent_Radicalisation

Pavlovic, T & Renata, F. 2018. Systematic Review of Quantitative Studies on Inequality and Radicalisation. Dialogue About Radicalisation and Equality. Viitattu 24.8.2021.

[https://www.researchgate.net/profile/Renata-](https://www.researchgate.net/profile/Renata-Franc/publication/330927594_Systematic_Review_of_Quantitative_Studies_on_Inequality_and_Radicalisation/links/5c5c225892851c48a9c0dae9/Systematic-Review-of-Quantitative-Studies-on-Inequality-and-Radicalisation.pdf)

[Franc/publication/330927594_Systematic_Review_of_Quantitative_Studies_on_Inequality_and_Radicalisation/links/5c5c225892851c48a9c0dae9/Systematic-Review-of-Quantitative-Studies-on-Inequality-and-Radicalisation.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Renata-Franc/publication/330927594_Systematic_Review_of_Quantitative_Studies_on_Inequality_and_Radicalisation/links/5c5c225892851c48a9c0dae9/Systematic-Review-of-Quantitative-Studies-on-Inequality-and-Radicalisation.pdf)

Pakkokeinolaki 806/2011. Viitattu 11.8.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806>

Pihkala, P. 2019. Ilmastoahdistus ja sen kanssa eläminen. Suomen mielenterveys ry.

https://mieli.fi/sites/default/files/materials_files/ilmastoahdistusraportti-mieli2019-web.pdf

Poliisi. 2021a. Ennalta estävä toiminta parantaa Helsingin turvallisuutta yhteistyöllä. Viitattu 20.7.2021. <https://poliisi.fi/-/ennalta-estava-toiminta-parantaa-helsingin-turvallisuutta-yhteistyolla>

Poliisi. 2021b. Järjestäytynyt rikollisuus. Viitattu 9.6.2021. <https://poliisi.fi/jarjestaytynyt-rikollisuus>

Poliisi. 2021 c. Yleiset kokoukset ja mielenosoitukset. Viitattu 11.8.2021.

<https://poliisi.fi/yleiset-kokoukset-ja-mielenosoitukset>

Poliisilaki 872/2011. Viitattu 11.8.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia ENSKA Toimeenpanoraportti 2019. Sisäministeriön julkaisuja 2020:9.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162213/SM_2020_9.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Poliisin tiedote 5.10.2020. Helsingin poliisilaitos selvittää lauantaiseen Elokapina-mielenosoitukseen liittyvien tapahtumien kulkua. Viitattu 9.8.2021. <https://poliisi.fi/-/helsingin-poliisilaitos-selvittaa-lauantaiseen-elokapina-mielenosoitukseen-liittyvien-tapahtumien-kulkua>

Poliisin tiedote 18.6.2021. Mielenosoitus aiheuttaa liikennehaitan Mannerheimintiellä. Viitattu 9.8.2021. <https://poliisi.fi/-/mielenosoitus-aiheuttaa-liikennehaitan-mannerheimintiella>

Poliisin tiedote 20.6.2021. Poliisi on puuttunut mielenosoitukseen Helsingin keskustassa. Viitattu 9.8.2021. <https://poliisi.fi/-/poliisi-on-puuttunut-mielenosoitukseen-helsingin-keskustassa>

Poliisin tiedote 16.8.2021. Sisä-Suomen poliisilla työntäyteinen viikonloppu. Viitattu 19.8.2021. <https://poliisi.fi/-/sisä-suomen-poliisilla-tyontayteinen-viikonloppu>

Poliisi sosiaalisessa mediassa. 2021. Viitattu 21.8.2021. <https://poliisi.fi/nettivinkki>
<https://poliisi.fi/some>

Precht, T. 2007. Home grown terrorism and Islamist radicalisation in Europe. From conversion to terrorism. An assessment of the factors influencing violent Islamist extremism and suggestions for counter radicalisation measures. Viitattu 9.6.2021.

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/2011/2007/Home_grown_terrorism_and_Islamist_radicalisation_in_Europe_-_an_assessment_of_influencing_factors_2_.pdf

Pressman, E. & Flockton, J. 2012. Calibrating risk for Violent Political Extremists and Terrorists: the VERA 2 structured assessment. The British Journal of Forensic Practice 4/2012, 237-251. Viitattu 21.6.2021. <http://dx.doi.org/10.1108/14636641211283057>

Prial, F. 1982. Antitank rockets are fired at french nuclear reactor. New York Times. 20.1.1982. Viitattu 29.7.2021. <https://www.nytimes.com/1982/01/20/world/antitank-rockets-are-fired-at-french-nuclear-reactor.html>

Radicalisation awareness network. 2020. Lessons from crime prevention in preventing violent extremism by police. Viitattu 18.7.2021. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-pol/docs/ran_pol_lessons_from_crime_prevention_012020_en.pdf

Raeste, J-P. 2020. Keskustan kansanedustajat haluavat estää Elokapina-liikkeen käynnit lukioissa, opetusministerille kirjallinen kysymys. Viitattu 19.8.2021. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006667642.html>

Ramboll. 2017. Efforts to prevent extremism in the Nordic countries: Mapping. Denmark: Ramboll. Retrieved November 11, 2018, from <http://uim.dk/publikationer/efforts-to-prevent-extremism-in-the-nordic-countries>.

Rapoport, D. 2011. The four waves of modern terror: International dimensions and consequences. Viitattu 1.6.2021. https://www.researchgate.net/publication/286896869_The_four_waves_of_modern_terror_International_dimensions_and_consequences

Rikoksentorjuntaneuvosto. 2021. Teorioita rikollisuuden syistä. Viitattu 9.8.2021. <https://rikoksentorjunta.fi/teorioita-rikollisuuden-syista>

Rikollista tekoa koskevien tietojen arvioinnista turvallisuusselvitysmenettelyssä. 2017. Arviointikriteerilautakunnan tulkintasuosituksia 1/2017. Viitattu 11.8.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79585/Arviointikriteerilautakunnan_suosituksia.pdf?sequence=1

Rikoslaki 39/1889. Viitattu 11.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Schmid, A. 2013. Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review. Viitattu 5.6.2021. http://icct.nl/app/uploads/2013/03/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013_2.pdf

Silke, A. 2011. The psychology of counte-terrorism: Critical issues and challenges. Viitattu 17.7.2021.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/laurea/reader.action?docID=1138719&query=The+Psychology+of+Counter-Terrorism>

Sipilä. J. 2019. Supon päällikkö Antti Pelttari MTV:lle: Ilmastoterrorismi on uhkakuva, johon Suojelupoliisi varautuu. Viitattu 29.12.2020. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/supon-paallikko-antti-pelttari-mtv-lle-ilmastoterrorismi-on-uhkakuva-johon-suojelupoliisi-varautuu/7421406#gs.onjgup>

Sirkkanen. S. 21.6.2021. A-Studio. Halla-ahon uutispommi. Viitattu 16.8.2021. <https://areena.yle.fi/1-50646648>

Sitra. 2021. Ilmastonmuutos. Viitattu 26.1.2021. <https://www.sitra.fi/aiheet/ilmastonmuutos/#ajankohtaista>

Stevenson, H. 2014. Representing Green Radicalism: the limits of state-based representation in global climate governance. Viitattu 15.7.2021. https://www.researchgate.net/publication/270926067_Representing_Green_Radicalism_The_limits_of_state-based_representation_in_global_climate_governance

Suomen Perustuslaki 731/1999. Viitattu 11.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Supo. 2018. Supo juhlavuosikirja 70. Viitattu 26.12.2020. https://supo.fi/documents/38197657/40760236/2018_Supo_Juhlavuosikirja-70.pdf/d986a8e0-65d5-5bf6-0857-b516d1c8907d/2018_Supo_Juhlavuosikirja-70.pdf?t=1602665751133

Syyskapina ennakkotiedote. 2020. Elokapina julistaa Syyskapinan vaatiakseen päättäjiltä kiireellisiä ilmastotekoja. Viitattu 20.8.2021. <https://elokapina.fi/news/press-release/2020/09/25/syyskapina-ennakkotiedote/>

Tarrant, B. 2019. The Great Replishment. Viitattu 20.12.2020. //img-prod.ilfoglio.it/userUpload/The_Great_Replacementconvertito.pdf

Tiihonen, O. 2021. Elokapinan jäsenet sotkivat itseään verenkaltaiseen nesteeseen Sanomatalossa - kaikkia sotkuja ei ole saatu siivottua, poliisi kirjaa tapahtumasta rikosilmoituksen. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisi-elokapina-liike-osoittaa-mielta-ja-sotkee-paikkoja-sanomatalon-sisalla-helsingissa-puutumme-asiaan-mikaki-sotkeminen-jatkuu/8078522#gs.8qm9b9>

Toimintakonsensus. 2021. Sitoudumme väkivallattomuuteen toimissamme ja kommunikoimme aina kunnioittavasti kansalaisten, työntekijöiden, viranomaisten ja toistemme kanssa. Viitattu 20.8.2021. <https://elokapina.fi/action-consensus/>

Turunen, J. 2019. Väkivallan ennalta torjunta perustuu uhka-arviointiin. Haaste. <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste32019/vakivallanennaltatorjuntaperustuuhka-arviointiin.html>

UNOCD. 2018. Education for justice university module series. Counterterrorism. Intodution to international terrorism. Viitattu 18.7.2021. https://www.unodc.org/documents/e4j/1804932_CT_Mod_01_ebook_FINALpdf.pdf

Ukkola, J. 2019. Poliisi on pop. Viitattu 11.8.2021. <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/ukkola/pakina-kova-linja-tuntuu-innostavan-mielenosoittajia-tuumii-poliisimestari-simo-sisu-mannerheimintiella/>

Vankeuslaki 767/2005. Viitattu 20.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767>

Vergani, M., Iqbal, M., Ilbahar, E. & Barton, G. 2018. The 3 Ps of radicalisation: push, pull and personal. A systematic scoping review of the scientific evidence about radicalisation into violent extremism. Viitattu 9.6.2021. https://www.researchgate.net/publication/326585283_The_3_Ps_of_radicalisation_push_pull_and_personal_A_systematic_scoping_review_of_the_scientific_evidence_about_radicalisation_into_violent_extremism

Vincent, A. 2020. Right-Wing Terror: A Fifth Global Wave?. Viitattu 1.6.2021. <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2020/issue-3/auger.pdf>

Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020. Arvio väkivaltaisen ekstremismin tilanteesta Suomessa vuonna 2019 ja kehityksen suunta. Sisäministeriön julkaisuja 2020:8. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162174/SM_2020_08.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy 2020. 2021. Vuosiraportti. Sisäministeriön julkaisuja 2021:4. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162861/SM_2021_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Walton, R & Wilson, T. 2019. Extremism Rebellion. A review of ideology and tactics. Viitattu 9.8.2021. <https://policyexchange.org.uk/wp-content/uploads/2019/07/Extremism-Rebellion.pdf>

Weimann, G. 2004. How Modern Terrorism Uses the Internet. Viitattu 9.6.2021. https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=8BiSAAAAMAAJ&oi=fnd&pg=PA2&dq=How+Modern+Terrorism+Uses+the+Internet&ots=7oO0e4UPL-&sig=4jGOBn8YNp_OCZNnVsTfvFg-nL0&redir_esc=y#v=onepage&q=How%20Modern%20Terrorism%20Uses%20the%20Internet&f=false

Webster, C. 2019. The origins and rise of the Extinction Symbol. Viitattu 9.8.2021. <https://ecohustler.com/culture/the-origins-and-rise-of-the-extinction-symbol>

Wikisanakirja. 2021. Reformi. Viitattu 7.4.2021 <https://fi.wiktionary.org/wiki/reformi>

Wright, J. 2020. Fury as Extinction Rebellion founder Roger Hallam says MPs and business owners 'should have bullet put through their heads' because they are 'culpable for climate catastrophe'. Mail online. Viitattu 12.8.2021. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-8694867/Fury-Extinction-Rebellion-founder-says-MPs-bullet-heads.html>

WWF. 2021. Ilmastonmuutos. Viitattu 10.6.2021. <https://wwf.fi/uhat/ilmastonmuutos/>

Sisällysluettelo

Poliisin rooli ilmastoradikalismien hallinnassa - Case Elokapina	1
1 Johdanto.....	6
1.1 Tutkimusongelma	7
1.2 Tutkimuksen rakenne.....	8
1.3 Keskeiset käsitteet.....	9
1.4 Tutkimuksen rajaukset	10
2 Radikalisoituminen ja sen määritelmä	11
2.1 Radikalisoitumisen tasot	13
Laillinen toiminta	15
Lainvastainen toiminta	16
2.2 Käytettyjen määritelmien epätäydellisyys ja rajoitteet.....	18
2.3 Radikalisoituminen ajattelun prosessina.. Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.4 Radikalisoitumisen tuki ja kasvualusta	24
2.5 Aaltojen teoria	27
2.6 Äärimmäinen radikalismikin loppuu aikanaan.....	29
3 Radikalisoitumisen ennalta ehkäiseminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3.1 Poliisiin ennalta estävän työn jako ja strategian työmuodot	43
3.2 Poliisin yleiset keinot radikalisoituvan henkilön toimintaan puuttumiseksi	47
3.3 Poliisin viitekehys ja keinot Suomessa radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi	51
4 Ilmastoaktivismista kohti ilmastoradikalismia.....	53
5 Johdatus tapaustutkimuksen juurille: Elokapina - osa kansainvälistä liikettä.....	60
5.1 Extinction Rebellionin päätöksentekomalli sekä uuden organisaation luominen..	64
5.2 Extinction Rebellionin kansallisten liikkeiden perusta ja toimintatapa	66
5.3 Extinction Rebellionin rekrytointiprosessi	67
5.4 Extinction Rebellionin ristiriitainen suhtautuminen poliisiin ja rangaistuksiin	69
5.5 Extinction Rebellionin tulevaisuus	72
6 Tutkimus- ja analysointimenetelmät	73
6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusstrategia.....	73
6.2 Tapaustutkimus ja kriittisten tapausten menetelmä tutkimusmenetelmänä.....	74
6.3 Aineiston hankinta ja analyysi.....	77
6.4 Aineiston luotettavuus	78
7 Tutkimusaineisto: Elokapinan kriittiset tapaukset 1.1.2019-30.6.2021	79
8 Tulokset	84
8.1 Poliisin keinoja Elokapinan radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi	84

8.2	Elokapinan radikalisoitumisen taso	85
8.3	Elokapina radikalisoitumisen prosessin ja aaltoteorian kautta	86
8.4	Elokapina poliisin ennalta estävän työn keinojen kautta.....	88
9	Johtopäätökset	89
	Lähteet.....	93